

POLITIET

Anmeldt hatkriminalitet 2025

Rapport om omfang og utvikling i Norge
April 2026

Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet

OSLO POLITIDISTRIKT

Forord

Hatkriminalitet er et alvorlig og vedvarende samfunnsproblem som utfordrer vår tillit, trygghet og vårt demokratiske verdigrunnlag. Når mennesker utsettes for straffbare handlinger på bakgrunn av hvem de er – deres hudfarge, etnisitet, religion, seksuelle orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, eller funksjonsnedsettelse – rammes ikke bare individet. Hele grupper som deler disse kjennetegnene opplever frykt, marginalisering og redusert deltakelse i samfunnslivet.

Utviklingen viser at hatkriminalitet skjer på flere arenaer, både i det fysiske rom og på digitale plattformer. Hatkriminalitet er heller ikke et isolert fenomen. Det er et uttrykk for underliggende holdningsstrukturer i samfunnet, kriminelle atferdsmønstre, men også internasjonale konfliktlinjer og anti-liberale strømninger som senker terskelen for å begå hatmotiverte handlinger. Året 2025 var preget av en stadig mer alvorlig og uforutsigbar sikkerhetspolitisk situasjon, med ringvirkninger som også treffer Norge. Dette har utløst hendelser som er indirekte knyttet til krig og konflikt andre steder i verden.

Overordnet er hatkriminalitet et sammensatt fenomen med et bredt spekter av ulike typer lovbrudd, kontekster og grupper som rammes. I mange saker er hatkriminalitet et resultat av holdninger og tilfeldige mennesker som møtes. Andre saker utløses av en eksisterende konflikt mellom mennesker som allerede har en kjennskap til hverandre. Mens i enkelte saker er hatkriminalitet overlappende med tilgrensende fenomener som radikalisering og voldelig ekstremisme. Sakene spenner fra skadeverk og hatefulle ytringer til vold og drap. Alle saker er hver for seg alvorlige og har konsekvenser utover de enkelte som er rammet. I sin ytterste konsekvens påvirker det de demokratiske grunnpilarene i samfunnet vårt, hvis det medfører at enkelte grupper begrenser sin deltakelse i samfunnet i frykt for å bli utsatt for uønskede hendelser.

Politiet tar derfor bekjempelse av hatkriminalitet på alvor. Vi skal beskytte ytringsfriheten og de demokratiske verdiene som trues av hatefulle ytringer eller handlinger, men også tilrettelegge for at ytringsrommet ivaretar sin demokratiske funksjon. Politiet skal avdekke, etterforske og forebygge hatkriminalitet, uavhengig av hvor i landet det skjer. Dette krever en koordinert innsats og kompetanseheving på tvers av politidistriktene i Norge.

Gjennom etableringen og styrkingen av det nasjonale kompetansemiljøet har vi de siste årene tatt viktige steg for å bygge spesialisert kunnskap og støtte til politidistriktene. Dette arbeidet er langsiktig og krevende, men avgjørende for at alle borgere skal oppleve likeverdig beskyttelse. Resultatene av satsningen har vært positive, men det er fortsatt et behov for å styrke og videreutvikle arbeidet på dette området.

Rapporten gir et nasjonalt bilde av anmeldt hatkriminalitet i 2025. Den skal gi et felles kunnskapsgrunnlag, og synliggjøre både utviklingstrekk og mørketall, samt dilemmaer som oppstår i dette feltet. Med dette understreker rapporten viktigheten av et kontinuerlig arbeid for å bygge tillit og kompetanse, for å sikre at alle samfunnsgrupper får den beskyttelsen de har rett til.

Ida Melbo Øystese

Oslo, april 2026

Innhold

Forord.....	1
Innhold.....	2
Sammendrag.....	4
1. Bakgrunn og formål.....	5
1.1 Formål.....	5
1.2 Bakgrunn for rapporten.....	5
Nasjonal og internasjonal satsning på bekjempelse av hatkriminalitet.....	5
Aktualiteten forsterkes av hendelser og konflikter i Norge og i utlandet.....	6
Politiet har økt satsningen innen hatkriminalitet de siste to tiårene.....	7
Kompetansemiljøet jobber for å styrke kunnskapen om hatkriminalitet.....	7
1.3 Så hva er egentlig hatkriminalitet?.....	8
Straffelovens bestemmelser.....	8
Hvorfor skal noen grupper ha særskilt vern?.....	11
1.4 Politiets saksbehandling.....	11
Registrering av hatmotiv i politiet.....	11
Ikke alle handlinger som <i>oppleves</i> som hatefulle er hatkriminalitet.....	12
Sammensatte årsaker til at hatkriminalitet ikke anmeldes.....	13
Hvor kan man henvende seg?.....	14
2. Metode og analyse.....	15
2.1 Datagrunnlag.....	15
Registrering og vurdering av sakskoder og hatmotiv.....	15
Ikke alle anmeldte saker er hatkriminalitet.....	16
2.2 Analytisk tilnærming.....	17
Uttrekk fra politiets saksbehandlingssystem.....	17
Databearbeiding.....	17

Analyse av det statistiske datamaterialet	17
Om datagrunnlag og analyse av saksbehandling og oppklaringsprosent	18
3. Omfang og utvikling	19
3.1 Svak nedgang i antall anmeldelser i 2025	19
Utvikling på nasjonalt nivå	19
Når øker anmeldt hatkriminalitet? <i>En tidsanalyse</i>	20
Pride-feiring er trolig en sentral driver for økning om sommeren	21
Store forskjeller mellom politidistriktene i registrert hatkriminalitet	22
4. Typer lovbrudd	24
4.1 Nesten 4 av 10 anmeldelser er hatefulle ytringer	24
4.2 Omfang og utvikling for de ulike lovbruddskategoriene	25
5. Registrerte hatmotiv	28
5.1 6 av 10 saker ble kodet på hudfarge/etnisitet	28
5.2 Fortsatt jevn økning i registrering på hudfarge/etnisitet	29
5.3 Hvilke lovbrudd preger de ulike hatmotivene?	32
Hatefulle ytringer er oftest registrert på hudfarge/etnisitet eller religion	32
5.4 Lovbrudd og utvikling for de ulike hatmotivene	33
6. Saksbehandling og oppklaring	43
6.1 Påtaleavgjorte saker i 2025	43
6.2 Stabil oppklaringsprosent de siste tre årene	48
Oppklaringsprosent for ulike lovbruddskategorier	49
Oppklaringsprosent etter registrerte motiv	50
Oppklaringsprosent fordelt etter politidistrikt	51
6.3 Saksbehandlingstid	52
Overordnet saksbehandlingstid for oppklarte og ikke oppklarte saker	52
Saksbehandlingstid etter politidistrikt for oppklarte saker	54
7. Etterord	55

Sammendrag

Svak nedgang i antall anmeldelser innen hatkriminalitet

Totalt ble 1123 anmeldelser registrert og etterforsket som hatkriminalitet i Norge i 2025.

Dette er en reduksjon på 49 saker siden 2024, som utgjør -4,2 % siden fjoråret. Over tid har det vært en jevn økning i antall anmeldelser siden 2014 og frem til 2024. I løpet av 2025 var det flest anmeldelser i perioden mai til og med juli, som trolig forsterkes av hendelser tilknyttet Pride.

Nesten 4 av 10 anmeldelser er hatefulle ytringer

Hatefulle ytringer (39 %) er fortsatt den kategorien som ble anmeldt mest i løpet av 2025, etterfulgt av fysisk vold (20 %) og hensynsløs adferd (14 %). Samtidig var det færrest anmeldelser innen diskriminering- og vinningslovbrudd. Hvilke lovbrudd som øker eller synker varierer. Siden 2024 har det vært en svak nedgang i hensynsløs adferd, skadeverk og vinning. Samtidig var det en svak økning innen trusler, lovbrudd mot offentlig tjenesteperson og hatefulle ytringer.

6 av 10 saker ble kodet på hudfarge/etnisitet

I løpet av 2025 ble det registrert til sammen 1275 hatmotiv. Som tidligere år var det flest registreringer på *hudfarge/etnisitet*. Med 686 anmeldelser utgjorde denne kategorien halvparten av alle registrerte motiv og 61 % av registrerte saker. Deretter ble *seksuell orientering* registrert nest flest ganger, i 246 anmeldelser som tilsvarer i 22 % av registrerte saker. Etter dette følger *kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk* (92 saker), *religion islam* (90 saker) og *religion annet* (53 saker). Lik 2024 var det færrest registreringer på *antisemittisme* (40 saker) og *nedsatt funksjonsevne* (37 saker). Vi gjør oppmerksom på at det er høye mørketall.

Stabil oppklaringsprosent de siste to årene

Nesten halvparten av sakene ble oppklart i 2025. Oppklaringsprosenten var på 44 % for påtaleavgjorte hatkriminalitetssaker totalt sett, og ligger stabilt siden 2024. Til sammenligning var den overordnede oppklaringsprosenten nasjonalt for alle kriminalitetstyper 39 %. Vinning- og skadeverksaker innen hatkriminalitet har som tidligere år lavest oppklaringsprosent, hhv. 18 % og 21 %. Dette er likevel en betydelig økning siden 2024. Overordnet ble 439 saker oppklart i 2025, hvor 170 av disse resulterte i tiltalebeslutninger. Totalt 569 saker ble ikke oppklart, hvor 345 ble henlagt på bevisets stilling og 185 på manglende opplysninger om gjerningsperson.

Økning i saksbehandlingstid siden 2024

I 2025 var den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden 97 dager. Den var imidlertid noe høyere for oppklarte saker, totalt 139 dager. Fra 2024 til 2025 økte gjennomsnittlig saksbehandlingstid med 13 dager for alle saker, mens den økte med 22 dager for oppklarte saker. De siste årene har det vært en svak nedgang i saksbehandlingstid generelt sett, hvor nedgangen har vært relativt jevn siden 2020. Vi ser imidlertid at denne utviklingen snudde i fjor, og at økningen har fortsatt siden.

1.

Bakgrunn og formål

1.1 Formål

Politiet har siden 2011 gitt ut en offentlig rapport som viser omfanget av anmeldte hatkriminaliteter på nasjonalt nivå.¹ Hovedformålet med rapporten er å få bedre innsikt i anmeldelsesstatistikken og politiets saksbehandling. Rapporten er derfor et viktig ledd i en bredere satsning om å få økt kunnskap om hatkriminalitet i Norge, og skal med dette være et bidrag til politiets helhetlige arbeid med bekjempelse av hatkriminalitet.

Rapporten viser hvor mange saker som ble registrert som hatkriminalitet i Norge i løpet av 2025 og videre saksbehandling. **Det er viktig å presisere at rapporten omhandler *anmeldt* hatkriminalitet, og ikke det faktiske omfanget av hatmotiverte lovbrudd i Norge.**

1.2 Bakgrunn for rapporten

Samfunnsaktuelle hendelser, den sikkerhetspolitiske situasjonen, politiske føringer, politiets fenomenkunnskap og registreringsrutiner, samt bredere holdningsstrukturer i befolkningen, er alle viktige bakgrunnsfaktorer som påvirker omfanget og utviklingen i den registrerte hatkriminalitetsstatistikken som fremkommer i denne rapporten. I det følgende beskrives nettopp disse faktorene og hvorfor de utgjør en viktig bakgrunn for rapporten.

Nasjonal og internasjonal satsning på bekjempelse av hatkriminalitet

Hatkriminalitet er et samfunnsproblem som politiet tar på alvor. Det har negative konsekvenser for den som rammes direkte, men også for dem som tilhører samme gruppe og for samfunnet som helhet. I sin ytterste konsekvens truer det demokratiske verdier som ytringsfrihet og likeverd. De siste to tiårene har fenomenet fått økt fokus, som gjenspeiles i politiske prioriteringer, medier, forskning, hos interesseorganisasjoner og blant befolkningen for øvrig. Dette overføres til og gjenspeiles i politiets arbeid, som påvirkes blant annet gjennom økt anmeldelsestilbøyelighet blant innbyggere, samt føringer og prioriteringer fra politisk hold.

Kunnskap om skadevirkningene av hatkriminalitet har satt denne kriminalitetsformen høyt på den politiske dagsordenen. Regjeringen har lagt frem flere Stortingsmeldinger og handlingsplaner de seneste årene, hvor forebygging og bekjempelse av hatkriminalitet inngår som et viktig fokusområde. Herunder:

- Meld. St. 13 - Forebygging av ekstremisme 2024-2025 (2025)
- Handlingsplan mot hets og diskriminering av samer (2025)

¹ Straffesak og anmeldelser er i denne rapporten synonyme betegnelser og brukes om hverandre. Med "sak" henvises til straffesak.

- Handlingsplan mot muslimfiendtlighet 2025-2030 (2024)
- Handlingsplan mot antisemittisme 2025-2030 (2024)
- Handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold 2023–2026 (2023)
- Handlingsplan mot rasisme og diskriminering – ny innsats 2024-2027 (2023)

Overordnet sender disse et viktig budskap om at forebygging og bekjempelse av hatkriminalitet er viktig. Handlingsplanene skisserer blant annet ulike tiltak på tvers av etater, også til politiet. Å videreutvikle statistikk innen hatkriminalitet er en prioritert satsning gitt til politiet fra regjeringen, forankret i tiltak i handlingsplanene. Dette gir tydelige forpliktelser og politiske signaler om at hatkriminalitet og tilhørende tematikker skal gis prioritet.

Videre viser Riksadvokaten til at hatkriminalitet faller under *alvorlig kriminalitetstrusler i samfunnet*, og at det er i kjernen av samfunnsoppdraget og forventningene til politiet. I Riksadvokatens rundskriv nr. 1/2025 trekkes det frem at innstasen på alvorlige kriminalitetstrusler fortsatt må være adekvat, og at det i denne sammenhengen skal forstås som fullgod.²

Norge er også forpliktet av internasjonale konvensjoner i forebygging og bekjempelse av hatkriminalitet, både menneskerettighetskonvensjoner i regi av FN og Europarådet, og samarbeidet med *Organisasjon for sikkerhet og samarbeid i Europa* (OSCE).³ Dette innebærer blant annet rapportering til kunnskapsoversikter om registrert hatkriminalitet blant medlemslandene.

Aktualiteten forsterkes av hendelser og konflikter i Norge og i utlandet

Samtidig oppstår ikke hatkriminalitet i et vakuum, det er et sammensatt fenomen. Det økte samfunnsfokuset som vi har referert til, kan ikke ses separat fra et dystert bakteppe med flere alvorlige saker som har kostet menneskeliv og hatt alvorlige konsekvenser for fornærmede, vitner og pårørende. Hatkriminalitet kan derfor heller ikke ses separat fra bredere samfunnsfenomener som radikalisering og ekstremisme. På mange måter har både alvorlige enkeltsaker, samt bredere radikale eller ideologiske strømninger, påvirket fenomenets aktualitet og gjennom dette også politiets fokus og arbeid. Overordnet er det likevel få hatkriminalsaker som er knyttet til radikale eller ekstreme miljøer. Det er ofte ikke et resultat av planlagte handlinger, men snarere et uttrykk for fordommer som finner sted når mennesker møtes.⁴ Likevel kan sakene peke på mulige underliggende verdi- og holdningsstrukturer i samfunnet, som i visse (risikoutsatte) kontekster kan gi grobunn eller påvirke tilbøyeligheten til å begå hatkriminalitet.

I tillegg påvirker samfunnsaktuelle hendelser mengden saker og tips som kommer inn til politiet. Både fordi slike hendelser skjerper bevisstheten til innbyggere, men også fordi flere velger å varsle politiet. Dette har kommet til uttrykk gjennom økning i tips og saker knyttet til terrorhendelser de seneste årene. Vi ser også at den sikkerhetspolitiske situasjonen har ringvirkninger og utløser hendelser i Norge som kan kobles til krig og konflikt andre steder i verden. Enten om det er trusler mot alawitter i Syria, hensynsløs atferd mot ukrainere eller russere som bor i Norge eller skadeverk med antisemittiske symboler og henvisning til krigføringen i Midtøsten. Den sikkerhetspolitiske situasjonen og radikalisering forbundet med dette løftes også frem i PST sin nyeste trusselvurdering, som vurderer det som det som *mulig* at både ekstreme islamister og høyreekstremister vil forsøke å gjennomføre terrorhandlinger i Norge.⁵

² *Prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2025* (2025). Riksadvokatens rundskriv nr. 1/2025.

³ Samarbeidet med OSCE er særlig knyttet til *Office for Democratic Institutions and Human Rights* (ODIHR). For mer informasjon: https://odhr.osce.org/sites/default/files/f/documents/2/8/521239_1.pdf

⁴ Krasniqi, A. (2024). Hatefull motivasjon: En kvalitativ dokumentanalyse av hva domstolene vektlegger når de tar stilling til hatefull motivasjon.

⁵ Nasjonal trusselvurdering 2026 (PST 2026). *Tilgjengelig via: <https://www.pst.no/wp-content/uploads/2026/02/Nasjonal-trusselvurdering-2026.pdf>*. "Mulig" betyr like sannsynlig som usannsynlig.

Politiet har økt satsningen innen hatkriminalitet de siste to tiårene

Denne rapporten kan anses som et resultat av et økt fokus på hatkriminalitet i politiet gjennom de siste to tiårene, som gjenspeiles både i politiets organisering og interne registreringsrutiner. Den første rapporten om hatkriminalitet ble utgitt av Oslo Politidistrikt i 2007. På denne tiden var hatkriminalitet et relativt nytt begrep for politiet. Behovet for å registrere hatkriminalitet ble aktualisert etter flere alvorlige voldshendelser, hvor handlingene syntes å være motivert av fordommer mot fornærmedes seksuelle orientering. I november samme år ble det mulig å registrere motiv relatert til hatkriminalitet spesifikt på alle kriminalitetstyper, dersom man mente at handlingen var motivert av negative holdninger til fornærmedes minoritetsbakgrunn. Således er politiets registreringsrutiner og bevissthet rundt hatmotiv fortsatt relativt nytt, *historisk sett*.

I 2014 opprettet Oslo politidistrikt sin egen hatkrimgruppe, som var en ren etterforskningsgruppe for Oslo. I 2021 bevilget Stortinget midler til en nasjonal satsning på bekjempelse av hatkriminalitet. Samme år ble oppdraget gitt av Justis- og beredskapsdepartementet til Politidirektoratet, som etablerte *Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet* (NKH). Med et nasjonalt mandat opererer kompetansemiljøet på tvers av fagområder og distrikter. Mandatet omfatter ulike deler av politiets arbeid, herunder forebygging, etterforskning, etterretning og analyse, dialog og tillitsskapende arbeid og påtalebehandling. Et sentralt oppdrag er å heve kompetansen om hatkriminalitet i alle politidistrikter og bistå med kunnskap og veiledning innen fagfeltet. Dagens kompetansemiljø består av spesialiserte etterforskere, politiadvokater, fagansvarlige og analytikere. Organisatorisk er kompetansemiljøet underlagt Oslo politidistrikt.

Politidirektoratet hadde det nasjonale ansvaret for fremstilling av statistikken frem til 2022. Deretter overtok Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet ansvaret for den nasjonale rapporten i 2022. Dette er altså den fjerde utgaven av rapporten.

Kompetansemiljøet jobber for å styrke kunnskapen om hatkriminalitet

Tidligere utgivelser viser at antallet saker registrert som hatkriminalitet har økt jevnt. Her nevnes det også at deler av økningen trolig skyldes en forsterket innsats og økt kompetanseheving internt i politiet. Dette er et resultat av en rekke tiltak som har blitt iverksatt og gjennomført, med det nasjonale kompetansemiljøet som sentral pådriver. Siden 2021 har kompetansemiljøet jobbet aktivt med å formidle og forsterke kompetanse ut i politidistriktene i hele Norge. I 2022 ble det etablert et nasjonalt hatkrimnettverk, bestående av ett kontaktpunkt og team i hvert distrikt. Det har blitt gjennomført nasjonal opplæring etter "train-the-trainers"-prinsippet i 2023, 2024 og 2025.

Videre har kompetansemiljøet siden opprettelsen arrangert jevnlig fagdager, deltatt på nasjonale og internasjonale arrangementer og nettverk, samt arrangert nasjonale konferanser. Et prioritert fokus er å ha tett kontakt med både politidistriktene og ulike tros- og livssynsamsunn og minoritetsorganisasjoner, for å bygge tillit, spre kunnskap og være tilgjengelig for veiledning.

Det er likevel fortsatt en vei å gå når det gjelder fenomenkunnskap i politiet, samt å avdekke mørketall. Når det gjelder mørketall er kompetansemiljøet opptatt av både å avdekke mørketall eksternt blant innbyggere, samt mørketall som skyldes feilregistrering hos politiet (såkalte 'doble mørketall'). Dette henger også sammen med et behov om å sikre enhetlige registreringsrutiner, slik at hatkriminalitet både blir fanget opp og riktig kodet i politiets systemer.

I 2026 er det derfor planlagt flere kompetansehevingstiltak. Det vil holdes nasjonale seminarer for hatkrimnettverkene i distriktene, hvor også andre interesserte kan delta. Enkelte distrikt vil også få tilpasset opplæring basert på spesifikke behov i løpet av året. Videre skal kompetansemiljøet arbeide systematisk med å kartlegge opplæringsbehov og identifisere hvilke faktorer som påvirker utviklingen av i hatkriminalitetssaker i de enkelte distriktene.

1.3 Så hva er egentlig hatkriminalitet?

For at noe skal være hatkriminalitet, må det foreligge en *straffbar* handling. I prinsippet kan all kriminalitet være hatkriminalitet, så lenge det foreligger en *årsakssammenheng* mellom den straffbare handlingen og et av de vernede grunnlagene. Hvilke gjerninger som er straffbare og hvilke grupper som har særskilt vern, bestemmes av ulike straffebestemmelser. I det følgende redegjøres for relevante bestemmelser som ligger til grunn for den nasjonale hatkriminalstatistikken.

Straffelovens bestemmelser

Hat er en legitim menneskelig og psykologisk følelse, og det kan være mange sammensatte årsaker til at mennesker kan føle hat mot en gruppe. Man kan ikke kriminalisere hat i seg selv, men *man kan straffe enkelte former eller handlinger som hat uttrykkes i*. Hatkriminalitet er en samlebetegnelse på straffbare handlinger som har sin bakgrunn i at noen tilhører en vernet minoritetsgruppe. Disse forholdene utgjør de såkalte *vernede grunnlagene*. Basert på bestemmelser i straffeloven er politiets definisjon av hatkriminalitet som følger:

Hatkriminalitet er straffbare handlinger som helt eller delvis har sin bakgrunn i andres hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse, religion eller livssyn, seksuelle orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk eller nedsatt funksjonsevne.⁶

Straffelovens bestemmelser gir utgangspunkt for en tredeling av hatkriminalitet⁷:

1. Straffebestemmelser der vernede grunnlag inngår som et vilkår i gjerningsbeskrivelsen

➤ *Straffeloven § 185 om hatefulle ytringer*

Straffeloven § 185 gjør det straffbart å fremsette hatefulle ytringer. For at en ytring skal rammes av bestemmelsen er det flere vilkår som må være oppfylt. For det første, må ytringen som hovedregel *fremsettes offentlig*. Ytringer som bare retter seg mot én eller noen få personer vil derfor normalt falle utenfor bestemmelsen. Det er imidlertid ikke et krav at ytringen retter seg mot eller oppfattes av noen som rammes av den.

For det andre, må ytringen kunne *karakteriseres som hateful*. Ordlyden i strl. § 185 gir liten veiledning for hvor grensen skal trekkes, og er derfor foreslått presisert.⁸ Terskelen for hva som skal regnes for en hateful ytring etter strl. § 185 er høy. Ytringer som "bare" er nedsettende, krenkende eller sårende kan være moralsk uakseptable, men vil ikke være straffbare. Høyesterett har slått fast at det bare er ytringer av "kvalifisert krenkende karakter" som rammes av bestemmelsen. Oppfordring eller tilslutning til vold vil ofte regnes som kvalifisert krenkende. Det samme vil såkalt dehumaniserende utsagn, som å sammenlikne de aktuelle gruppene med skadedyr som rotter og kakkerlakker.

Høyesterett har i praksis etablert to ulike terskler for hva som skal regnes som hatefulle ytringer, basert på hvor sterkt hensynet til ytringsfriheten gjør seg gjeldende. Den ene terskelen knytter seg til det man kan kalle *politiske ytringer*, hvor hensynet til ytringsfriheten tilsier en høy terskel for straffeansvar. Den andre terskelen knytter seg til *sjikanøse ytringer*, hvor hensynet til ytringsfriheten vektlegges i mindre grad.⁹

⁶ Kierulf, A., Spurkland, K. og Hansen, I. (2023) *Hatkrim*. Gyldendal Norsk Forlag AS. 1. utgave. Side 179-244.

⁷ Ibid. (2023). Side 176-178.

⁸ NOU 2022:9 (2022) *En åpen og opplyst offentlig samtale. Ytringsfrihetskommisjonens utredning*. Kultur- og likestillingsdepartementet.

⁹ Høyesterettsdommer; HR-2020-184-A og HR-2022-1707-A.

For det tredje, må den hatefulle ytringen *ha sin bakgrunn i et av de vernede grunnlagene*, for eksempel hudfarge eller seksuell orientering. Hatefulle ytringer som knytter seg til andre grunnlag, slik som kjønn, alder eller politisk syn faller derfor utenfor bestemmelsen. Det samme gjelder ytringer som ikke knytter seg til mennesker eller grupper av mennesker, men for eksempel religioner, nasjoner, institusjoner, ideer eller liknende. Eksempelvis vil kritikk av islam ikke rammes av § 185, uansett hvor krasse eller nedsettende ytringene er.

Alle potensielt hatefulle ytringer må tolkes før man kan ta stilling til om de rammes av § 185. Erfaringer viser at ulik forståelse av potensielt hatefulle ytringer er en stor utfordring. Det noen oppfatter som humor oppfatter andre som dypt krenkende, og samme utsagn kan bli oppfattet på vidt forskjellige måter. Utgangspunktet for tolkningen er hvordan den alminnelige tilhører eller leser vil oppfatte ytringen. Det er altså ikke avgjørende hva den som ytrer seg selv har ment, eller hvordan den som rammes av ytringen eller en tilfeldig tilhører, oppfatter den.

Som en forlengelse av dette har Høyesterett gitt uttrykk for at man i vurderinger av hvorvidt ytringer er straffbare eller ikke skal benytte det som betegnes som et *forsiktighetsprinsipp*. Det innebærer at man skal være varsom med å tillegge et utsagn et meningsinnhold som ikke er uttrykkelig uttalt, dersom det ikke med rimelig stor sikkerhet kan utledes av sammenhengen. Dette er hensyn opp mot grunnleggende prinsipper ved ytringsfriheten og tilrettelegging av en bred demokratisk offentlighet. Høyesterett har gitt uttrykk for at det utenfor kjerneområdet for ytringsfriheten skal gjelde en såkalt *rommelig margin* for smakløse ytringer.

Videre har Høyesterett gitt uttrykk for at potensielt hatefulle ytringer må tolkes i lys av omstendighetene de fremsettes under, et såkalt *kontekstuell tolkningsprinsipp*. Hvem avsender er og hvilken rolle hen har, samt hvilken situasjon ytringen fremsettes, står sentralt i tolkningen. Det som kan skape utfordringer er i hvilken grad konteksten i seg selv kan gi grunnlag for å tolke et meningsinnhold som *ikke er uttrykkelig uttalt*. Forsiktighetsprinsippet kan stå i et spenningsforhold til prinsippet om kontekstuell tolkning. Det representerer en begrensning i hvor langt bort fra ordlyden i ytringen man kan gå i tolkningen, basert på konteksten ytringen er fremsatt i.

Overordnet er straffeloven § 185 en komplisert straffebestemmelse. Både av hensyn til kriteriene som må oppfylles, men også på grunn av den kontekstuelle vurderingen sett imot vektlegging av liberale prinsipper for en demokratisk offentlighet og ytringsfrihet. Dette kan gjøre det krevende for den enkelte innbygger å forstå fullt ut de juridiske vurderingene som er gjort i saksbehandlingen av denne typen lovbrudd.

➤ *Straffeloven § 186 om diskriminering*

Straffeloven § 186 gjør det straffbart å *nekte en person varer eller tjenester*, på grunn av at personen tilhører et av de vernede grunnlagene.

Strl. § 186 rammer nektelse av varer eller tjenester. I utgangspunktet omfattes alle typer varer og tjenester enten de er generiske eller individuelle. Ansettelser og fast eiendom faller imidlertid utenfor bestemmelsen. Dette gjør at bestemmelsen har begrenset praktisk betydning, fordi dette er to områder hvor diskriminering antas å skje ofte. Diskriminering i forbindelse med arbeidslivet og fast eiendom kan være et brudd på likestillings- og diskrimineringsloven og vil derfor kunne behandles av Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda.

Strl. § 186 gjelder bare i "erhvervsmessig eller liknende virksomhet". Det betyr at den som diskriminerer når han selger den gamle bilen sin på Finn ikke vil rammes av bestemmelsen.

På samme måte som de andre bestemmelsene om hatkriminalitet, må det være årsakssammenheng mellom et av de vernede grunnlagene og nektelsen. Det at ordensvakten på et utested avviser en homofil gjest som er for full, eller en muslim som ikke er pent nok kledd, vil derfor ikke rammes av bestemmelsen.

På den andre siden, betyr det også at hatkriminalitet ikke trenger å være motivert av antipatier i seg selv, så lenge det er en årsakssammenheng med et av de vernede grunnlagene. Eksempelvis vil det likevel være brudd på § 186 om diskriminering om noen nekter muslimer adgang til et utested kun fordi de ikke drikker like mye som nordmenn, selv om nektelsen skyldes ren økonomisk motivasjon.¹⁰

➤ [Straffeloven §§ 270, 270 a og 270 b om konverteringsterapi](#)

I januar 2024 trådte straffebestemmelsene om konverteringsterapi i kraft. Dette er tre straffebestemmelser i straffeloven som retter seg mot å utføre og markedsføre konverteringsterapi, jf. nye §§ 270, 270 a og 270 b.¹¹

Konverteringsterapi omfatter ulike handlinger som anvendes for å få skeive, lhbt-personer og homofile, bifile og transpersoner, eller antatte lhbt-personer, til å endre, fornekte eller undertrykke sin seksuelle orientering eller kjønnsidentitet, som er klart egnet til å påføre vedkommende psykisk skade. Ettersom konverteringsterapi er et straffbart forhold som har sin bakgrunn i seksuell orientering eller kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk, faller den inn under straffeskjerpingsbestemmelsen strl. § 77 bokstav i.

2. Straffebestemmelser hvor hatmotiv kan gjøre forholdet grovt

- [Straffeloven § 264 om grove trusler](#)
- [Straffeloven § 272 om grov kroppskrenkelse](#)
- [Straffeloven § 274 om grov kroppsskade](#)
- [Straffeloven § 352 om grovt skadeverk.](#)

Hvis en straffbar handling innehar et hatmotiv, vil det kunne gjøre forholdet *grovt*. Disse straffebestemmelsene omhandler handlinger som allerede er straffbare, men hvor hatefulle motivasjon spesielt vektlegges som et moment. Dette kan medføre at handlingen vurderes som et grovt lovbrudd med høyere strafferamme. Det foreligger et krav om at lovbruddet er motivert av at fornærmede tilhører et av de vernede grunnlagene.

3. Straffeskjerpingsbestemmelsen

- [Straffeloven §77 \(bokstav i\) om straffeskjerpene omstendigheter](#)

Straffeloven har bestemmelser som ikke særskilt nevner hat eller diskriminering, men hvor handlingen likevel kan være hatkriminalitet. Ved bruk av § 77 bokstav i, er det tilstrekkelig at lovbruddet har sin bakgrunn i at *andre* (altså ikke nødvendigvis en fornærmet) tilhører et av de vernede grunnlagene.

Bestemmelsen gjelder *alle lovbrudd* i straffeloven dersom lovbruddet *har sin bakgrunn i* andres religion eller livssyn, hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, seksuelle orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk, nedsatte funksjonsevne eller andre grupper med et særskilt behov for vern.

---

¹⁰ Ibid. (2023) Side 276.

¹¹ Straffeloven § 270, tilgjengelig via: <https://lovdata.no/lov/2005-05-20-28/§270>

Selv om alle typer lovbrudd teoretisk sett kan være hatkriminalitet, viser rettspraksis at det bare er et fåtall straffebestemmelser utenom de nevnte hvor dette er aktuelt. Det er særlig strl. § 266 om *hensynsløs atferd* som kan bli regnet som hatkriminalitet.

Hvorfor skal noen grupper ha særskilt vern?

Et lands lovverk sier mye om hva slags samfunn man vil ha, hva man anser som samfunnsskadelig og hvilke verdier man ønsker å bygge videre på.¹² Kriminalitetsbekjempelse og samfunnsvern, særlig vern av utsatte grupper, er et felles anliggende i rettsstatlige demokratier. Et fravær av slikt vern hindrer den likeverd og likebehandling av borgere - som er en grunnleggende forutsetning for et reelt demokrati. Denne begrunnelsen er sentral for å anse kriminalitet motivert av noens utsatte gruppestatus som særlig alvorlig.

Minoritetsvernet har et historisk bakteppe som bygger på vold, diskriminering, rasisme, fordommer og menneskerettighetsbrudd som minoritetsgruppene i Norge har opplevd gjennom historien. Forståelsen av hva som er en utsatt gruppe endrer seg i takt med samfunnsutvikling og kunnskapen vi har om minoritetsgrupper. Hvilke grupper som har særskilt vern i juridisk forstand, har følgelig også vært gjenstand for endringer oppigjennom historien.

Hatkrimlovgivningen i Norge er på mange måter en beskjed fra lovgiver om at alle grupper, og kanskje særskilt grupper som tradisjonelt har opplevd diskriminering og utenforskap, skal ha like rettigheter. For å oppnå dette, må man ta på alvor den kriminaliteten som har som hensikt å undergrave disse gruppenes rettmessige eksistens, levekår og rettigheter i det norske samfunnet.

1.4 Politiets saksbehandling

Registrering av hatmotiv i politiet

I straffeloven finnes det bestemte kriterier som brukes for å dele inn hatkriminalitet etter hvilke beskyttede grupper lovbruddene er rettet mot. Disse kriteriene danner utgangspunkt for inndelingen, som vi omtaler som *de vernede grunnlagene* som lovbruddene skal *ha bakgrunn i*. Det må være en sammenheng mellom de aktuelle vernede grunnlagene og den straffbare handlingen, for at det skal kunne regnes som hatkriminalitet. Dette blir ofte omtalt som et krav om årsakssammenheng eller (hatefull) motivasjon.

I etterforskningen bruker politiet et system (BL) hvor de for hver straffesak huker av for ett eller flere typer hatmotiver basert på lovens inndeling. De ulike hatmotivene som politiet kan registrere på en sak er:

- *Hudfarge/etnisitet*
- *Antisemittisme*
- *Religion Islam*
- *Religion annet*
- *Seksuell orientering*
- *Kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk/transperson*
- *Nedsatt funksjonsevne*

Politiets registrering av hatmotiv skal dekke straffelovens bestemmelser. Politiet har imidlertid flere kategorier enn straffeloven, for å fange opp nyansene i sakene. For eksempel gjelder punkt 2, 3 og 4 alle det vernede grunnlaget *religion/livssyn*.

¹² Kierulf, A., Spurkland, K. og Hansen, I. (2023) *Hatkrim*. Gyldendal Norsk Forlag AS. 1. utgave. S. 37-44.

En straffesak kan registreres med flere hatmotiv. For eksempel kan en hendelse hvor en person både fremsetter hatefulle ytringer mot en annen person med mørk hudfarge, samtidig som vedkommende også ytrer seg om personens religion, bli registrert med både *hudfarge/etnisitet* og *annen religion eller livssyn* som hatmotiv. Et annet relevant eksempel er koding på *seksuell orientering* og *kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk*, der hvor disse overlapper eller hvor det kan være vanskelig å påvise direkte hvilket motiv som ligger til grunn.

Dagens kategorisering av hatmotiv er et resultat av ulike prosesser som har påvirket politiets saksbehandling. Blant annet behandles kategoriene *antisemittisme* og *religion islam* som egne, separate hatmotiv. Dette er et resultat av spesifikke handlingsplaner som er laget for å møte disse problemene på en målrettet måte. Anmeldelser av hatkriminalitet rettet mot muslimer har siden 2021 blitt registrert som et eget hatmotiv i politiets straffesaksregister. Denne registreringen ble innført som en del av tiltakene i Handlingsplanen mot diskriminering og hat mot muslimer (2020 – 2023).¹³ I 2018 ble antisemittisme skilt ut som et eget hatmotiv etter oppfølging av tiltak i handlingsplan mot antisemittisme.¹⁴

Det vernede grunnlaget *hudfarge eller nasjonal eller etnisk opprinnelse* i straffeloven er teknisk kategorisert som "Hudfarge/etnisitet" i politiets systemer. I saksbehandlingssystemet er hudfarge, nasjonal eller etnisk opprinnelse slått sammen i samme kategori. Bestemmelsen i loven verner *alle typer hudfarger, nasjonale og etniske opprinnelser*. Dette gjør at denne kategorien kan romme flere underkategorier og inneholder viktige nyanseringer som man bør være bevisst.

For det første, inkluderer hudfarge/etnisitet også samer som urfolk og de fem gruppene som er gitt status som nasjonale minoriteter i Norge (jøder, kvener/norskfinner, skogfinner, romer og romanifolk/tatere).

For det andre, er det et mangfold av ulike typer innvandrere- og landbakgrunner som inngår i denne kategorien. Dette kan være overlappende med hudfarge, men behøver ikke nødvendigvis være det. Det kan gjelde personer som er første- eller andregenerasjonsinnvandrere, og innunder dette finner vi også personer med adoptivbakgrunn eller som har slektsforbindelser utenfor Norge.

For det tredje, vil straffbare handlinger motivert av hudfarge eller etnisitet være hatkriminalitet, uavhengig om fornærmede tilhører minoritet- eller majoritetsbefolkningen. Altså må man ikke tilhøre en minoritetsgruppe for at den straffbare handlingen skal være hatkriminalitet.

Det er viktig å presisere at kategoriseringen er et resultat av praktiske hensyn med tanke på politiets registrering av hatkrimsaker. For eksempel kan det være uklart hva hatmotivet er, om det for eksempel er rettet mot hudfarge eller etnisk opprinnelse. Sammenslåingen er hensiktsmessig når disse nyansene er vanskelige å avgjøre, og for å sikre at registreringen ikke blir vilkårlig eller feil på grunn av manglende kunnskap om hva som skiller de ulike kategoriene.

Ikke alle handlinger som oppleves som hatefulle er hatkriminalitet

I den offentlige diskursen har man gjerne en *utvidet forståelse* av hva som anses som hatefullt, sammenlignet med hva som fremkommer i straffeloven. Det vil si at hva som i dagligtale omtales som hatkriminalitet, ikke trenger å være hatkriminalitet *juridisk sett*. Det er mange ytringer som oppleves som krenkende og kan ha negative konsekvenser, men som likevel ikke er brudd på straffeloven, eksempelvis sterkt nedsettende ytringer om en religion.

---

¹³ *Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer 2020-2023* (2020). Kulturdepartementet. Tilgjengelig via: <https://www.regjeringen.no/contentassets/b2a6fd21c6a94bae83d5a3425593da30/handlingsplan-mot-diskriminering-av-og-hat-mot-muslimer-2020-2023.pdf>

¹⁴ *Handlingsplan mot antisemittisme 2016-2020* (2016). Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Tilgjengelig via: <https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/kdd/umi/dss-handlingsplan-antisemittisme.pdf>

Samtidig er det juridiske forskjeller på hva som defineres som *hatefulle ytringer* i straffeloven. Dette er også relevant for andre tilhørende begreper, som *hatprat*, *hets* eller *sjikane*. Samtlige kan oppleves som svært ubehagelig for fornærmede, men handlingene i seg selv oppfyller ikke nødvendigvis vilkårene i § 185. For eksempel kan en jente som tilhører en religiøs eller etnisk minoritet skrive en kronikk i Aftenposten, og deretter motta flere SMS-er fra personer som hetser henne med nedsettende ord. Fordi hendelsen ikke har skjedd i det offentlige rom eller i andres nærvær, rammes den derfor ikke av § 185. Det kan likevel være hatkriminalitet dersom innholdet i SMS'ene har bakgrunn i hennes religion eller etniske opprinnelse, og det er brudd på for eksempel straffeloven § 263 om trusler eller § 266 om hensynsløs atferd.

Videre etterforsker ikke politiet anmeldelser som er brudd på *diskrimineringslovgivningen*. Slik det beskrives under § 186, er det hatkriminalitet hvis noen nekter varer og tjenester i *næringsvirksomhet*, på grunn av noens tilhørighet til et av de vernede grunnlagene. Nektelse som har andre årsaker defineres ikke som hatkriminalitet, heller ikke hvis det er i privat regi (ikke næring). For eksempel om man mener at man blir nektet å leie en bolig fordi man er homofil, eller nektes jobb fordi man er muslim. Slike forhold faller *utenfor* straffeloven.

Et annet eksempel er at kjønn ikke er regnet som en vernet minoritetsgruppe, men omfattes av diskrimineringslovgivningen under andre bestemmelser. Selv om man subjektivt kan oppleve at man er utsatt for kriminalitet som har bakgrunn i for eksempel kvinnehat, så er dette juridisk sett ikke definert som hatkriminalitet.

Sammensatte årsaker til at hatkriminalitet ikke anmeldes

Samtidig vet vi at det er personer som har vært utsatt for hatkriminalitet eller hatefulle ytringer, som ikke anmelder. Det er mange sammensatte årsaker til dette. Videre følger en skissering av de vanligste barrierene vi har observert i møte med innbyggere og fornærmede.

For det første, har vi barrierer knyttet til *kunnskap*. En stor barriere er trolig at mange ikke vet at det de har opplevd er straffbart. For eksempel er det en straffbar kroppskrenkelse å spytte på noen slik at spyttet treffer noens hud. Sjikane, skremmende eller plagsom oppførsel kan være straffbart som hensynsløs atferd.

Videre har man personlige eller *psykologiske* barrierer. Det er ikke uvanlig av man avstår fra å anmelde fordi man ikke orker den psykiske belastningen av å anmelde, eller stå som vitne eller fornærmet i en straffesaksprosess.

Deretter vet vi at det eksisterer barrierer som er knyttet til *manglende tillit til politiet*. Dette har også sine røtter i statens, politiets og rettsapparatets overgrep mot minoritetsgrupper gjennom historien. Disse erfaringene har satt spor og overføres gjennom generasjoner, og preger tilliten til politiet den dagen i dag. Manglende tillit til politiet kan også resultere i liten tro på at politiet vil prioritere saken, som gjør at man ikke anmelder fordi man tror at saken vil bli henlagt uansett. Vi er også kjent med at mistillit eller negative erfaringer med politi og rettsapparat i andre land kan spille inn, som gjelder særlig personer med landbakgrunn utenfor Norge.

Det er også viktig å nevne *praktiske* barrierer. For enkelte grupper kan nedsatt funksjonsevne eller svake språklige eller digitale ferdigheter gjøre det krevende å anmelde. Relevante eksempler er personer med sterke kognitive funksjonsnedsettelser eller førstegangsinnvandrere med svake skrive- og leseferdigheter på norsk og engelsk. Det er naturligvis vanskelig å anmelde hvis man har utfordringer med å uttrykke seg og forklare hva som har skjedd. Det kan også gjøre det ekstra krevende å både finne informasjon om hvordan man kan anmelde, men også gjennomføre eller utfylle den faktiske anmeldelsen.

Vi er også kjent med at noen grupper har *kulturelle barrierer* som kan gjøre at terskelen for å anmelde er høyere. Dette kan blant annet være i konservative religiøse miljøer, som er særlig tilfellet for konverteringsterapi og vold i nære relasjoner. Lovbruddene kan ha skjedd som følge intern sanksjonering, og begås gjerne av fornærmedes nærmeste. Å anmelde slike hendelser kan medføre tap av sosialt nettverk og tilhørighet, samt skape alvorlig frykt for ytterligere sanksjoner.

I noen saker anmelder fornærmede først når én alvorlig hendelse gjør at 'begeret renner over', til tross for at de har opplevd mye tidligere. Dette kan eksempelvis gjelde personer har opparbeidet en nummenhet ovenfor slike hendelser over tid eller som kommer fra land i krig.

Avslutningsvis, ser vi i noen tilfeller at personer som er i en asylsøkerprosess er redd for at det å være involvert i en straffesak skal hindre dem i å få norsk oppholdstillatelse.

Hvor kan man henvende seg?

Som nevnt skaper interne og eksterne barrierer betydelige mørketall i politiets statistikker. Dette er først og fremst en utfordring for ivaretagelsen av rettssikkerheten til innbyggere. Samtidig er det en utfordring for samfunnets overordnede kunnskap om omfanget av hatkriminalitet i Norge.

Politiet har derfor et uttalt mål om at antall saker skal øke hvert år, slik at gapet mellom mørketall og det faktiske omfanget skal bli mindre. For å kunne nå denne målsetningen er politiet svært opptatt av å bygge tillit, spre kunnskap og sikre at terskelen for å anmelde er lav.

Det er flere steder man kan henvende seg hvis man har vært utsatt for hatkriminalitet, ønsker å tipse eller trenger hjelp i å vurdere en sak.

Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet (NKH) kan kontaktes hvis man ønsker å drøfte eller anmelde en sak, trenger veiledning eller har spørsmål om vårt arbeid.

Politiets tipsportal kan benyttes hvis man ønsker å melde om en hendelse, uten å levere en formell anmeldelse. Tipsportalen har en egen portal for hatefulle ytringer på internett.

Støttesenteret for kriminalitetsutsatte (SKU) er et tilbud i hvert politidistrikt som kan bistå med støtte og veiledning i forbindelse med både anmeldelse og straffesak.

Politiets nettpatrulje kan bistå ved ytringer og hendelser som skjer på internett og sosiale medier. De har egne kontoer tilknyttet hvert politidistrikt, og er tilgjengelige på de fleste sosiale medier.

Hatkriminalitet.no er et prøveprosjekt opprettet av LDO og Hatkrimnettverket. Her kan man få gratis juridisk råd og veiledning fra advokater til å vurdere saken og om man bør anmelde.

Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet

Tlf: 47 48 87 97

Epost: oslo.hatkriminalitet@politiet.no

(man-fre 08:30-15:00)

<https://www.politiet.no/rad/hat-ytringer-og-trusler>

Politiets tipsportal

Politiet kan tipses via Politiet.no. Hatefulle ytringer har egen side.

[Politiet.no/tips](https://www.politiet.no/tips)

Politiets nettpatrulje

Hvert politidistrikt har egen nettpatrulje som kan kontaktes.

<https://www.politiet.no/rad/trygg-nettbruk/politiet-i-sosiale-medier>

Støttesenter for kriminalitetsutsatte

Tlf: 80 04 00 08 (man-fre 09-15)

<https://www.politiet.no/kontakt-politiet/stottesenter-for-kriminalitetsutsatte>

Hatkriminalitet.no

Prøveprosjekt hvor man kan få gratis råd og veiledning av advokater.

<https://www.hatkriminalitet.no/fa-advokathjelp/>

2.

Metode og analyse

2.1 Datagrunnlag

Dataene er fremskaffet gjennom søk i analyseprogrammet PAL for STRASAK, som henter informasjon fra straffesaksregisteret. Det er hentet ut opplysninger om anmeldelser registrert i Norge i perioden 2017-2025, hvor anmeldelsene *enten* er kodet som hatefull ytring eller diskriminering (Straffeloven §§ 185 og 186), *eller* gjelder straffesak som i straffesaksbehandlingen har blitt merket med hatmotiv ut fra en vurdering gjort av politi og påtalejurist.¹⁵

Registrering og vurdering av sakskoder og hatmotiv

Hatkrimstatistikken viser antallet anmeldelser av lovbrudd som på ett eller annet tidspunkt i straffesaksjeden har vært vurdert som mulig hatkriminalitet. Det innebærer straffesaker som har vært registrert med en sakskode for diskriminering eller hatefulle ytringer - eller som har hatt hatkriminalitet som sakskategori, selv om dette har blitt omgjort senere. Dette skjer i datauttrekket, ved bruk av et eget søkekriterium for hatkriminalitet i PAL STRASAK.

For å registrere en anmeldelse som diskriminering eller hatefulle ytringer, må det velges en sakskode (statistikkgruppe), avhengig av hatmotiv. For at andre typer hendelser skal inngå i statistikken må de være anmeldt som lovbrudd, altså bli registrert som en straffesak. Deretter må saken *bli vurdert* som mulig hatkriminalitet, altså vurdert til å imøtekomme krav til *hatmotiv* eller *bakgrunn* for lovbruddet. Vurderingen må bekreftes gjennom manuell registrering av et hatmotiv som *sakskategori*, ofte vist til som at saken *merkes som hatkrim*.

Enten hukes det av for hatkriminalitet når anmeldelsen registreres første gang, eller så gjør ansvarlig etterforsker eller jurist det på et senere tidspunkt. Dersom ingen huker av for hatkriminalitet, vil saker som ikke omfattes av de nevnte paragrafene i straffeloven heller ikke vise seg i våre uttrekk. Det er derfor det for denne typen saker snakkes om *double mørketall* – det er mørketall både fordi saker ikke blir anmeldt, men også fordi politiet ikke nødvendigvis registrerer hatmotiv i de sakene som er anmeldt. De siste årene har det vært gjort en stor innsats for å sikre at alle anmeldelser med et mulig hatmotiv blir kodet som hatkriminalitet i politiets systemer. Likevel må vi ta høyde for at ikke alle anmeldelser kodes.

Kategoriseringene skjer etter en helhetsvurdering. Det kan være beskrivelser fra fornærmede, vitner eller gjerningspersoner som ligger til grunn for kategoriseringen, men også politiets oppfatning. Dersom fornærmede mener vedkommende har blitt utsatt for hatkriminalitet, skal det alltid veie tungt i forhold til kodingen av det anmeldte forholdet.

¹⁵ I denne rapporten vil begrepene *anmeldelse* og *(straffe)sak* brukes synonymt.

Vi gjør også oppmerksom på dobbeltregistrering av hatmotiv. Noen kategorier kan være overlappende og er ikke gjensidig utelukkende. Typisk eksempel er etnisitet, hudfarge og religion. Hvis handlingen retter seg mot flere motiv, så vil man i praksis kode på flere kategorier. Ved noen lovbrudd kan hatmotivet være uklart. For eksempel ved brenning av prideflagg eller vold mot en transperson, kan det oppstå usikkerhet om hatmotivet er rettet mot seksuell orientering eller kjønnsuttrykk/kjønnsidentitet. I disse tilfellene kodes det ofte på begge.

Videre er fokuset fortsatt på etterforskning av saker *som kommer inn*, og ikke på aktiv patruljering av nettet med tanke på å avdekke hatkriminalitet. Dette skyldes særlig ressursituasjonen i mange politidistrikt og håndtering av det totale trykket av saker som kommer inn. Derfor er vi spesielt avhengig av å motta inn tips og anmeldelser av det som skjer på internett og sosiale medier. Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet tok over det nasjonale tipsmottaket på hatkriminalitet i 2021, som tidligere lå hos Kripos. Fokuset på innkomne saker påvirker trolig antallet hatkriminaliteter som anmeldes, og det publiseres trolig mange straffbare ytringer på nett som ikke registreres.

Feilregistrering av både lovbrudd og hatmotiv må påberegnes. I manuell gjennomgang er det identifisert feilkoding i flere saker. Trolig er det flere saker som er hatkriminalitet i politiets systemer, men som ikke er huket av på motiv og derfor går under radaren til denne statistikken. Vi har også sett at saker kan kodes feil på lovbrudd, ofte ved henleggelse på ikke straffbart forhold. Mye av dette skyldes menneskelige feil og manglende kunnskap om hvordan hatkriminalitet og hvordan det skal registreres i politiet. Samtidig er det viktig å påpeke at noen saker kan ha vært kodet riktig på anmeldelsestidspunktet, gitt informasjonen som var tilgjengelig. Overordnet er å hindre feilregistrering et viktig aspekt av opplæringsprogrammet fra kompetansemiljøet i 2026.

Vi ønsker også å gjøre oppmerksom på at registreringsdato ikke nødvendigvis alltid er det samme som gjerningstidspunkt. Det vil si at ikke alle saker som registreres i 2025 ble begått samme år, og det kan også være etterslep på måned. Typisk er at det skjer hendelser i desember, som først anmeldes og deretter registreres januar påfølgende år. Bevisstgjøring i befolkningen kan også medføre at saker som skjedde for flere år siden meldes inn.

Ikke alle anmeldte saker er hatkriminalitet

Statistikken kan inkludere påstått og anmeldt hatkriminalitet, som senere viser seg å ikke imøtekomme de juridiske kravene for å være straffbare handlinger. Dette kan eksempelvis være en ytring som først er registrert som hatkriminalitet, men som senere blir vurdert å ikke være innenfor bestemmelsen om hatefulle ytringer.

Det er også mulig at et lovbrudd ikke registreres som hatkriminalitet enten fordi hendelsen ikke anmeldes, fordi motiv eller bakgrunn for lovbruddet ikke framkommer i saksprosessen eller fordi saken ikke registreres korrekt. Det kan også være ny forståelse av motivet for det aktuelle lovbruddet, og dermed endret grunnlag. Det vil likevel kunne bli stående med kode hatkriminalitet, da statistikken gir et innblikk i hvilke saker som er *anmeldt* som hatkriminalitet. Denne rapporten viser altså kun saker som ved uttrekksdato var eller tidligere har vært kodet som hatkriminalitet. Dette skyldes at informasjonen hentes fra databaser som fryses på samme tidspunkt hvert år. Dette betyr at data ikke inkluderer endringer på senere tidspunkt.

Anmeldelser som registreres tidlig på året vil derfor ofte ha mer informasjon som er kvalitetssikret gjennom etterforskningsprosessen, eventuelt helt fram til påtaleavgjørelse. I anmeldelser registrert sent på året vil kvaliteten på datagrunnlaget i større grad avhenge av at presis informasjon legges inn ved opprettelse av anmeldelsen.

2.2 Analytisk tilnærming

Uttrekk fra politiets saksbehandlingssystem

Det gjennomføres ett helhetlig uttrekk politiets ledelses- og analyseverktøy (PAL) for Straffesaksregisteret (Strasak), på omtrentlig samme tidspunkt hvert år, i midten av februar. Uttrekket består av saker som er kategorisert som enten hovedsak, enkeltsaker eller vedleggssak. I uttrekket er ikke undersøkelsessaker og delsaker inkludert. PAL inneholder opplysninger om alle straffesaker, etter overføring av disse fra Strasak.¹⁶

Som nevnt, fryses informasjon om straffesaker fra denne databasen. Informasjonen i Pal Strasak 'levende', hvor informasjon fra saksbehandlingen kan endre seg fortløpende. Eksempelvis kan status oppklaringskoder, statistikkgrupper eller sakskategorier endre seg etter hvert som etterforskningen påløper. Dette betyr at data ikke inkluderer endringer på senere tidspunkt. Slike endringer kan være omkodinger til andre lovhjemler/statistikkgrupper ut fra informasjon som framkommer i etterforskningen.

Ettersom mange av sakene fortsatt er under etterforskning ved uttrekket av 2025-tallene, så må endringer i denne databasen påberegnes etter at uttrekket er gjort.

Databearbeiding

Utarbeidelse av statistikken krever relativt mye manuelt arbeid, med bruk av Excel. Pal Strasak er i hovedsak et saksbehandlingsprogram og ikke direkte utformet til bearbeiding av statistikk. Derfor skjer hoveddelen av bearbeidingen manuelt i *Excel Power Query*. Ved bruk av skreddersydde kodeark lages kategorier som utformer variablene og verdiene i datasettet.

Årlig utarbeidelse av statistikken kan avdekke unøyaktigheter i tidligere års statistikk. Korrigeringer vil medføre mindre avvik i forhold til tall som er presentert i rapporter fra tidligere år. I årets utgave er en av disse en endring i kodearket for *sakskategori*, i denne rapporten omtalt som hatmotiv. Endringen er en kvalitetssikring som gjør at sakene blir kodet med korrekt motiv. Dette gjelder hovedsakelig saker innen hatefulle ytringer og diskriminering som er satt på en statistikkgruppe (lovbruddskode), men som er huket av på en annen sakskategori (motiv) som er mer treffende. Eksempelvis kan en sak ha statistikkgruppe "*Hatefulle ytringer – Religion*", men være huket av på "*Antisemittisme*" eller "*Religion islam*". Der hvor disse sakene tidligere lå under "*Religion annet*" i tillegg, er de nå primært kodet under sakskategorien som de er huket av på. Dette er for å ikke få en falsk overrepresentasjon i enkelte sakskategorier. Endringen har tilbakevirkende kraft, og derfor kan noen tall tilbake i tid være lavere enn tidligere rapportert.

I databearbeidingen utarbeides flere datasett som kobles til hverandre i *Excel Power Pivot*, henholdsvis for saksinformasjon (om lovbruddet), sakskategori (motiv) og saksbehandling (oppklaring, saksbehandlingstid, m.m.). Dette er grunnlaget for videre analyser.

Analyse av det statistiske datamaterialet

Det er primært gjennomført univariate og bivariate analyser, hvor man har undersøkt omfanget og fordelingen på en enkelt eller to kryssende variabler. Dette kan være utviklingen på en variabel over tid, slik som omfanget av saker fra 2014 til 2025. Det kan også være kryssningen at to

---

¹⁶ Statistikk om anmeldte lovbrudd og ofre (2025). SSB.no. Tilgjengelig via: <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/kriminalitet-og-rettsvesen/statistikk/anmeldte-lovbrudd-og-ofre>

kategoriske variabler, som hvilke hatmotiv som preger de ulike lovbruddene. Dette er gjennomført ved bruk av *Excel Power Pivot*. Analysene er primært deskriptive ved bruk av tabellanalyse, og tar ikke for seg statistiske sammenhenger eller kausalitet.

I tillegg har man gjennomført en manuell gjennomgang av et flertall av sakene som ble registrert i 2025, som gir en dypere innsikt i hva slags typer hendelser som har blitt registrert. Denne kvalitative innsikten benyttes parallelt med beskrivelsen av de statistiske resultatene.

Om datagrunnlag og analyse av saksbehandling og oppklaringsprosent

Analysene i kapittel 6. *Saksbehandling og oppklaring* er basert på to utvalg; de *påtalemessige* og de *rettskraftige* avgjørelsene.

Dataene for den anmeldte hatkriminaliteten i kapittel 3-5 tar utgangspunkt i straffesaker som er registrert i 2025. I kapittel 6 bygger oversikten over påtalemessige avgjørelser seg på datoen saken ble *oppklart*, mens oversikten over rettskraftige avgjørelser tar utgangspunkt i tidspunktet da avgjørelsen ble *rettskraftig*. Således er det ikke identisk datagrunnlag i kapittel 3-5 og 6, og derfor ikke direkte sammenlignbart.

En avgjørelse som gir dato for påtaleavgjørelse (oppklaringsdato), kan samtidig være en *rettskraftig avgjørelse*.¹⁷ Dette skjer for eksempel ved henleggelse på grunn av ukjent gjerningsperson. I andre tilfeller vil det kunne tas ut en tiltale som gir oppklaringsdato, mens rettskraftig dato først settes når dommen føres etter å ha vært gjennom flere rettsinstanser. Selv om det er stor overlapp mellom de tre ulike utvalgene, vil fordelingen på år være forskjellig. En anmeldelse kan registreres i 2023, påtalemessig avgjøres i 2024 og bli rettskraftig i 2025.

Det finnes en lang rekke avgjørelser som kan brukes til å gi en oppklaringsavgjørelse og oppklaringsdato. I hatkriminal saker med oppklaringsdato i 2025 fordeler sakene seg på 27 ulike koder. Noen avgjørelser medfører at saken settes som oppklart og andre som ikke oppklarte.

Oppklaringsprosenten viser hvor stor andel av sakene som er blitt oppklart, sammenlignet med det totale antallet saker – både de som er oppklart og de som ikke er oppklart.

Saksbehandlingstid beregnes som tiden fra registrert sak til denne oppklaringsdatoen.

Oppklaringsprosent og saksbehandlingstid på en sak beregnes ut fra føringen av en påtalemessig eller rettskraftig avgjørelse som gir saken en oppklaringsdato. Oppklaringsprosent beregnes ut fra avgjørelseskodene i de ulike sakene.

Det er også slik at enkelte typer avgjørelser holdes utenfor ved beregning av oppklaringsprosent. I all hovedsak dreier det seg om saker der man finner at det ikke er rimelig grunn til å undersøke om det foreligger et straffbart forhold eller fordi det anmeldte ikke er straffbart og saker som er avgjort utenfor straffesak.

Henleggelse er et begrep som ofte i dagligtalen forstås som at saken ikke er oppklart. Dette er en vanlig misforståelse og stemmer ikke. Noen henleggelseskoder tilsier at etterforskningen har funnet ut av hvem gjerningspersonen er, men at saken ikke kan føre til straff. Dette skjer blant annet om gjerningspersonen er under 15 år eller av andre grunner ikke kan straffes.

---

¹⁷ Oppklaringsdatoen speiler dato for første påtaleavgjørelse, uavhengig av om avgjørelsen endres eller omgjøres senere.

3.

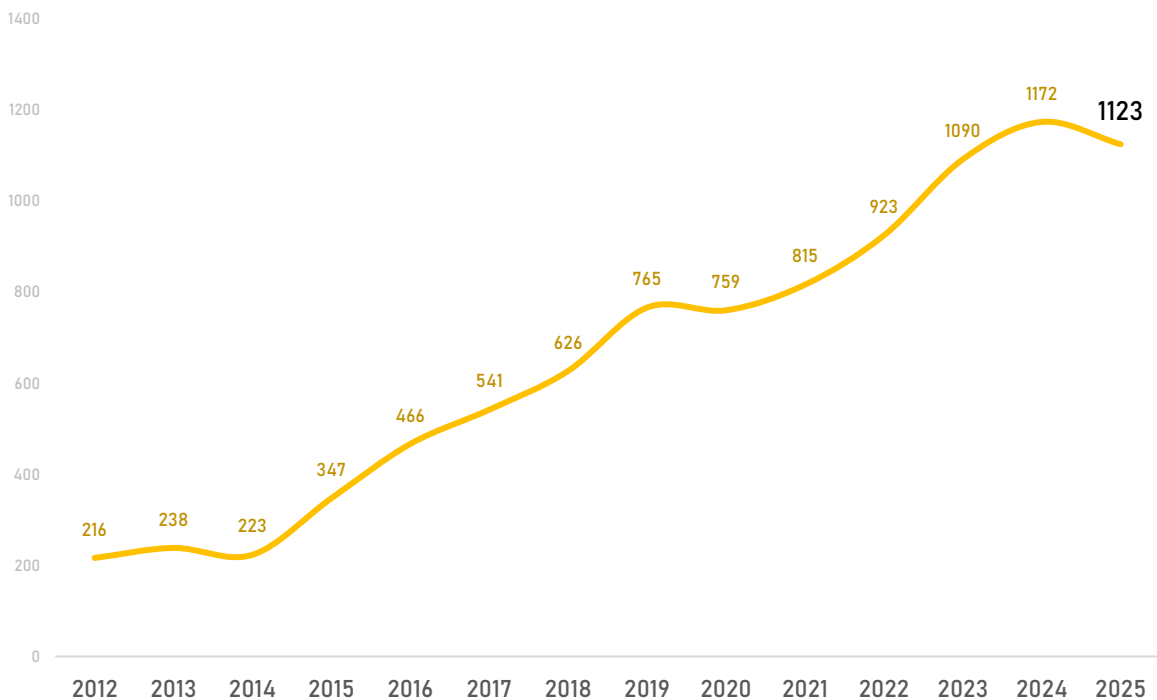
Omfang og utvikling

3.1 Svak nedgang i antall anmeldelser i 2025

Utvikling på nasjonalt nivå

Totalt ble 1123 anmeldelser registrert og etterforsket som hatkriminalitet i Norge i 2025. Dette er en reduksjon på 49 saker siden 2024, som utgjør -4,2 prosentpoeng siden fjoråret. Majoriteten av de registrerte anmeldelsene hadde gjerningsdato i 2025, totalt 1073 saker.

Figur 1. Antall anmeldelser registrert som hatkriminalitet med registreringsår 2012-2024. (Saker som har blitt registrert og etterforsket som hatkriminalitet)

Kilde: 2012-2016: Politidirektoratet. 2017-2025: Uttrekk Pal Strasak.

I et lengre tidsperspektiv har økningen vært tilnærmet lineær siden 2014 (**Figur 1**). Økt bevissthet og oppmerksomhet rundt hatkriminalitet i befolkningen, i tillegg til økt kompetanse og rutiner hos politiet, antas å ha bidratt til den jevne økningen.

Veksten sammenfaller i tid med at fagfeltet ble prioritert i politiet, som beskrevet i [kapittel 1.2](#). Blant annet sammenfaller vekstperiodene med at den opprinnelige hatkriminalitetsgruppen ble opprettet i 2014 i Oslo politidistrikt, og deretter etablert som et nasjonalt kompetansemiljø i 2021.

Tidligere år har omtrent halvparten av anmeldelsene vært opprettet av politiet, som registrerer hatmotiv (såkalte *avgitte* anmeldelser).¹⁸ Som følge av økt kompetanse på hatkriminalitet har politiet utviklet bedre rutiner for håndtering av saker der hatefulle ytringer inngår. I tilfeller hvor hatefulle ytringer forekommer sammen med andre straffbare forhold, opprettes det nå i større grad en egen vedleggssak, i tilknytning til hovedsaken.

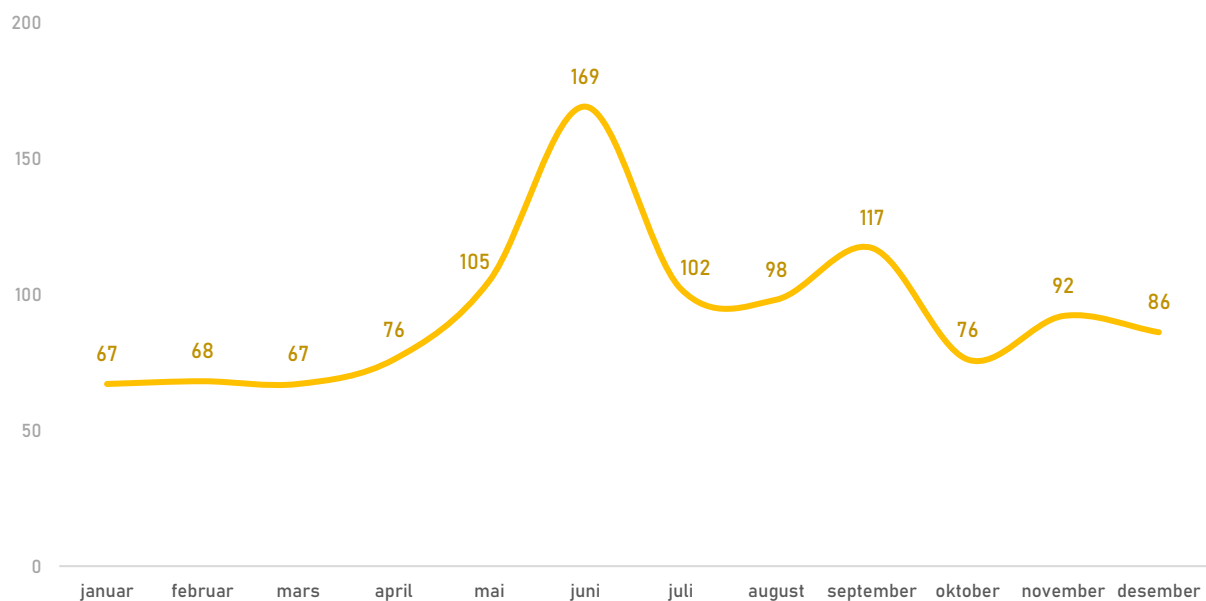
Samtidig kan større uønskede hendelser, eksempelvis terror, bidra til økt bevissthet i samfunnet og dermed føre til en høyere anmeldelsestilbøyelighet. For enkelte hatmotiv ser vi en økning i antall anmeldelser i kjølvannet av alvorlige hendelser, slik som etter terroren 25. juni 2022. Det er imidlertid vanskelig å fastslå om denne økningen skyldes en faktisk økning i hatkriminalitet, eller om flere velger å anmelde erfaringer de ellers ville latt være å rapportere.

Nedgangen i 2025 kan muligens være et resultat av at effekten av økt anmeldelsestrykk etter terrorhendelsen i 2022 gradvis har stilnet, spesielt sett i betraktning av nedgangen i antall saker som er registrert på *seksuell orientering og kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk*.

Når øker anmeldt hatkriminalitet? En tidsanalyse

Totalt var det 1123 anmeldelser i 2025, men disse fordelte seg ujevnt i løpet av året (**Figur 2**). Når hatkriminalitet registreres kan gi et bilde på hvordan dette kriminalitetsfenomenet utvikler seg i løpet av et år og hva som driver perioder med høyere forekomst.

Figur 2. Månedvis fordeling av antall anmeldelser registrert i 2025. Fordelt etter registreringsdato.

Overordnet holdt antallet seg relativt stabilt i de fire første månedene av året, på rundt 70 anmeldelser i måneden. Fra mai ser vi derimot en økning, som når en topp i juni på 169 anmeldelser. Deretter går antallet ned igjen, men forblir på et høyere nivå enn tidligere.

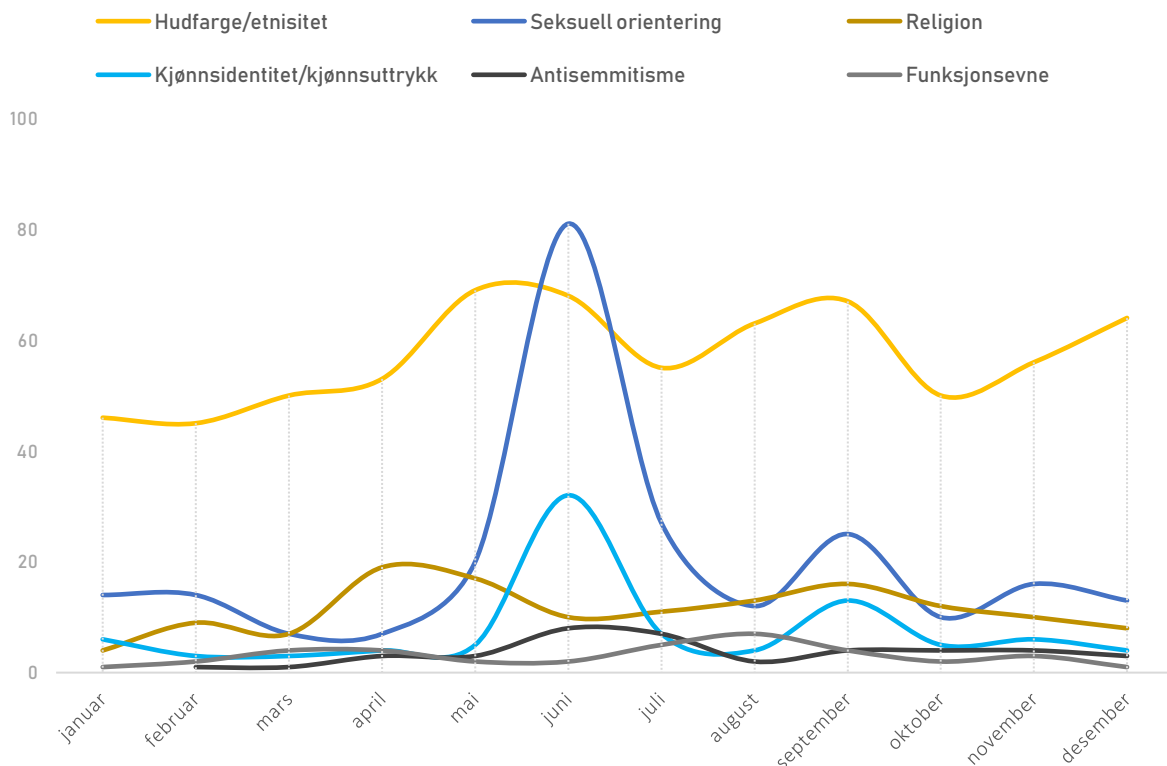
Så hva driver perioden med høyere omfang? Er det for eksempel slik at økning i antall anmeldelser er preget av et større anmeldelsestrykk totalt sett, eller drives en slik utvikling av en økning i spesifikke lovbruddskategorier eller hatmotiv? Det er ikke et entydig svar på hva som forårsaker en slik økning, men vi kan se nærmere på hvilke typer hatmotiv og lovbruddskategorier som preger perioden med høy forekomst

¹⁸ Hatkriminalitet – anmeldt hatkriminalitet i 2020. (2020) Oslo Politidistrikt. *Tilsvarende andel for 2024 er uvisst.

Pride-feiring er trolig en sentral driver for økning om sommeren

Hvordan er så utviklingen for de ulike hatmotivene? Den generelle høye forekomsten i juni er trolig knyttet til en konsentrasjon av Pride-markeringer, herunder den nasjonale Pride-markeringen i Oslo. Det skyldes at antall anmeldelser kodet på hatmotivene *seksuell orientering* og *kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk* var betydelig høyere i juni, sammenlignet med resten av året (**Figur 3**). Samtidig ser vi at anmeldelser som omhandlet tyveri og skadeverk gikk opp i juni, som for det meste gjaldt tyveri av og skadeverk på Pride-flagg. Forekomsten av hatefulle ytringer, trusler og fysisk vold kodet på *seksuell orientering* eller *kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk* var også høyere i juni, enn ellers i året.

Figur 3. Fordeling av antall anmeldelser etter registreringsmåned i 2025, fordelt etter type hatmotiv.

Synlig minoritetstilhørighet gjør at man er mer utsatt for hatkriminalitet generelt. Medlemmer av og støttespillere til lhbt+ er trolig mer synlige og eksponerte i forbindelse med markeringen av Pride enn på andre tider av året, som fører til at flere uønskede hendelser finner sted. Det samme gjelder synligheten og tilgjengeligheten til Pride-symboler og -gjenstander, som også gjør at skadeverk- og vinningsaker øker i denne perioden.

Forekomsten av anmeldelser på *hudfarge/etnisitet* er jevnt over høy året rundt, men er også preget av økt tilfang i varmere perioder av året. Overordnet følger dette en trend for kriminalitetsstatistikk generelt, hvor anmeldt kriminalitet er høyere i sommerhalvåret. Når folk generelt er mer ute, øker det også sannsynligheten for tilfeldige møter.

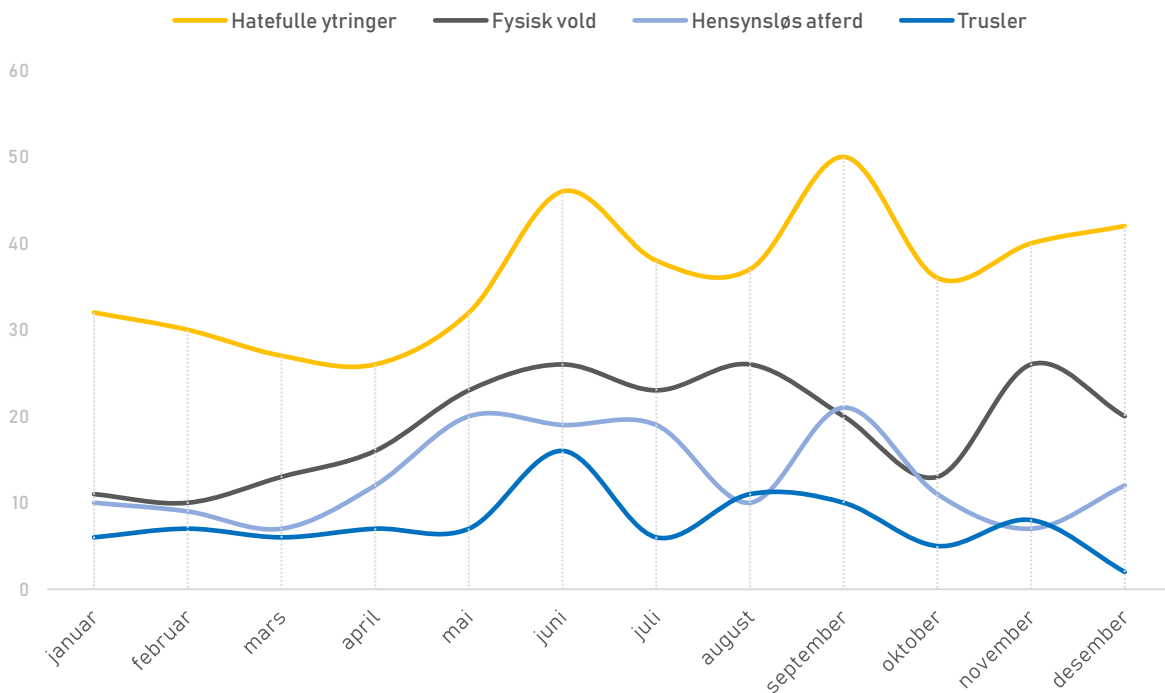
For saker kodet på *hudfarge/etnisitet*, er det spesielt høyt antall saker registrert i mai, juni og september. Det eneste unntaket er desembermåned, som også ligger på et tilsvarende høyt nivå.

Øvrige hatmotiv har ikke en like tydelig trendlinje, men ligger mer stabilt gjennom året. Overordnet er tilfanget av anmeldelser gjennom året ikke høyt nok til at man kan analysere tydelige drivere for hvorfor det øker eller synker i visse perioder.

De tre største lovbruddskategoriene øker fra mai

Ser vi nærmere på de fire største lovbruddskategoriene innen hatkriminalitet (**Figur 4**), er disse også preget av økt tilfang i sommerhalvåret. Spesielt fra maimåned ser antallet ut til å øke, for deretter å variere noe i løpet av sommer- og høstmånedene. Hatefulle ytringer har spesielt høy forekomst i juni og september. Samtidig ligger hatefulle ytringer på et høyere nivå i utgangen av 2025, sammenlignet med starten av året.

Figur 4. Månedvis fordeling av antall anmeldelser registrert som hatkriminalitet innenfor de fire største lovbruddskategoriene med registreringsår 2025

Fysisk vold har en jevn økning som varer gjennom sommermånedene, som synker gradvis til og med oktober, for deretter å øke markant igjen i november.

På grunn av lavere antall har hensynsløs atferd og trusler større svingninger, men det er også tydelig at forekomsten er noe større i perioden mai-september.

Store forskjeller mellom politidistriktene i registrert hatkriminalitet

Det er store variasjoner mellom distriktene i antall registrerte anmeldelser innen hatkriminalitet. Det er sammensatte årsaker til dette. Det er både resultat av det faktiske omfanget av hatkriminalitet, men også trolig påvirket av ulike forhold internt i distriktene. Dette kan være blant annet ressursituasjon, sakstrykk og kapasitet, fenomenkunnskap og interne registreringsrutiner.

I 2025 etterforsket Oslo politidistrikt flest saker innen hatkriminalitet, totalt 398 (**Figur 5**). Det er flere grunner til at Oslo har høyest antall saker, som er knyttet til både interne og eksterne forhold.

Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet er underlagt Oslo politidistrikt, og etterforsker også saker i Oslo, i tillegg til å bistå øvrige distrikter. Den høye andelen skyldes trolig at Oslo politidistrikt både har en egen dedikert gruppe med ansatte som utelukkende arbeider med hatkriminalitet, og et særskilt mandat til å etterforske hatkriminalitet, sammenlignet med øvrige politidistrikter. Samtidig er det egenskaper ved Oslo som gjør at omfanget trolig er høyere i hovedstadsområdet. Et høyere innbyggertall vil i seg selv medføre at forekomsten av saker er

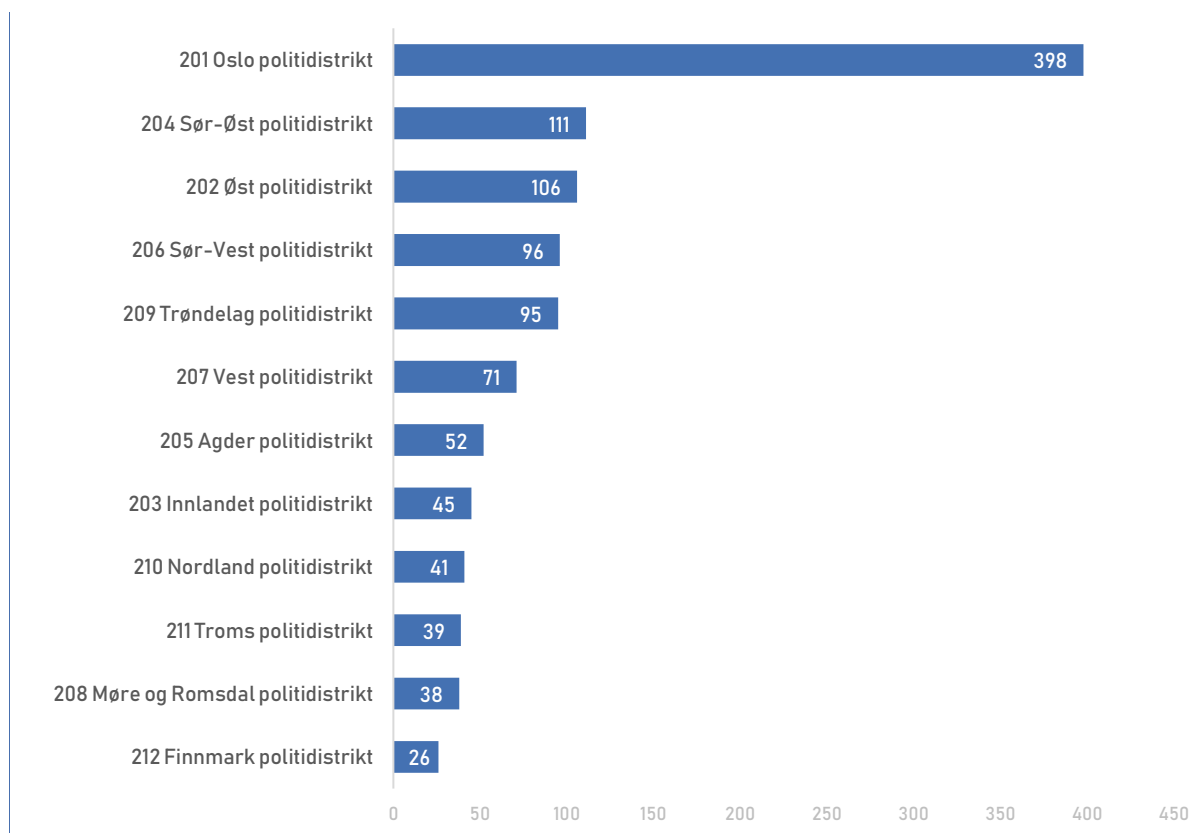
høyere. Med flere mennesker, skjer også flere hendelser. Hovedstadsområdet er også preget av høyere innbyggertetthet, hvor det bor mange mennesker per kvadratkilometer. Oslo har flere offentlige møteplasser, arrangementer og en større utelivsarena, samtidig som hovedstaden huser regjering- og Storting, samt mange ambassadebygninger. Hovedstadsområdet er på denne måten tilrettelagt for politiske markeringer, som kan være sterkt preget av konflikt mellom partene som er til stede. Videre har områdene som inngår i Oslo politidistrikt en høy andel innbyggere som tilhører ulike minoritetsgrupper. Sammen gjør disse faktorene at sannsynligheten for tilfeldige møter blir høyere, og forekomsten av konfliktpregede situasjoner større.

Etter Oslo hadde Sør-Øst politidistrikt 111 saker, etterfulgt av Øst politidistrikt med 106 saker og Sør-Vest politidistrikt med 96 saker. Denne rangeringen er også på samme nivå som i 2024. Det var færrest saker i Troms politidistrikt (39 saker), Møre og Romsdal politidistrikt (38 saker) og Finnmark politidistrikt (26 saker) i året som gikk.¹⁹

Siden 2024 har antall anmeldelser ligget på samme nivå i flere distrikter, det vil si ikke mer eller mindre enn 10 anmeldelser sammenlignet med fjoråret. Den nasjonale nedgangen er imidlertid preget av nedgang i enkelte distrikter. Den største nedgangen var i Trøndelag politidistrikt, som hadde 26 færre anmeldelser enn i 2024. Deretter hadde Nordland 16 færre anmeldelser, og fortsetter derfor ikke økningen fra fjoråret. Til sist hadde Møre og Romsdal 12 færre anmeldelser.

Ser man utviklingen over en femårsperiode siden 2020, er det Oslo politidistrikt hatt den største økningen, etterfulgt av Sør-Øst, Sør-Vest og Trøndelag politidistrikt. Hvilke politidistrikter som har hatt flest og færrest anmeldelser har holdt seg relativt stabil over disse årene.

Figur 5. Antall saker registrert som hatkriminalitet fordelt etter eierdistrikt. *Sortert etter antall saker.*

¹⁹ Vi er kjent med at enkelte distrikter har hatt gjennomganger av egne saksporføljer, som kan ha nedjustert antall saker lokalt. Som beskrevet i kapittel 2, er dette datagrunnlaget samtlige registrerte anmeldelser innen hatkriminalitet. Følgelig kan dataene inneholde saker som senere har vist seg å ikke nå opp til de juridiske bestemmelsene.

4.

Typer lovbrudd

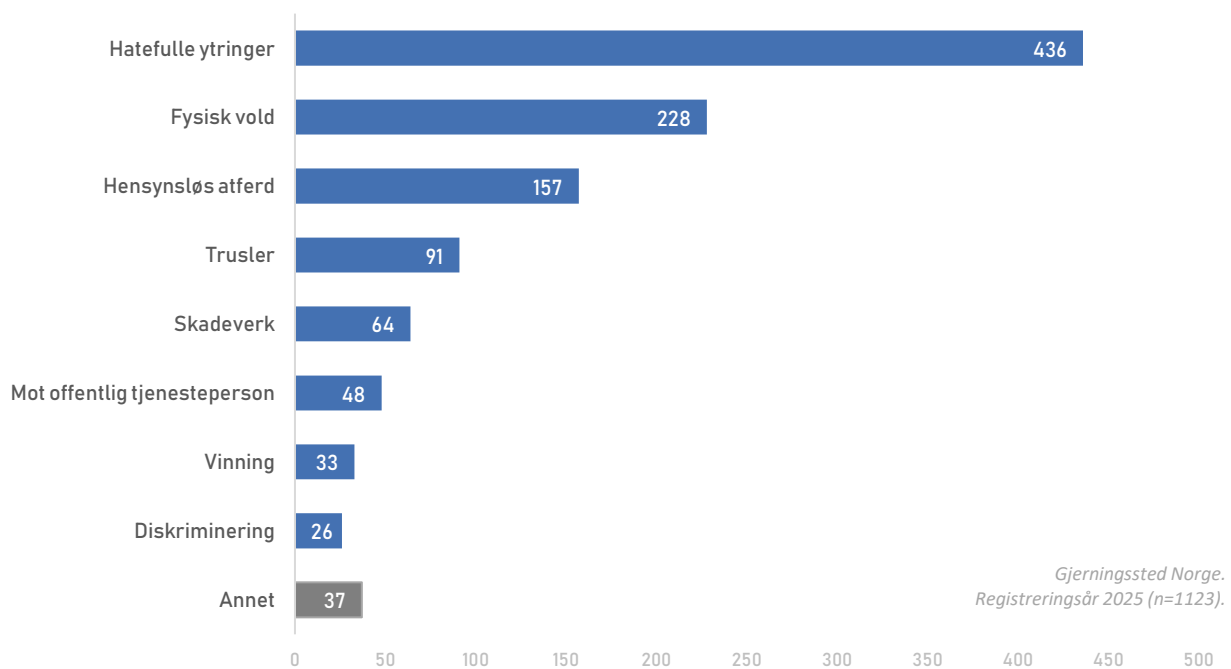
4.1 Nesten 4 av 10 anmeldelser er hatefulle ytringer

Som beskrevet innledningsvis, kan hatkriminalitet omfatte alle typer lovbrudd i straffeloven, så lenge det er en årsakssammenheng mellom den straffbare handlingen og et av de vernede grunnlagene. Alvorligheten i hatkriminallovene avhenger ikke bare av lovbruddstype, men også av at konsekvensene av lovbruddene har rekkevidde ut over den enkelte handlingen og de personene som rammes direkte.

Den registrerte hatkriminaliteten viser at *hatefulle ytringer* fortsatt den kategorien som ble anmeldt mest i løpet av 2025, etterfulgt av *fysisk vold*²⁰ og *hensynsløs adferd* (Figur 6A). På den andre siden, var det færrest anmeldelser innen diskriminering, vinning og andre lovbrudd.

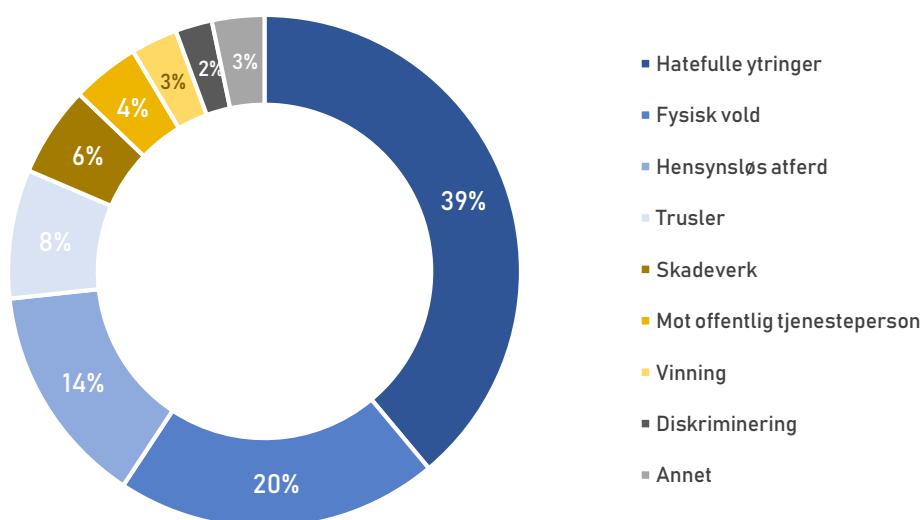
Utvikling i registrert hatkriminalitet har over tid vært preget av en gradvis økning innen hatefulle ytringer, fysisk vold, hensynsløs atferd og skadeverk (Figur 7). De siste to årene har imidlertid denne trenden snudd for skadeverk og hensynsløs atferd, som har sunket siden 2023. Mens fysisk vold hadde en økning i 2024, ser vi en svak nedgang i 2025. På den andre siden, ser vi en svak økning i anmeldelser innen trusler, mot offentlig tjenesteperson og hatefulle ytringer.

Figur 6A: Antall anmeldelser av hatkriminalitet etter utvalgte typer lovbrudd. Sortert etter antall anmeldelser.

²⁰ En samlekategori av ulike type voldslovbrudd, hvor trusler o.l. er ekskludert sammen med ulike lovbrudd mot offentlige tjenestepersoner. I kategorien inngår vold i nære relasjoner med kroppskrenkelse, samt drap/terror.

Figur 6B. Prosentvis fordeling over utvalgte typer lovbrudd innen hatkriminalitet

4.2 Omfang og utvikling for de ulike lovbruddskategoriene

Totalt var 4 av 10 anmeldelser registrert som **hatefulle ytringer** (39 %) og utgjorde totalt 436 saker. Dette tilsvarer en svak økning på 2 prosentpoeng siden 2024, altså fortsetter dermed denne lovbruddstypen den jevne økningen som har vedvart over tid. Hatefulle ytringer omfatter ytringer som ytres både digitalt og fysisk. Et flertall av disse sakene er imidlertid ytringer som er fremsatt i det fysiske rom. Som nevnt i [kapittel 1.3](#) må en ytring oppfylle visse vilkår for å kunne betegnes som en hatefull ytring, jf. straffeloven §185. Antallet registrerte hatefulle ytringer vist her omfatter både ytringer som er beviselig straffbare og de som faller utenfor bestemmelsen.

1 av 5 anmeldelser innen hatkriminalitet omhandlet **fysisk vold**, totalt 228 saker. Dette er omtrent samme nivå som i 2024, men med noe svak nedgang. Over tid har imidlertid fysisk vold hatt en markant økning, og antall anmeldelser er betraktelig høyere sammenlignet med for fem år siden. Fysisk vold er også en bred kategori som inneholder hendelser av mindre alvorlig til svært alvorlig karakter. Disse underkategoriene har flere interessante utviklingstrekk.

- De fleste anmeldelsene i denne kategorien dreide seg om *kroppskrenkelses* (inkludert grove), med 189 anmeldelser. Dette er tilnærmet likt nivå som i 2024. Av de 189 sakene betegnes 27 som grove kroppskrenkelses.
- Av fysisk vold som bestod av *kroppsskader* og *alvorlige voldslovbrudd* var det 31 saker, som er samme antall som i 2024. Blant disse var fire av sakene registrert som *grov skade*, henholdsvis ett i Oslo politidistrikt, ett i Sør-Øst politidistrikt og to i Vest politidistrikt.
- I 2025 ble det også begått et drap. Drapet på 34-år gamle Tamima Nibras Juhar natt til 24. august 2025 på Kampen i Oslo er hatkriminalitet. Lovbruddet ble registrert på hatmotivet *hudfarge/etnisitet* og *religion islam*, og inngår også i denne statistikken.

Videre ble det registrert 157 anmeldelser av **hensynsløs atferd** med hatmotiv, som utgjør totalt 14 % av alle anmeldelser innen hatkriminalitet. Denne lovbruddskategorien har hatt en svak nedgang siden 2024, men antallet er likevel høyere sammenlignet med for fem år siden. Hensynsløs atferd er en bred kategori som innebærer skremmende, plagsom eller truende atferd, og handler ofte om sjikane eller fryktvekkende atferd. Det er ikke uvanlig at en sak blir anmeldt

som hatefulle ytringer eller trusler, men endres til hensynsløs atferd etter juridisk vurdering av det straffbare forholdet.

Anmeldte **skadeverk** utgjorde 64 saker og er den lovbruddskategorien som har hatt størst nedgang i antall saker siden 2024. Det var totalt 27 færre saker i 2025, og utgjorde en nedgang på 2 prosentpoeng. Skadeverk kan også romme mange ulike hendelser. Det spenner fra tagging av hakekors eller rasistiske ord, brenning av prideflagg til skade på privat eiendom eller eiendeler hvor motivet bak antas å være motivert av fornærmedes tilknytning til et vernet grunnlag.

Antall anmeldte **trusler** utgjorde totalt 91 saker, og er det høyeste antallet registrerte trusler så langt i hatkriminalitetsstatistikken. Dette er en svak økning fra 2024, og dermed fortsetter denne lovbruddskategorien den jevne økningen som har vedvart over tid. Trusler jf. straffeloven § 263, kjennetegnes av ord eller handlinger som er egnet til å fremkalle alvorlig frykt. Det gjelder både muntlige og skriftlige trusler, samt trusler som fremsettes i både det fysiske rom og digitalt.

Antall **vinningslovbrudd** vurdert som hatkriminalitet utgjorde totalt 33 anmeldelser, som tilsvarer en svak reduksjon siden 2024. Registrerte vinningsaker er imidlertid høyere sammenlignet med for fem år siden. De siste tre årene har flertallet av vinningslovbruddene vært tyveri av prideflagg. Dette kan ha sammenheng med lovendringen i 2021, hvor man fikk mulighet til å flagge med eksempelvis prideflagg på offentlige bygninger.²¹ Sakene i 2025 er imidlertid også preget av såkalte "Grindr-ran", hvor gjerningspersonene har lurt fornærmede gjennom Grindr, en datingapp spesielt rettet mot homofile, bifile menn og transpersoner.

Saker som er rettet **mot offentlig tjenesteperson**, gjelder som oftest at polititjenestepersoner opplever hatkriminalitet på jobb i kraft av å tilhøre et vernet grunnlag. I denne kategorien inngår både vold, trusler, forulemping og hindring av politi eller andre offentlige tjenestepersoner. Det ble registrert totalt 48 anmeldelser i 2025, som er en svak økning fra fjoråret. Halvparten av sakene rettet mot offentlig tjenesteperson var forulemping, etterfulgt av trusler. Majoriteten av sakene er rettet mot tjenestepersonens *hudfarge/etnisitet*, mens en mindre andel er rettet mot antatt eller faktiske seksuelle orientering eller religion.

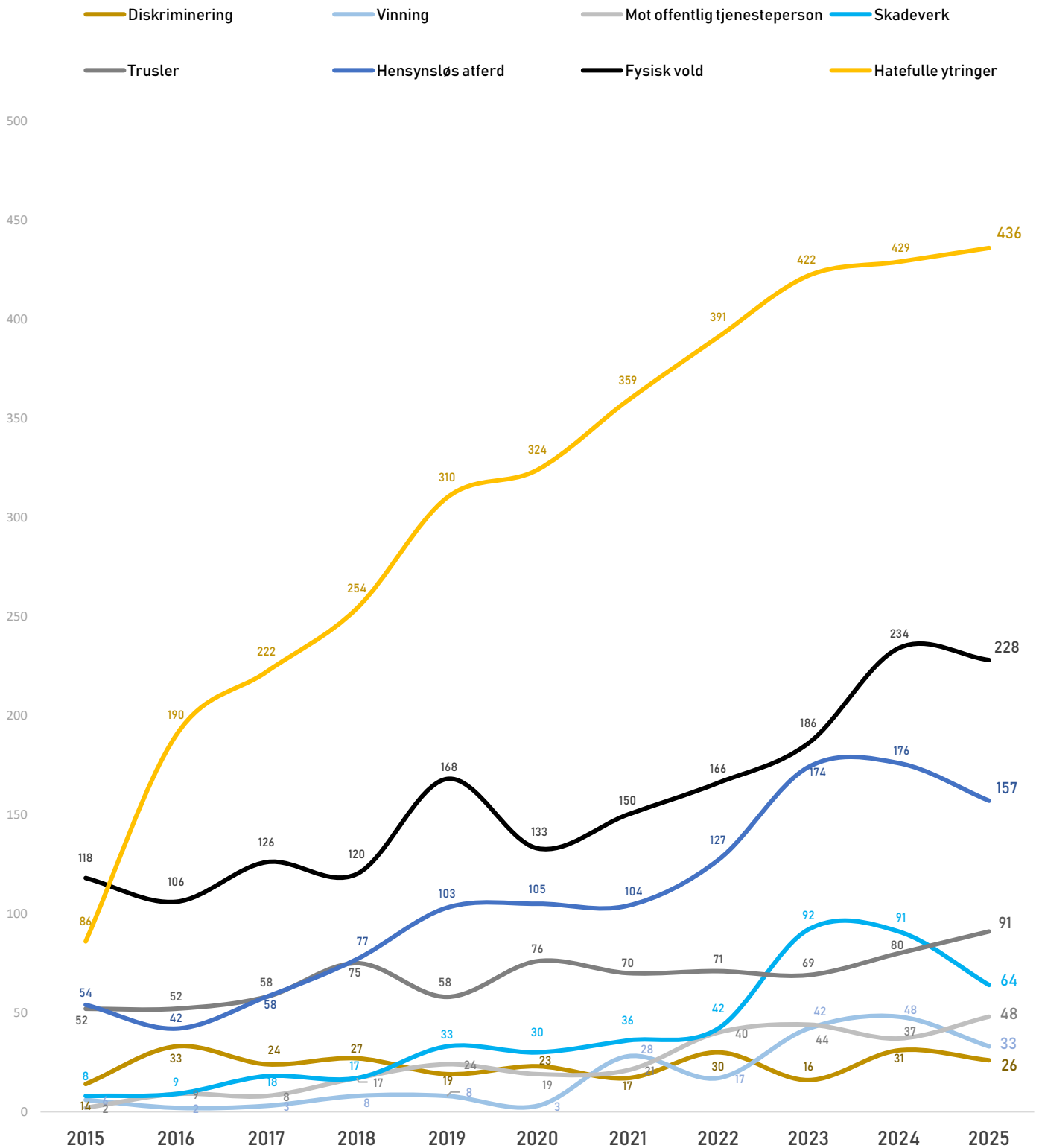
Av de rapporterte lovbruddskategoriene var det færrest saker innen **diskriminering**, totalt 26 saker. Dette er som nevnt i [kapittel 1.3](#) en av kjernebestemmelsene som etter straffeloven § 186 gjør det straffbart å *nekte en person varer eller tjenester*. Andelen ligger relativt stabilt siden 2024, men med en svak nedgang. Over tid har denne lovbruddskategorien vært et av de med færrest saker i hatkriminalitetsstatistikken. Da antallet hvert år er begrenset vil enkeltsaker medføre større svingninger, som kan gjøre det vanskelig å se en tydelig utvikling over tid.

I 2024 trådte nye straffebestemmelser om **konverteringsterapi** i kraft. Totalt tre saker ble anmeldt og etterforsket som konverteringsterapi i 2025, etter straffeloven § 270. To av sakene har gjerningstidspunkt tilbake i tid, før 2025. Politiet tror det er spesielt høye mørketall i denne statistikken. Denne typen handlinger skjer oftest i lukkede religiøse miljøer, og utøves gjerne også av fornærmedes nærmeste. Dette gjør at barrierene for å anmelde kan være høye.

---

²¹ Endringer i lover og forskrifter fra juni-juli 2021 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2021). Regjeringen. Tilgjengelig via: https://www.regjeringen.no/no/dokument/dep/kdd/lover_regler/endringer-i-lover-og-forskrifter-fra-1.-juli-2021-fra-kommunal-og-moderniseringsdepartementet/id2863891/

Figur 7. Utvikling i antall anmeldelser for de ulike lovbruddskategoriene innen hatkriminalitet (2015-2025)

5.

Registrerte hatmotiv

5.1 6 av 10 saker ble kodet på hudfarge/etnisitet

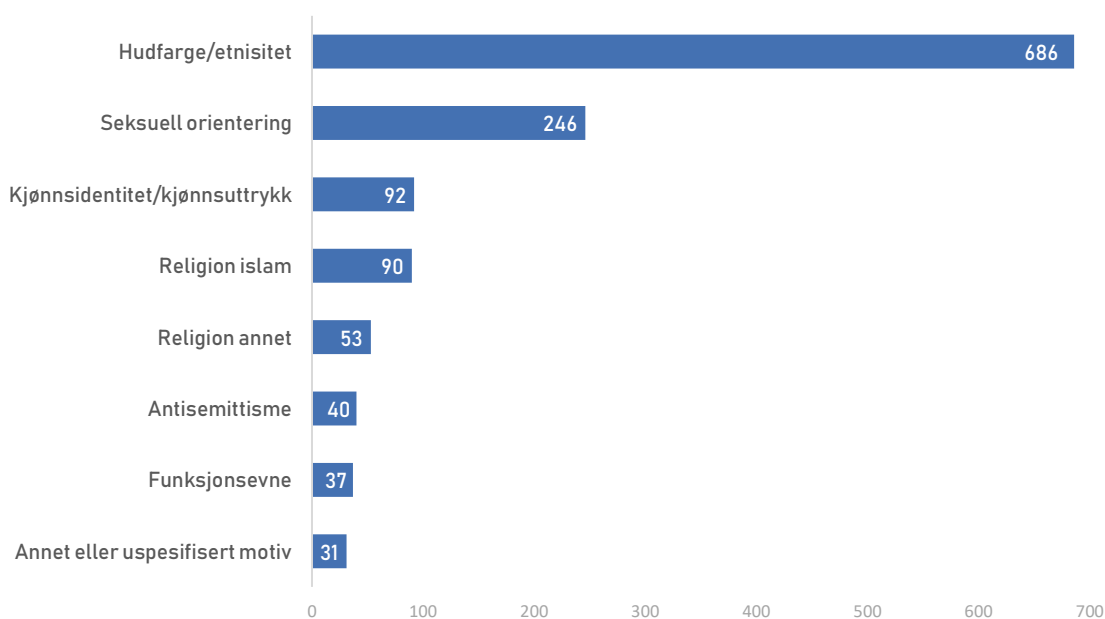
Det som særlig kjennetegner hatkriminalitet som kriminalitetsfenomen er at det anmeldte forholdet kobles opp til egenskaper hos fornærmede, som en sentral motivasjon bak det påståtte lovbruddet. Det vil si at gjerningsperson(ene) er delvis eller helt motivert av fornærmedes antatte eller faktiske tilhørighet til en av de vernede gruppene, nærmere omtalt i [kapittel 1.3](#).²²

Politiet kan registrere flere motiv i en og samme sak, hvis lovbruddet er rettet mot flere vernede grunnlag. I løpet av 2025 ble det registrert til sammen 1275 motiv, i de totalt 1123 sakene. Flest registreringer ble gjort på *hudfarge/etnisitet*. Med 686 anmeldelser utgjorde denne kategorien litt over halvparten av registrerte hatmotiv, og var kodet på totalt 61 % av alle straffesaker (**Figur 8**).

Deretter var den nest største gruppen hatmotiv *seksuell orientering*, som ble registrert i 246 anmeldelser (19 %). Etterfulgt av kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, med 92 anmeldelser (7 %).

Videre følger religionskategoriene *religion islam* og *religion annet* med henholdsvis 90 (7 %) og 53 (4 %) anmeldelser. For antisemittisme ble det registrert 40 saker (3 %) i 2025. Som tidligere år var det færrest registreringer på *nedsatt funksjonsevne*, med 37 anmeldelser (3 %).

Figur 8. Registrerte hatmotiv, sortert etter antall anmeldelser 2025. (n=1275)

²² De vernede gruppene utgjør hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse, religion eller livssyn, seksuelle orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk eller nedsatt funksjonsevne.²²

Vi gjør oppmerksom på at alle disse kategoriene har høye mørketall. Etter tilbakemeldinger fra interesseorganisasjoner og innsikt fra befolkningsundersøkelser vet vi at rapporterte erfaringer med hatkriminalitet i liten grad samsvarer med antallet anmeldelser registrert hos politiet.

Som beskrevet i [kapittel 1.3](#) er det sammensatte årsaker til at det er mørketall i hatkriminalitetsstatistikken. Det skyldes både interne forhold i politiet, men også eksterne barrierer blant innbyggere. Det kan være psykologiske, kulturelle eller praktiske barrierer knyttet til å anmelde, men også svekket tillit til politiet eller manglende kunnskap om at det man har vært utsatt for kan være straffbart som hatkriminalitet.

5.2 Fortsatt jevn økning i registrering på hudfarge/etnisitet

Summen av registrerte hatmotiver i 2025 var noe lavere sammenlignet med året før, fra 1324 i 2024 til 1275 i 2025. Dette henger også sammen med nedgangen i antall anmeldelser.

Religion Islam er den eneste kategorien som hadde en økning i antall saker i 2025, med 14 flere saker enn i 2024 (**Figur 9A-B**).

På den andre siden, ser vi en nedgang i registreringer både for *seksuell orientering og kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk*, med henholdsvis -34 og -8 færre anmeldelser. Dermed fortsetter disse to kategoriene nedgangen som ble identifisert i 2024. Dette gjelder også hvis vi ser disse to kategoriene samlet (**Figur 9B**).

Hudfarge/etnisitet lå stabilt fra 2024 til 2025, med 686 registrerte saker. Det har imidlertid vært en jevn økning på denne kategorien de siste fem årene. Vi gjør oppmerksom på at *hudfarge/etnisitet* ofte overlapper med de ulike religionskategoriene.

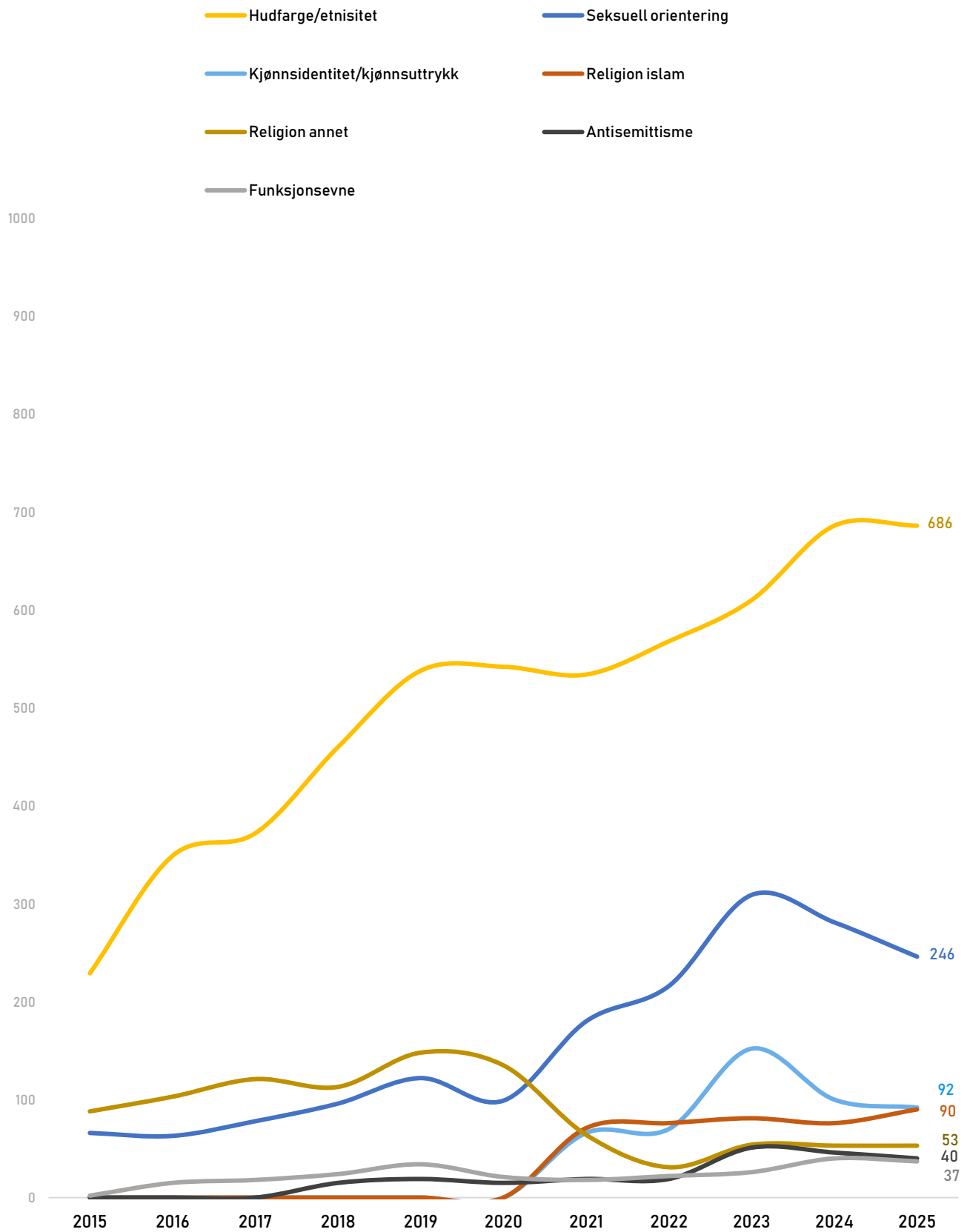
Øvrige ligger relativt stabilt, men med svak nedgang. *Funksjonsevne* hadde 3 færre anmeldelser i 2025, enn fjoråret. *Antisemittisme* på sin side hadde 5 færre anmeldelser.

Til sist var det 31 anmeldelser i 2025 som ikke har et spesifikt hatmotiv knyttet til seg, som er 11 flere saker sammenlignet med 2024.

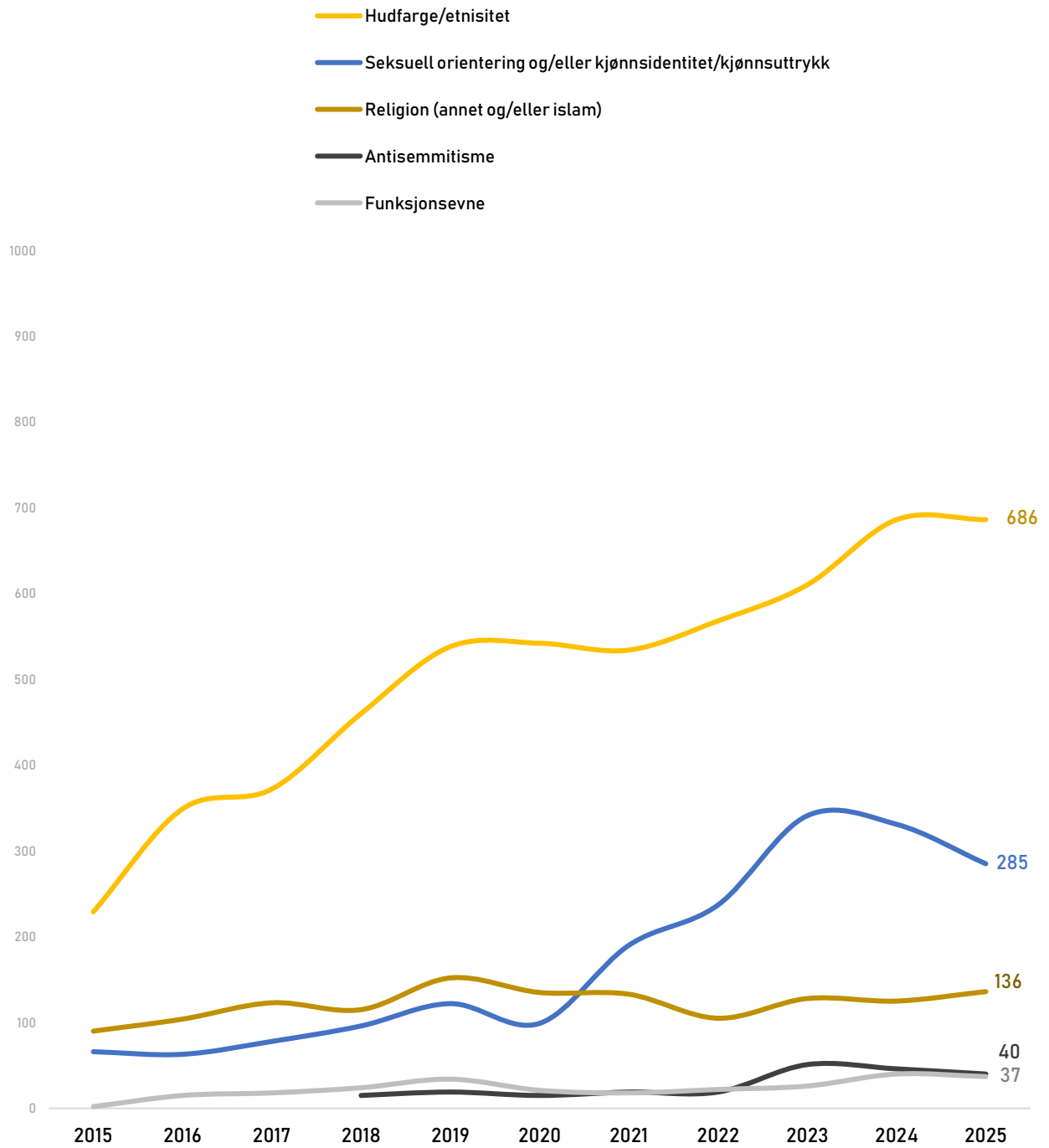
Overordnet har utviklingen de siste årene variert noe for de ulike hatmotivene. Siden 2020 har den totale økningen vært særlig preget av en økning for *hudfarge/etnisitet*. *Seksuell orientering/kjønnsuttrykk/kjønnsidentitet* økte frem til 2023, men har sunket jevnt siden. Religion som motiv har ligget relativt stabilt siden 2022, men har en svak økning i 2025. (**Figur 7B**).

Det kan være vanskelig å tolke utviklingen der to hatmotiv ofte er knyttet til en og samme anmeldelse. Dette gjelder særlig kategoriene *seksuell orientering* og *kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk*. Et eksempel er vandalisering av prideflagg, som kan være rettet mot begge hatmotiv. Etter at *kjønnsidentitet/-uttrykk* ble skilt ut som en egen kategori i 2021, har dette hatmotivet i hovedsak blitt knyttet til anmeldelser som også ble registrert med hatmotiv *seksuell orientering*. Dette gjør det krevende å vurdere utviklingen for hver av kategoriene.

Figur 9A. Utvikling i antall registrerte hatmotiv 2015-2025 (n=1275).

Figur 9B. Utvikling i antall registrerte hatmotiv 2015-2025, med sammenslåtte kategorier

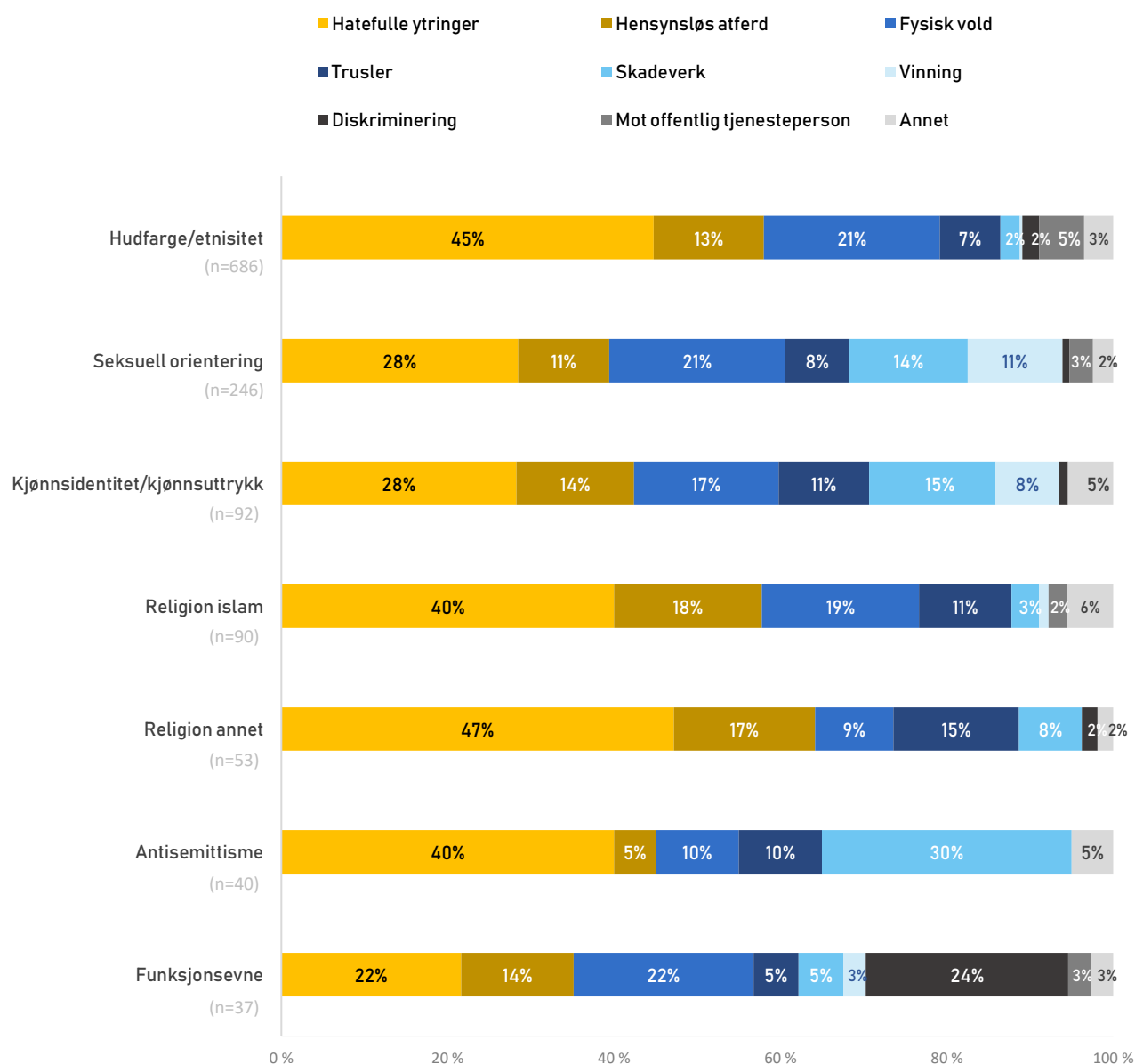
5.3 Hvilke lovbrudd preger de ulike hatmotivene?

Hatefulle ytringer er oftest registrert på hudfarge/etnisitet eller religion

Det kan variere hvilke typer hatmotiv som er knyttet til de ulike lovbruddene. Resultatene i **Figur 10** viser tydelig at hatefulle ytringer oftest er registrert på hatmotivene *hudfarge/etnisitet* og de ulike religionskategoriene. Vi gjør oppmerksom på at *antall anmeldelser* varierer mellom de ulike hatmotivene.

Nesten halvparten av anmeldelsene på *hudfarge/etnisitet* (45 %) og *religion og livssyn annet* (47 %) var **hatefulle ytringer** i 2025. 4 av 10 var anmeldt som hatefulle ytringer i saker avhuket på henholdsvis *religion islam* (40 %) eller *antisemittisme* (40 %). Hatefulle ytringer utgjør likevel en stor andel av de øvrige anmeldelsene. Hatefulle ytringer var litt over en fjerdedel av sakene med hatmotiv *kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk* (28 %) og *seksuell orientering* (28 %). For kategorien *funksjonsevne* var cirka 1 av 5 saker hatefulle ytringer (22 %).

Figur 10. Prosentvis fordeling av lovbrudd for de ulike hatmotivene 2025. Fordelt etter antall registrerte hatmotiv.

Fysisk vold har den høyeste prosentandelen registrert på hatmotivene funksjonsevne (22 %), hudfarge/etnisitet (21 %) og seksuell orientering (21 %). Vi gjør oppmerksom på antall anmeldelser som ligger til grunn for kategorien funksjonsevne.

Hensynsløs atferd er relativt jevnt fordelt mellom de ulike motivene, likevel har saker avhuket på *religion islam* (18 %) eller *religion annet* (17 %) en gjennomsnittlig høyere andel.

Skadeverk preger særlig saker der *antisemittisme* er registrert som motiv (30 %). Dette kan for eksempel være skadeverk på snublestener eller jødiske symboler. Andelen er også gjennomsnittlig høyere for *seksuell orientering* (14 %) og *kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk* (15 %). Dette er typisk vandalisering av prideflagg eller andre tilsvarende gjenstander eller symboler.

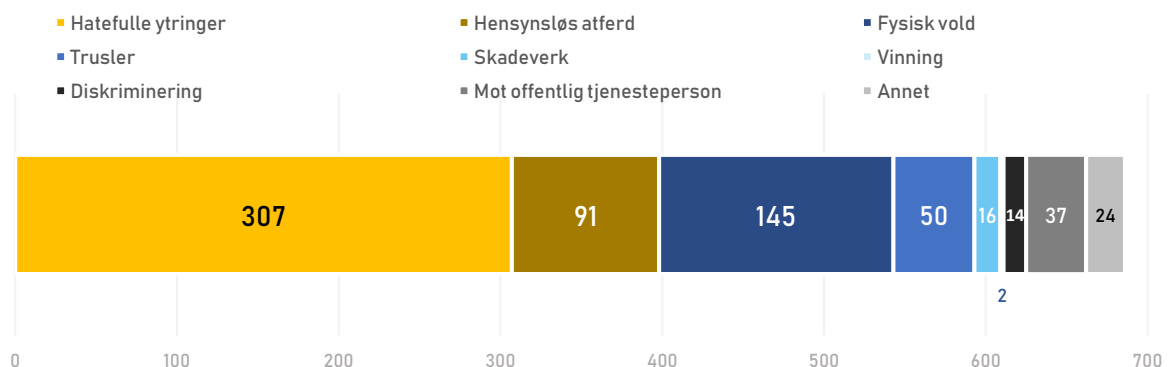
Vinning var primært registrert på *seksuell orientering* (11 %) og *kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk* (8 %). Dette var for eksempel tyveri av prideflagg.

5.4 Lovbrudd og utvikling for de ulike hatmotivene

Hudfarge/etnisitet

Flertallet av de registrerte anmeldelsene i 2025 var som tidligere år kodet med *hudfarge/etnisitet* som motiv. Det ble registrert 686 ganger og i totalt 61 % av sakene. Dette er samme antall saker som i 2024. På grunn av nedgangen i antall anmeldelser nasjonalt, er det derfor en svak økning i prosentandelen av saker som er registrert på dette motivet. Som nevnt tidligere, omfatter *hudfarge/etnisitet* også saker hvor handlingen var rettet mot samer eller nasjonale minoriteter, men det kan også være overlappende med flere av religionskategoriene. Nedenfor vises antall anmeldelser for de ulike lovbruddskategoriene (**Figur 11A**).

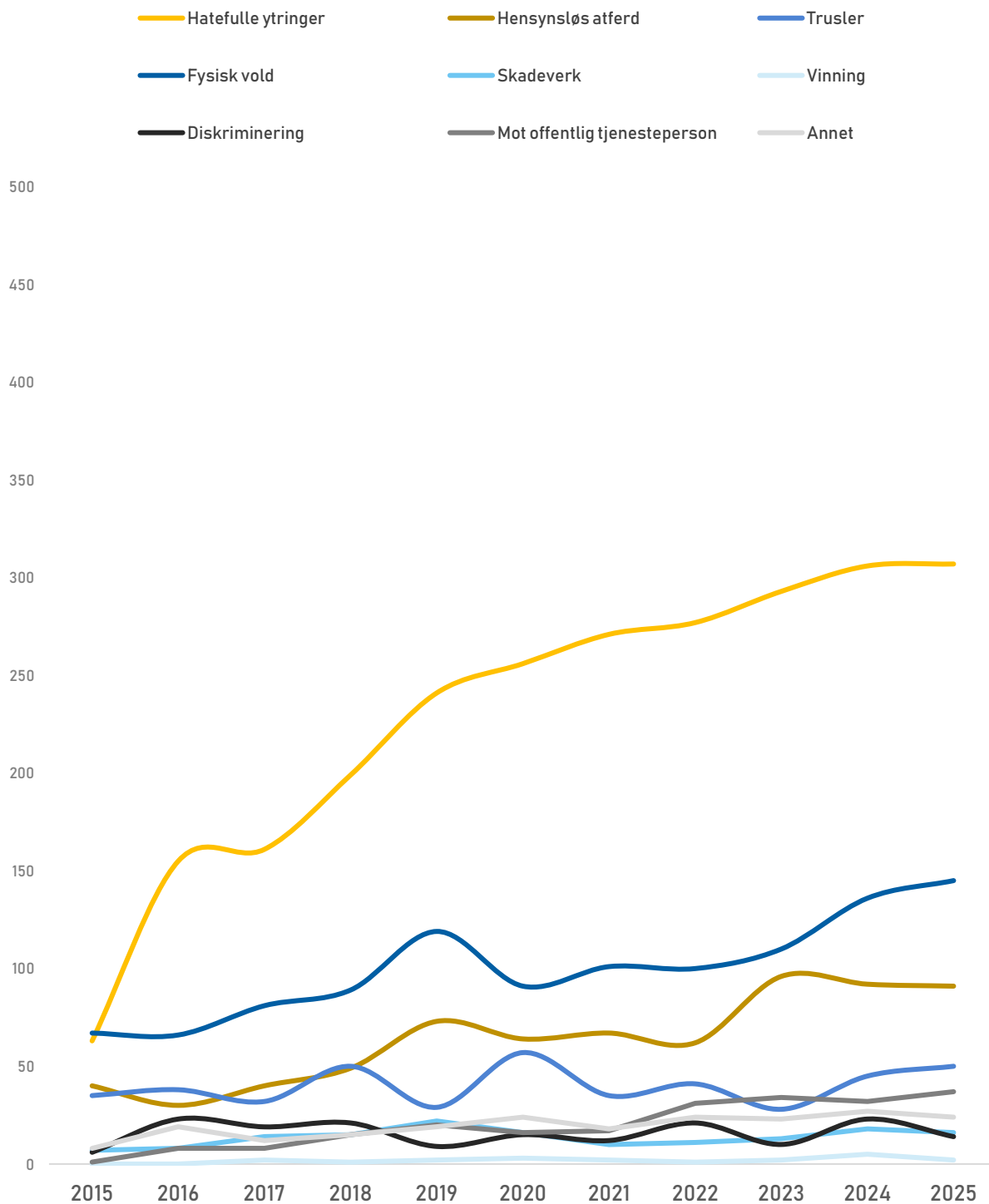
Figur 11A. Antall anmeldelser registrert på *hudfarge/etnisitet*, fordelt etter lovbrudd 2025 (n=686)

Overordnet er fordelingen mellom de ulike lovbruddskategoriene tilnærmet lik som fjoråret. Saker som er registrert på *hudfarge/etnisitet*, domineres også i 2025 primært av lovbruddskategoriene hatefulle ytringer, fysisk vold og hensynsløs atferd. I 2025 var det imidlertid 9 flere saker innen fysisk vold, mens det var 9 færre diskrimineringssaker, sammenlignet med 2024.

Overordnet har kategorien *hudfarge/etnisitet* vært preget av en jevn økning over lengre tid. I løpet av en tiårs periode har antall registrerte motiv økt fra 227 saker i 2015 til 686 saker i 2025. Ser man nærmere på denne kategorien, ser man at særlig økningen i andelen hatefulle ytringer er en betydelig pådriver for økningen i denne sakskategorien totalt sett.

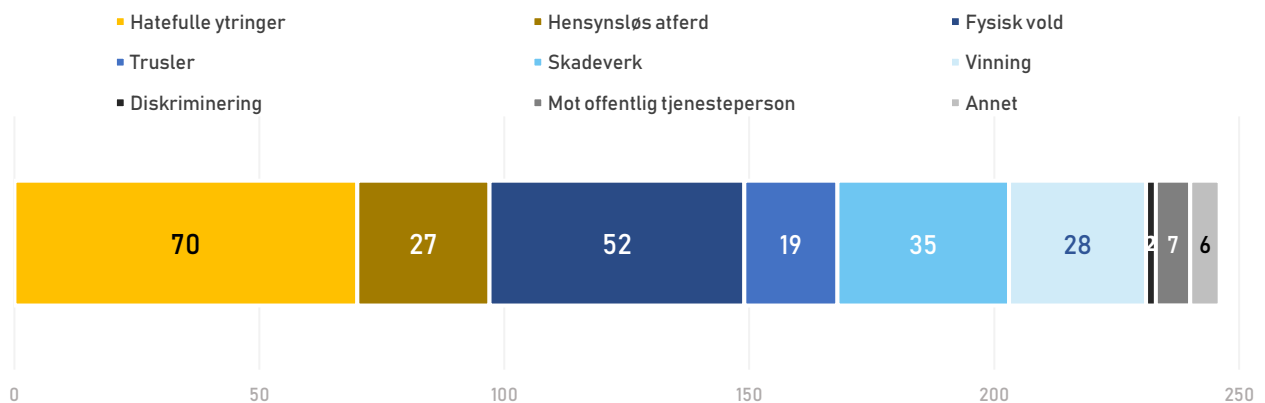
Figur 11B. Utvikling i antall anmeldelser registrert på hudfarge/etnisitet, fordelt etter lovbrudd 2015-2025

Seksuell orientering

Seksuell orientering var det hatmotivert som ble registrert flest ganger, etter *hudfarge/etnisitet*. Det ble registrert totalt 246 anmeldelser i denne kategorien, i totalt 19 % av sakene. Dette er 35 færre saker og utgjør en nedgang på 2 prosentpoeng siden 2024. Dermed fortsetter denne kategorien å synke, siden utviklingen snudde i 2024. Som nevnt tidligere, kan disse anmeldelsene også være overlappende med *kjønnsuttrykk/kjønnsidentitet*. Nedenfor vises fordelingen av antall anmeldelser etter de ulike lovbruddskategoriene (**Figur 12A**).

Figur 12A. Antall anmeldelser registrert på *seksuell orientering*, fordelt etter lovbrudd 2025 (n=246)

Saker avhuket på seksuell orientering tegner et sammensatt bilde av ulike typer lovbrudd. Flest anmeldelser er det på hatefulle ytringer, som utgjør over en fjerdedel av sakene. 2 av 10 saker omhandler fysisk vold, mens litt over 1 av 10 er skadeverk.

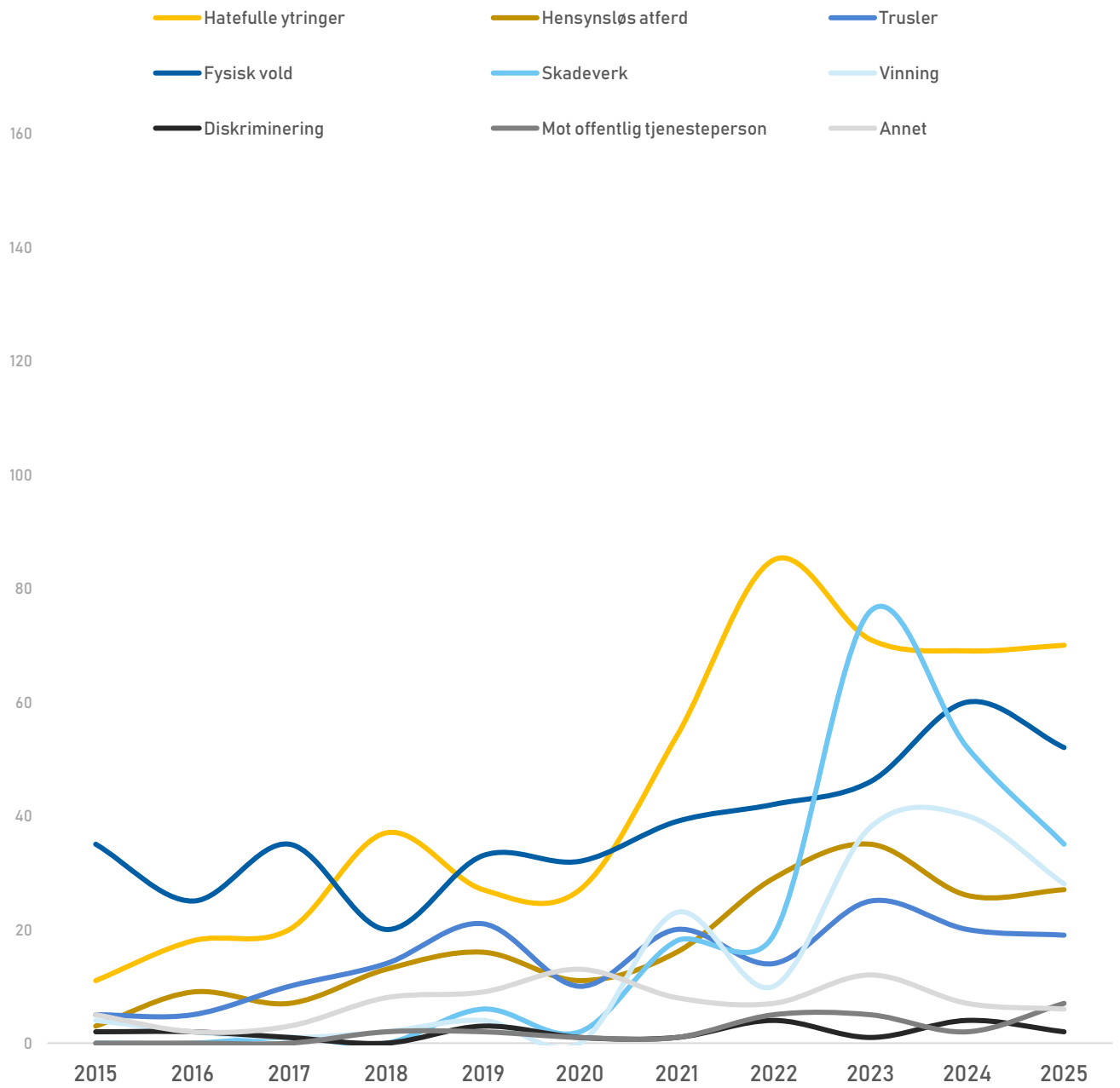
Nedgangen fra 2024 til 2025 på kategorien *seksuell orientering* gjaldt spesielt færre saker innen skadeverk og vinning, henholdsvis 17 og 12 færre saker. Videre var det en svak nedgang i fysisk vold, med 8 færre saker.

Overordnet har også kategorien seksuell orientering sett en jevn økning over tid, med unntak av en svak nedgang de to siste årene. Dette skyldes også et sterkt tilfang av anmeldelser i kjølvannet av Pride-terroren i 2022, og det kan tenkes at effekten av dette trolig har stilnet med årene.

Ser man nærmere på utvikling over tid, er den preget av en økning i flere av lovbruddskategoriene (**Figur 12B**). De ulike lovbruddskategoriene har imidlertid hatt tydelige svingninger fra år til år. Vi gjør også oppmerksom på at kategorien het *seksuell legning* frem til 2021, hvor også motivet *kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk* ble opprettet. Dette kan ha påvirket kodingen i denne kategorien.

Flere av sakene har skjedd i sammenheng med Pride-feiring. Dette gjelder særlig lovbrudd innen skadeverk og vinning. Økningen i disse to kategoriene kan delvis ses i sammenheng med at det fra 2021 ble tydeliggjort i lov at det var adgang til å flagge med prideflagg ved kommunale bygninger. Med økt flagging og derav mer synlighet, kan det ha ført til flere lovbrudd av typen tyveri av flagg, eller skadeverk av flaggstenger eller flagg. Dette er trolig en medvirkende årsak til økningen som fant sted i 2023. Til tross for at omfanget har sunket siden da, så ligger disse to kategoriene fortsatt på et høyere nivå sammenlignet med tiden før lovendringen fant sted.

Figur 12B. Utvikling i antall anmeldelser registrert på *seksuell orientering*, fordelt etter lovbrudd 2015-2025

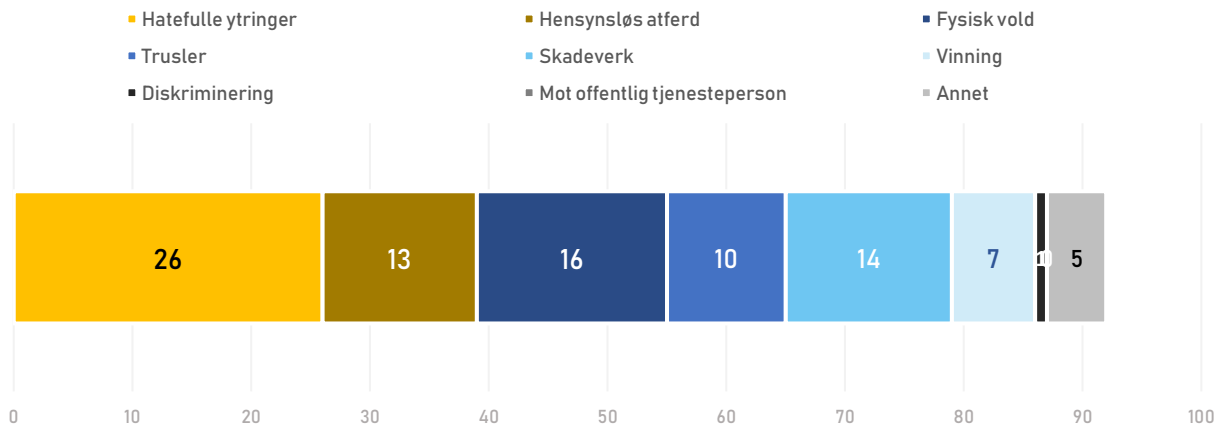

Kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk

Kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk ble registrert i totalt 92 anmeldelser, i totalt 7 % av sakene. Dette er 8 færre saker siden 2024. Som nevnt tidligere, kan disse anmeldelsene også være overlappende med *seksuell orientering*. Nedenfor vises fordelingen av antall anmeldelser etter de ulike lovbruddskategoriene (**Figur 13A**).

Saker avhuket på *kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk* har bredt spenn i ulike typer lovbrudd. Litt over en fjerdedel av sakene er hatefulle ytringer. Deretter er mellom 10 og 15 saker enten trusler, skadeverk, fysisk vold eller vinning. Saker med denne avhukingen har ofte transpersoner som fornærmede. Lik *seksuell orientering* er mange av sakene forbundet med Pride-feiring, som gjør at denne gruppen er mer synlig og eksponert, og følgelig også mer sårbare for å bli utsatt for uønskede hendelser.

Figur 13A. Antall anmeldelser registrert på *kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk*, fordelt etter lovbrudd 2025 (n=92)

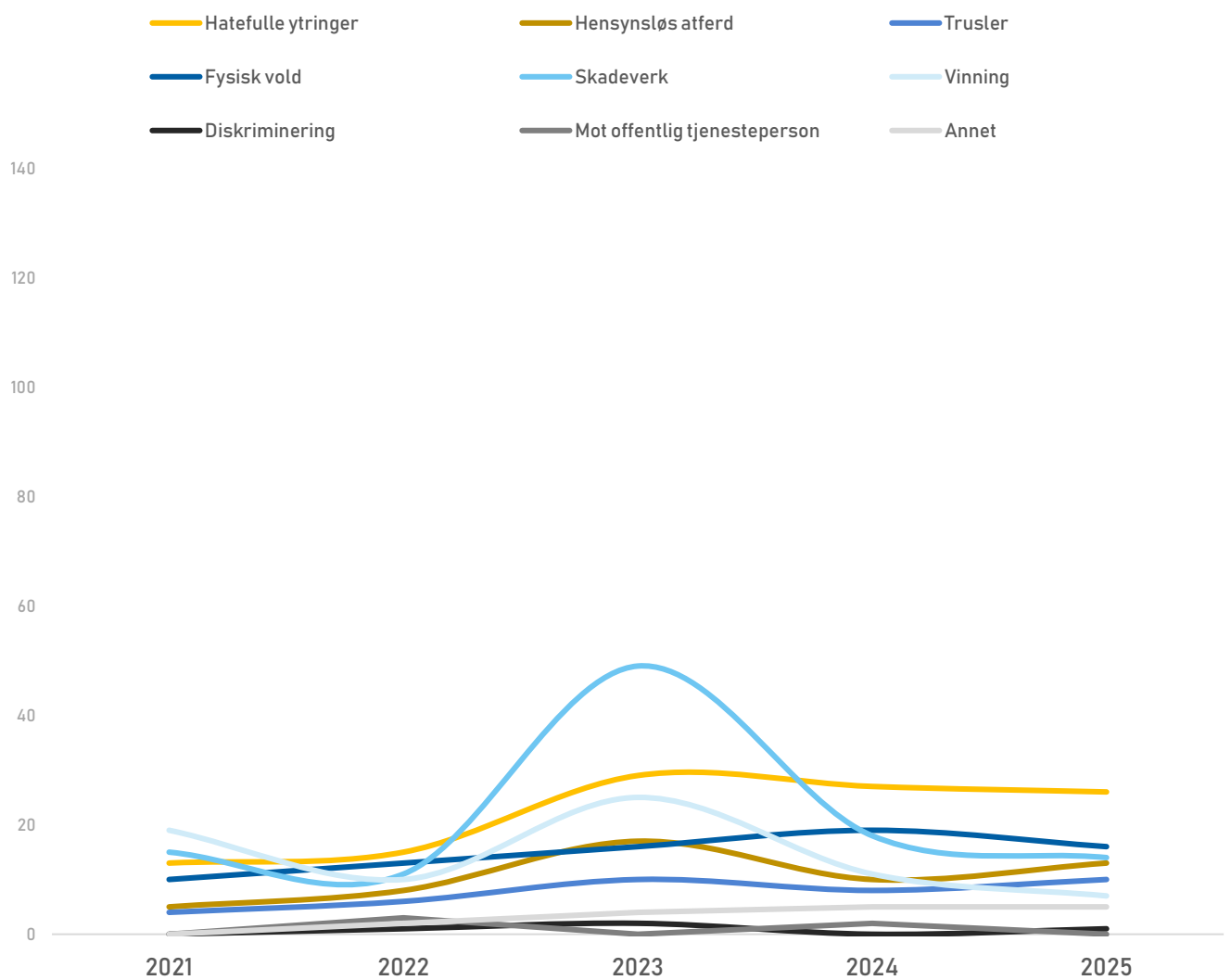

Nedgangen fra 2023 til 2024 er preget av en svak nedgang i flere lovbruddskategorier, herunder skadeverk, vinning og fysisk vold. Overordnet følger utviklingen for *kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk* langt på vei det samme sporet som *seksuell orientering* (**Figur 13B**).

Økningen i 2023 var trolig en effekt av økt anmeldelsestilbøyelighet etter Pride-terroren i 2022. Nedgangen de siste to årene kan være påvirket av at denne effekten har gradvis stilnet.

Kategorien i sin helhet ble opprettet i 2021, etter behov for å nyansere skillelinjene mellom seksuell orientering og *kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk*. Likevel kan det i mange saker være vanskelig å skille de to kategoriene. Dette gjelder saker som vinning og skadeverk, som ved tyveri eller hærverk av flagg. Hvorvidt det er rettet mot seksuell orientering eller *kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk* kan være vanskelig å påvise, og derfor kategoriseres det i disse sakene oftest på begge.

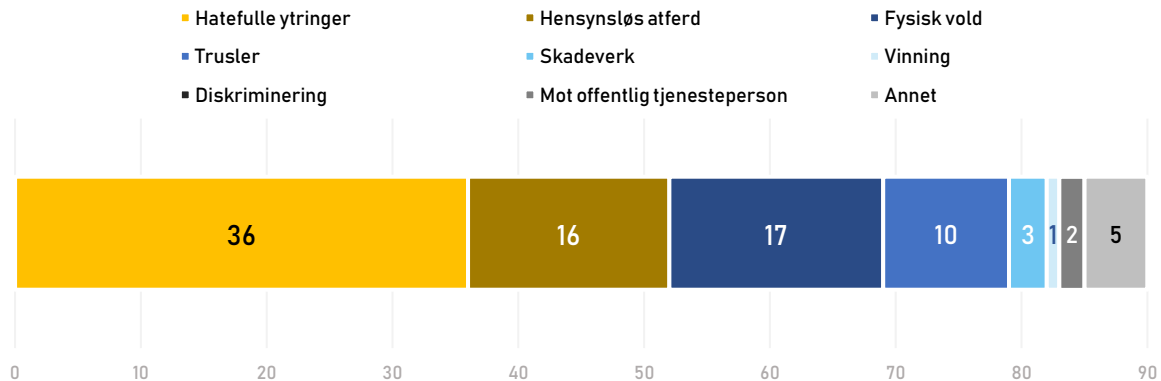
Figur 13B. Utvikling i anmeldelser registrert på *kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk*, fordelt etter lovbrudd 2021-2025

Religion Islam

Religion Islam ble registrert i totalt 90 anmeldelser, i totalt 7 % av sakene. Det er en svak økning siden 2024, og tilsvarer 14 flere saker. Som nevnt tidligere, kan disse anmeldelsene også være overlappende med *hudfarge/etnisitet*. Nedenfor vises fordelingen av antall anmeldelser etter de ulike lovbruddskategoriene (**Figur 14A**).

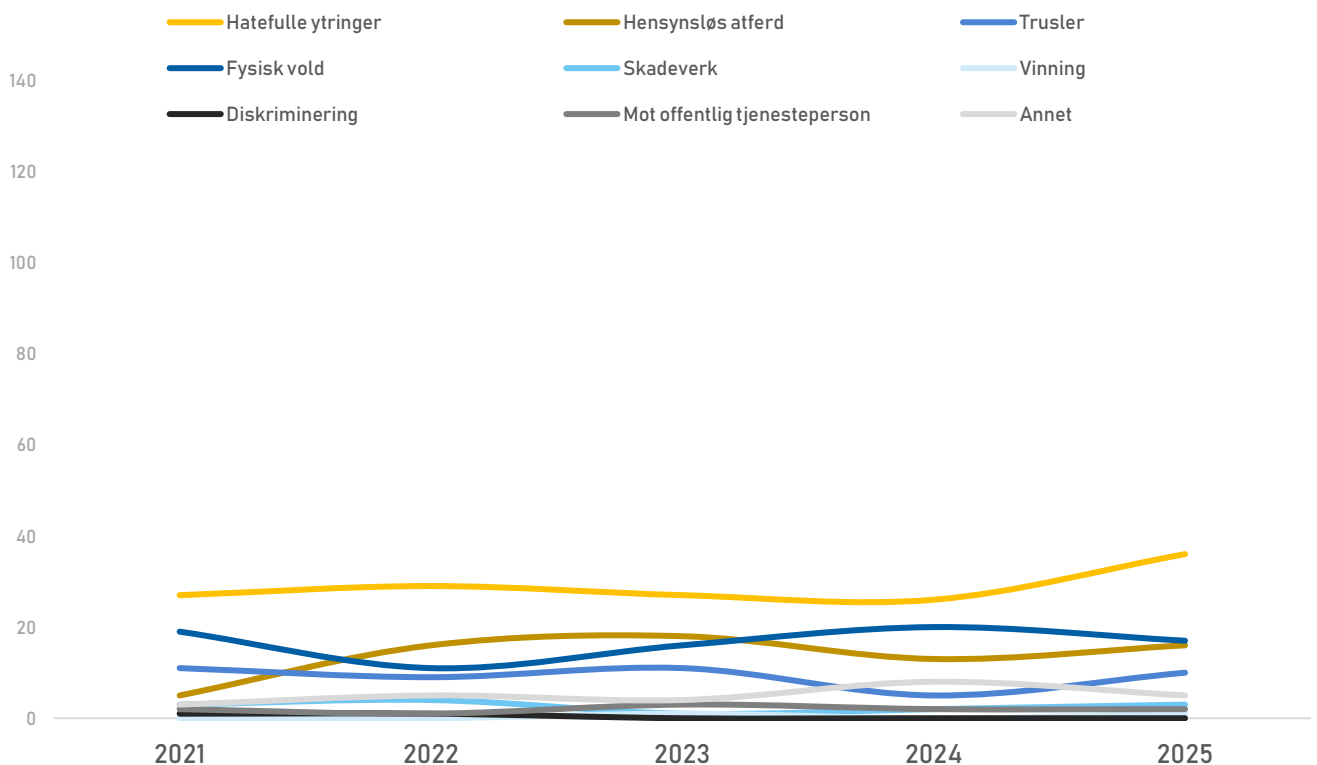
Figur 14A. Antall anmeldelser registrert på *religion Islam*, fordelt etter lovbrudd 2025 (n=90)

Økningen fra 2024 til 2025 på kategorien *religion Islam* hadde hovedsakelig flere saker innen hatefulle ytringer. Øvrige lovbruddskategorier ligger tett på samme nivå som i 2024.

Kategorien *religion Islam* ble opprettet i 2021, som følge av *handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer 2020-2023*. Overordnet har utviklingen for antall saker totalt vært stabil siden opprettelsen. Fordelingen mellom lovbrudd innad har imidlertid svinget noe fra år til år, som også er et utslag av et begrenset antall anmeldelser i denne kategorien.

Figur 14B. Utvikling i antall anmeldelser registrert på *religion Islam*, fordelt etter lovbrudd

Annen religion og livssyn

Annen religion og livssyn, også forkortet til "Religion annet/uspesifisert", ble registrert i totalt 53 anmeldelser i 2025. Dette er samme antall som i 2024.²³

Utviklingen fremstår dermed som stabil siden 2023. Denne kategorien kan ha saker som er overlappende med *hudfarge/etnisitet*. Nedenfor vises fordelingen av antall anmeldelser etter ulike lovbruddskategorier (**Figur 15A**).

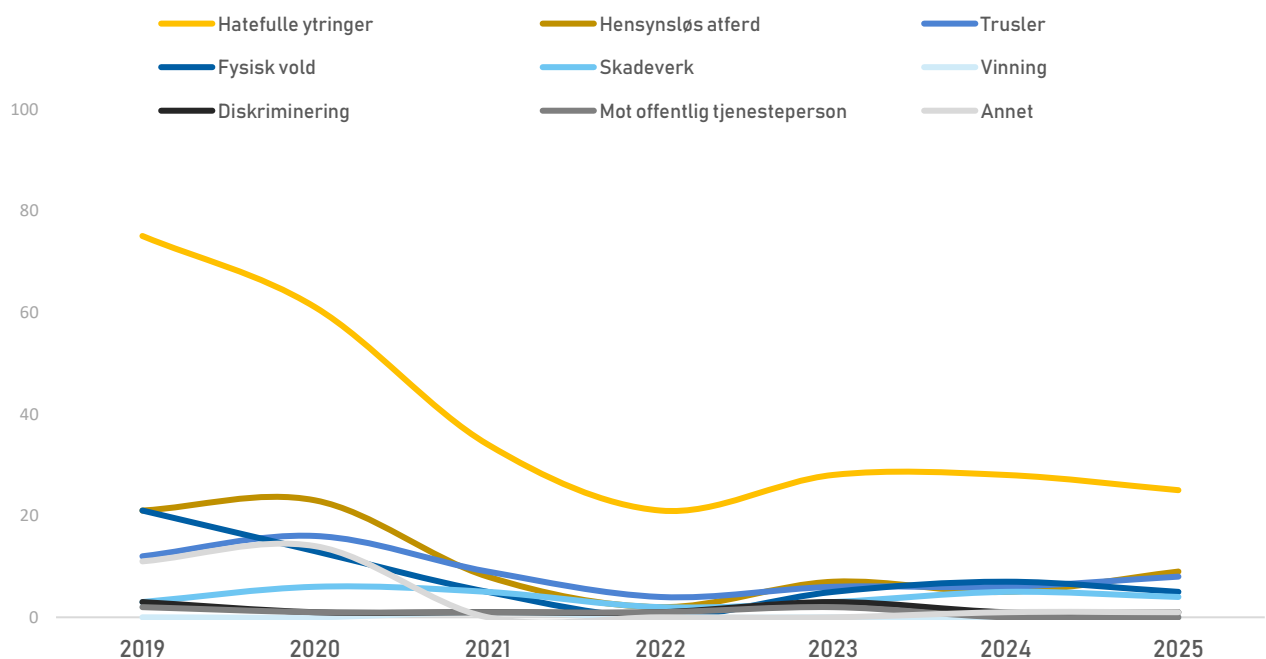
Figur 15A. Antall anmeldelser registrert på annen religion og livssyn, fordelt etter lovbrudd 2025 (n=53)

Kategorien annen religion og livssyn het frem til 2021 "Religion", men ble endret til navnet annen religion og livssyn som følge opprettelsen av kategorien religion islam. Denne endringen har trolig skapt forstyrrelser i statistikken og påvirker hvordan tidslinjene ser ut. Det er derfor mest hensiktsmessig å se på tallene fra 2021 og utover.

Overordnet er kategorien særlig preget av forekomsten av hatefulle ytringer, som utgjør omtrent halvparten av alle sakene. Det er en svak økning i antall saker på hensynsløs atferd, men ellers ligger de fleste av lovbruddskategoriene relativt stabilt sammenlignet med 2024 (**Figur 15B**).

Figur 15B. Utvikling i antall anmeldelser registrert på annen religion og livssyn, fordelt etter lovbrudd 2019-2025

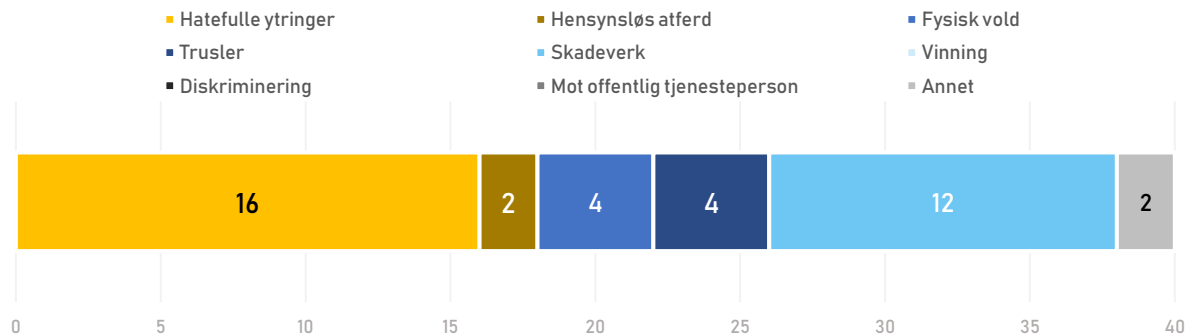

²³ Antallet saker er justert bakover i tid, på grunn av justering i kodeverket i databehandlingen. Dette gjelder samtlige motiv, men særlig "religion annet". Dette er for å sikre at statistikken blir mest mulig korrekt i kategorisering av hatmotiv. Eksempelvis er at enkelte saker har blitt plassert på en overordnet religionskategori, uten spesifisert om det er religion islam eller religion annet. Etter nærmere innsyn har de blitt plassert i riktig kategori, som gjør at antallet "annen religion og livssyn" reduseres noe. Dette har tilbakevirkende kraft, og justerer derfor antallet for fjoråret.

Antisemittisme

Antisemittisme ble registrert i totalt 40 anmeldelser i 2025. Dette er fem færre saker siden 2024, og fortsetter dermed nedgangen som ble påvist i fjor. Denne kategorien kan ha saker som er overlappende med *annen religion og livssyn og hudfarge/etnisitet*. Nedenfor vises fordelingen av antall anmeldelser etter de ulike lovbruddskategoriene (**Figur 16A**).

Figur 16A. Antall anmeldelser registrert på *antisemittisme*, fordelt etter lovbrudd (n=40)

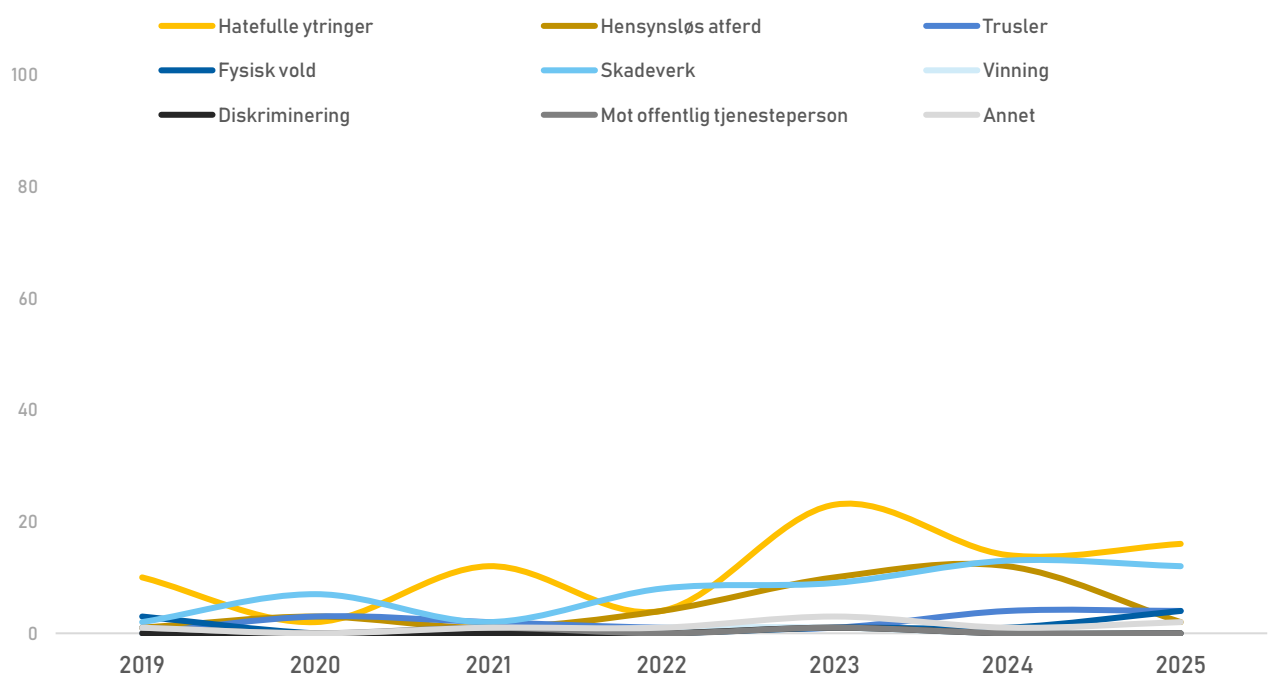

Sakene er spesielt preget av hatefulle ytringer og skadeverk. Sammenlignet med øvrige hatmotiv har *antisemittisme* særlig mange skadeverksaker, totalt 30 % mot gjennomsnittet på 6 %.

Nedgangen fra 2024 til 2025 er spesielt preget av færre antall saker på hensynsløs atferd, totalt 10 færre enn fjoråret. Overordnet har det over tid vært en økning i antall anmeldelser registrert med antisemittisme som motiv (**Figur 16B**). Mens gjennomsnittet i perioden 2019-2022 var 17 anmeldelser i året, var antallet anmeldelser 50 i 2023 og 45 i 2024.

Økningen i 2023 hadde trolig en kontekstuell forbindelse til 7. oktober og konflikten i Gaza. Vi ser at flere saker innen antisemittisme har krigen i Midtøsten som bakteppe, som trigger uønskede hendelser også i Norge. I hatefulle ytringer-saker kan dette føre til kompliserte avveininger når det gjelder hva som er straffbart innenfor rammen av ytringsfriheten. Slike saker aktualiserer forskjellen mellom ytringer rettet mot sak versus person, slik beskrevet om §185 i [kapittel 1.3](#).

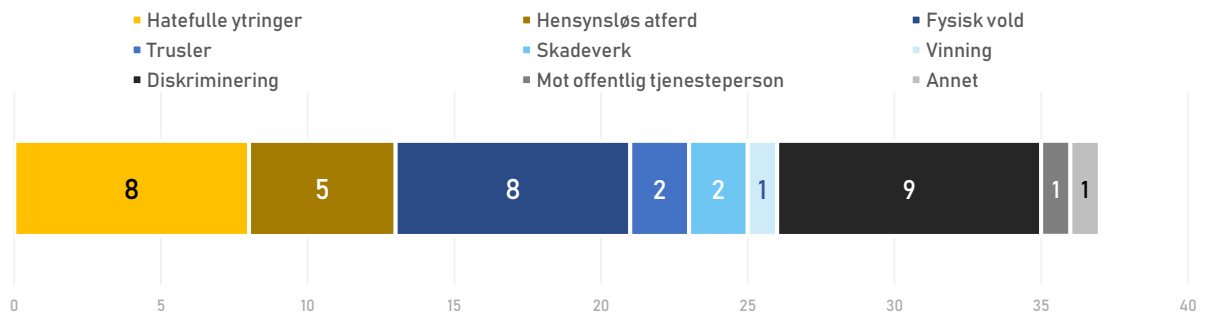
Figur 16B. Utvikling i antall anmeldelser registrert på *antisemittisme*, fordelt etter lovbrudd

Funksjonsevne

Nedsatt funksjonsevne ble registrert i totalt 37 anmeldelser i 2024. Dette er samme nivå som i 2024, med kun tre færre saker. Nedenfor vises fordelingen av antall anmeldelser etter de ulike lovbruddskategoriene (**Figur 17A**).

Figur 17A. Antall anmeldelser registrert på nedsatt funksjonsevne, fordelt etter lovbrudd 2025 (n=37)

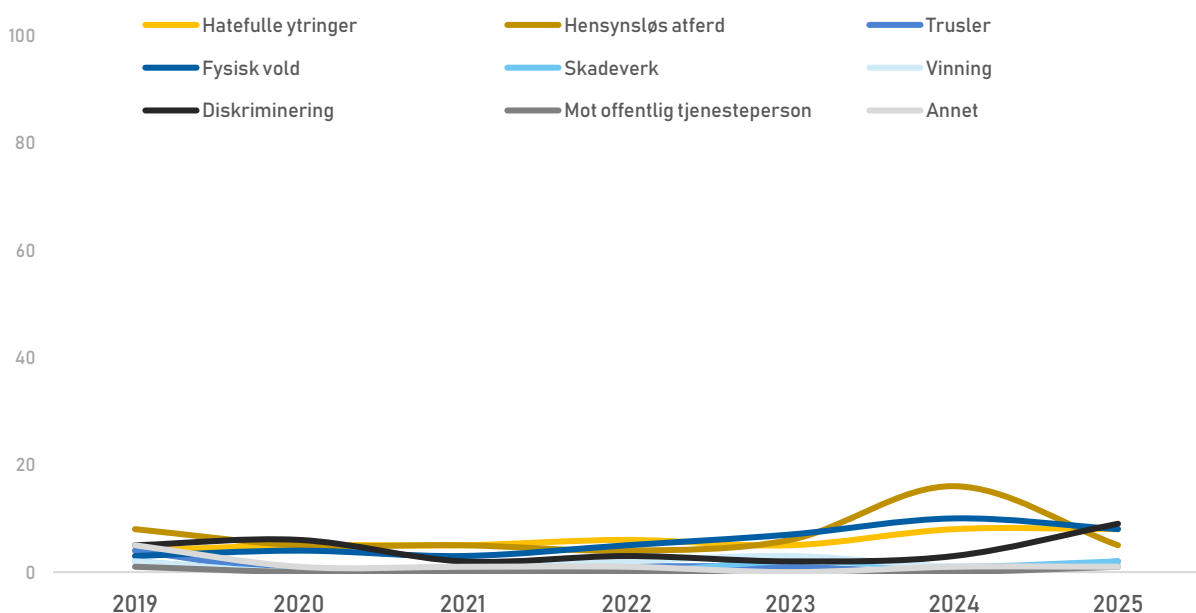

Sakene i 2025 omhandlet særlig diskriminering, fysisk vold og hatefulle ytringer. Denne kategorien skiller seg ut med en høy andel diskrimineringssaker, som utgjør en fjerdedel av sakene. Andelen fysisk vold er også høyere sammenlignet med gjennomsnittet.

På tross av liten endring i det totale antallet anmeldelser, ser vi imidlertid en endring i sammensetningen av lovbruddene (**Figur 17B**). Det var 11 færre saker innen hensynsløs atferd, samtidig som det var 6 flere saker innen diskriminering. Overordnet er antall saker i 2025 høyere sammenlignet med årene før 2024.

Som nevnt tidligere, tror politiet at det er store mørketall for denne kategorien, av sammensatte årsaker. Sakene kan være vanskelige å oppdage på grunn av nedsatt funksjonsevne hos fornærmede. Samtidig kan det være manglende kunnskap om at det fornærmede utsettes for både er en kriminell handling, men også hatkriminalitet. Dette kan være en medvirkende årsak til at andelen voldssaker er relativt høy i denne kategorien, da disse sakene oftere anses som aktuelle å anmelde i utgangspunktet. Samtidig har gjerningspersonen i mange saker en relasjon til fornærmede, som også kan gjøre det vanskeligere å avdekke sakene hos politiet.

Figur 17B. Utvikling i antall anmeldelser registrert på nedsatt funksjonsevne, fordelt etter lovbrudd

6.

Saksbehandling og oppklaring

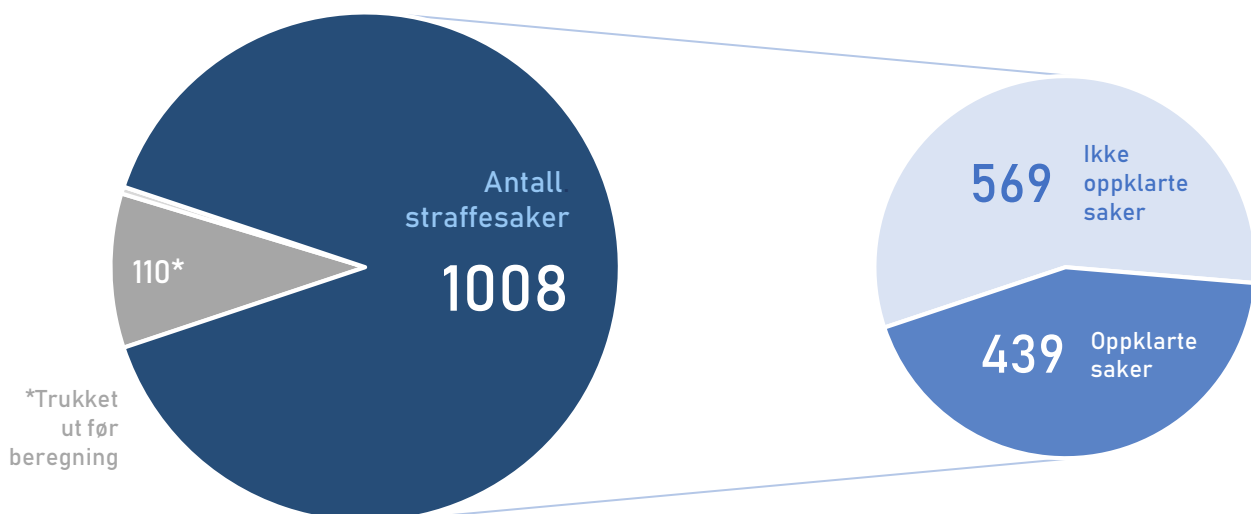
Tidligere kapitler har analysert hatkriminalitet ut fra når sakene anmeldes og registreres, mens dette kapitlet presenterer resultatet av *etterforskningen av hatkriminalitet*. Statistikken baserer seg på de *påtalemessige* og de *rettskraftige* avgjørelsene. Resultatene for politiets saksbehandling innebærer statistikk over oppklarte og ikke oppklarte saker, årsaker til henleggelse, oppklaringsprosent og saksbehandlingstid.

6.1 Påtaleavgjorte saker i 2025

Der dataene for den anmeldte hatkriminaliteten i de foregående kapitlene tar utgangspunkt i når saken registreres, tar de påtalemessige avgjørelsene utgangspunkt i oppklaringsdato.

I 2025 var det totalt 1118 påtalemessige avgjørelser, bestående av 439 oppklarte saker og 569 ikke oppklarte saker (**Figur 18**). 110 saker er kategorisert som *Trukket ut før beregning* og er saker som ikke beregnes i utregning av oppklaringsprosent. I all hovedsak dreier det seg om saker der man finner at det ikke er rimelig grunn til å undersøke om det foreligger et straffbart forhold, fordi det anmeldte ikke er straffbart eller at det avgjøres utenfor straffesak.

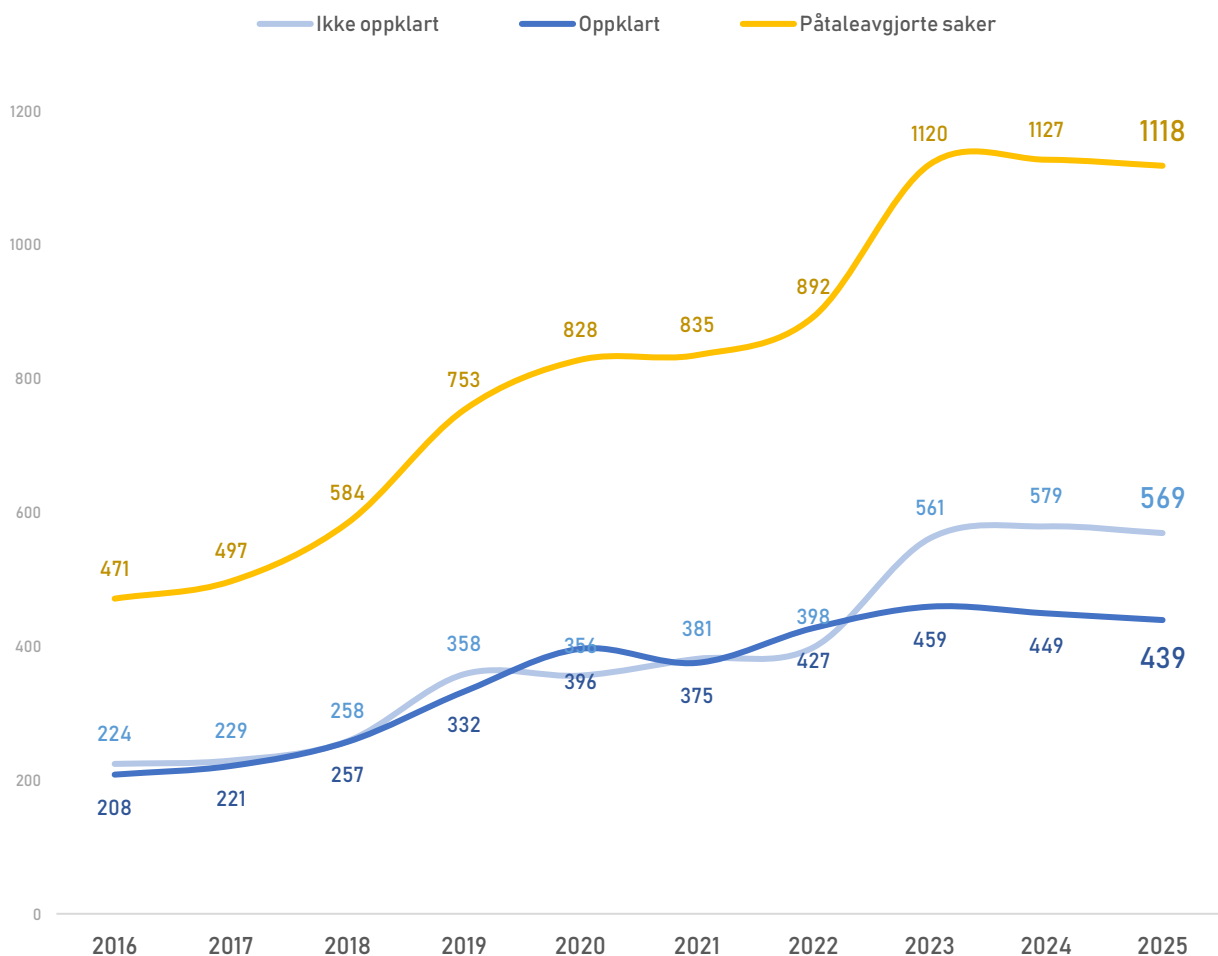
Figur 18. Antall påtaleavgjorte saker registrert som hatkriminalitet i 2025 (n=1118)

Vi ønsker å gjøre oppmerksom på at oppklarte saker også inkluderer saker som ble anmeldt tidligere år, altså før 2025. For eksempel kan en sak bli anmeldt og etterforsket i 2024, men den påtalemessige avgjørelsen skjer ikke før i 2025. Disse sakene er også inkludert i statistikken over påtalemessige avgjørelser i 2025.

Antall påtaleavgjorte saker, herunder også oppklarte og ikke oppklarte saker, holder seg relativt stabilt siden fjoråret (**Figur 19**). Overordnet var det en relativt stor økning fra 2022 til 2023, etter en jevn utvikling med stadig flere saker fra 2019 til 2022. Fordelingen mellom oppklarte og ikke oppklarte saker holder seg også stabilt, sammenlignet med 2024.

Figur 19. Utvikling i påtaleavgjorte saker i registrert hatkriminalitet 2016-2025

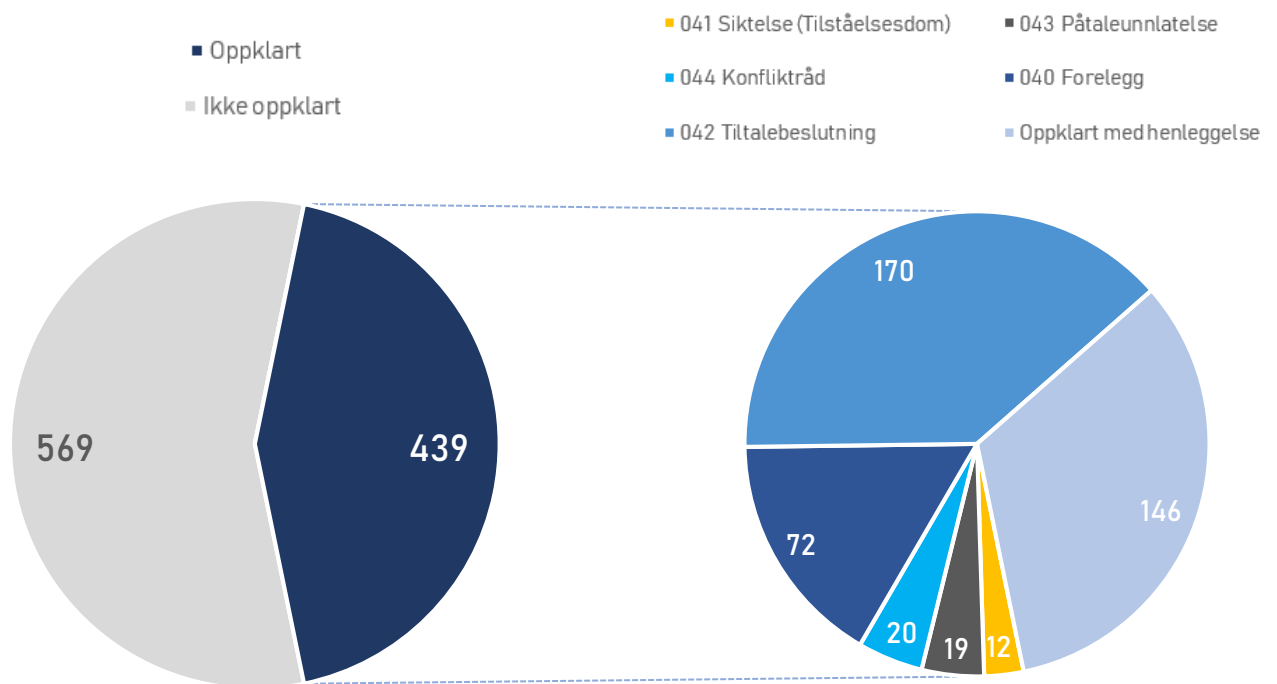

Positive påtaleavgjørelser i oppklarte saker

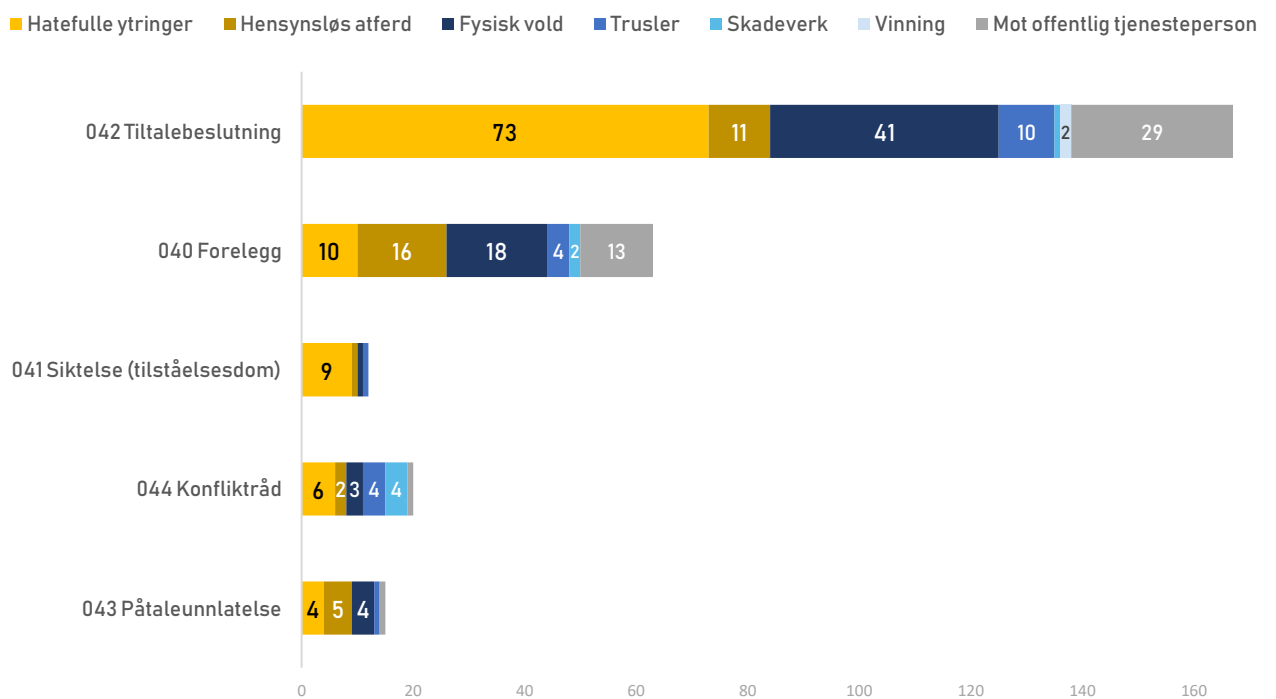
Av de 439 oppklarte sakene, ble 67 % av disse oppklart med *positive påtaleavgjørelser*. Dette er enten tiltale, siktelse med tilståelsesdom, forelegg, konfliktråd eller påtaleunnlattelse. Dette til sammen utgjorde 293 saker, og tilsvarer 2 av 3 oppklarte saker (**Figur 20**).

Det var høyest forekomst av tiltalebeslutninger (170), etterfulgt av forelegg (72) og mekling i konfliktråd (20). Sammenlignet med 2024 var det 10 færre saker som sendt til konfliktråd, mens det var henholdsvis 4 flere saker for både siktelse med tilståelsesdom og forelegg. Det er spesielt hatefulle ytringer, fysisk vold og lovbrudd mot offentlig tjenesteperson som preger tiltalebeslutninger (**Figur 21**).

Figur 20. Oversikt over avgjørelser i oppklarte saker 2025 (n=439)

Figur 21. Positive påtaleavgjørelser fordelt på lovbrudd 2025

Henleggelse i oppklarte og ikke oppklarte saker

Det kan være flere årsaker til at en sak blir henlagt. I politiet kan en sak bli henlagt både som en oppklart og ikke oppklart sak (**Figur 22**). Det er noe komplisert å forklare, men i hovedsak skyldes dette vurderinger knyttet opp til straffbarhet og vurdering av bevis underveis i etterforskningen.

En sak kan være straffbar, men ikke oppklart. Samtidig kan en sak være oppklart, men handlingen er ikke straffbar eller det er ikke tilstrekkelige bevis for å påvise at et straffbart forhold har skjedd. For mer utdypende beskrivelse av henleggelseskoder, henviser til Riksadvokatens rundskriv om henleggelse av straffesaker.²⁴

Oppklarte saker med en henleggelseskode utgjorde 146 saker i 2025. Disse sakene avgjøres *mot person*, da det som oftest er registrert gjerningsperson i saken.

- 43 saker ble henlagt fordi *mistenkte var under 15 år*. Dette var som oftest saker innen hatefulle ytringer, hensynsløs atferd eller fysisk vold.
- Deretter ble 33 saker henlagt fordi det anmeldte forholdet viste seg å *ikke være straffbart*. Dette var primært hatefulle ytringer.
- Et mindretall saker er regnet som oppklart, men henlagt fordi det har vært *tvil om tilregnelighet, mistenktes død, foreldelse* eller andre årsaker.

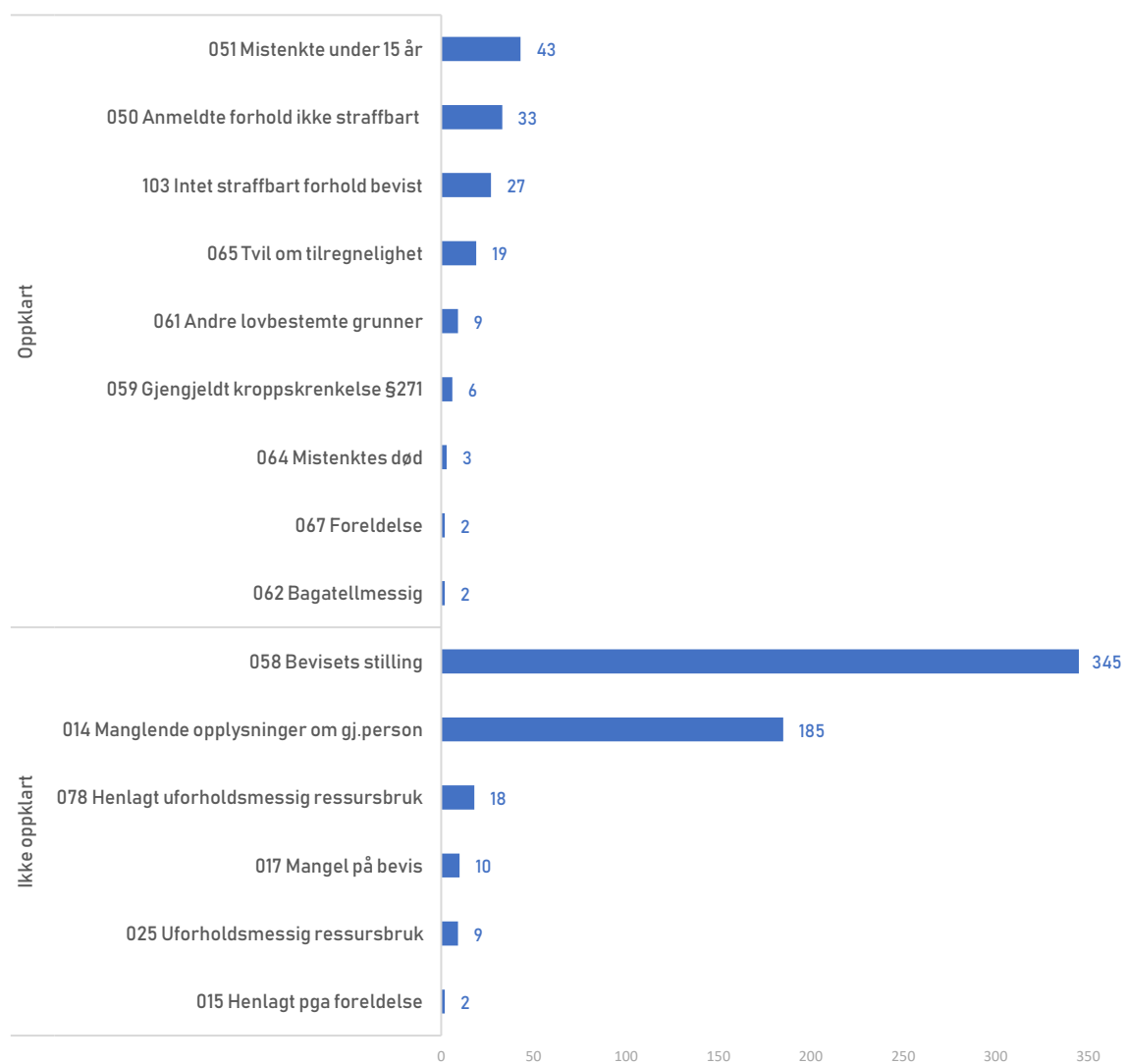
I 2025 ble 569 saker ikke oppklarte. Det kan være flere årsaker til dette.

- Den fremste grunnen var *henleggelse på bevisets stilling*. Dette kjennetegnes som regel av at det har blitt foretatt etterforskning, men bevisene er ikke sterke nok til domfellelse. Totalt 345 fikk denne henleggelseskoden og utgjør 60 % av alle ikke oppklarte saker. Det var også 40 flere henleggelse på denne koden i 2025, sammenlignet med 2024. Ser man nærmere på lovbrudd, så er den særlig preget av et høyt antall anmeldte hatefulle ytringer (133 saker), etterfulgt av fysisk vold (85) og hensynsløs atferd (**Figur 23**).
- En tredjedel av de ikke oppklarte sakene ble henlagt på grunn av *manglende opplysninger om gjerningsperson*, totalt 185 saker. Disse sakene blir som regel avgjort *på saksnivå*, fordi man ikke har mulighet til å avgjøre mot person. Dette kan eksempelvis være en hateful ytring skrevet av en anonym, tagging av hakekors eller tyveri av prideflagg uten video- eller bildebevis, som gjør gjerningspersoner svært vanskelige å identifisere. Flere lovbruddskategorier har denne henleggelseskoden, altså er ikke manglende gjerningsperson tydelig preget av en type lovbrudd. Det er en relativt jevn fordeling mellom hatefulle ytringer (52), fysisk vold (41) og skadeverk (42), etterfulgt av vinning (24) og trusler (7).

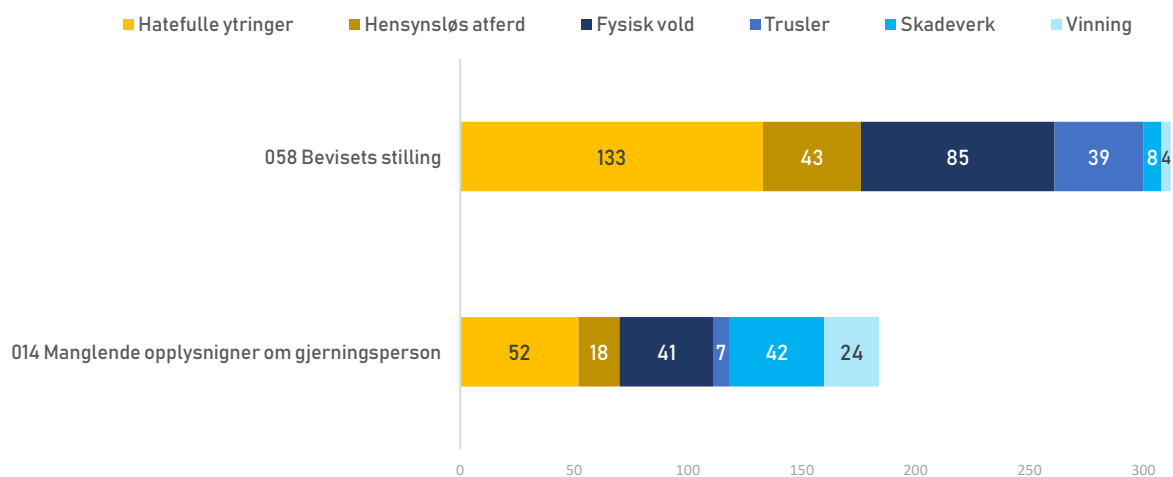
---

²⁴ Rundskriv Nr. 2 2025 Om henleggelse av straffesaker (2025). Tilgjengelig via: <https://www.riksadvokaten.no/document/nytt-rundskriv-om-henleggelse-av-straffesaker/>

Figur 22. Årsak til henleggelse i henholdsvis oppklarte og ikke oppklarte saker

Figur 23. Henleggelse i ikke oppklarte saker på kode 058 og 014, fordelt på lovbrudd.

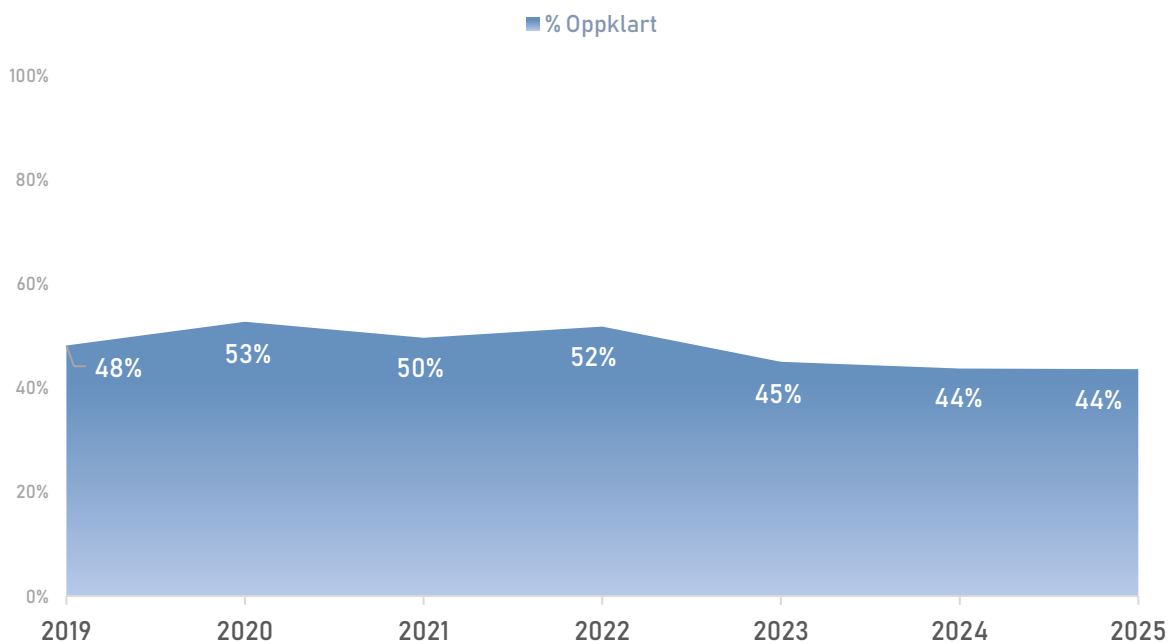

6.2 Stabil oppklaringsprosent de siste tre årene

I politiet overordnet har oppklaringsprosenten falt gjennomgående for samtlige politidistrikter og for de fleste kriminalitetstyper. Utviklingen betraktes som generell og har vedvart over tid.²⁵

Oppklaringsprosenten for hatkriminalitet følger tilsvarende bilde. Det har vært en svak nedgang i oppklaringsprosent over tid. I 2025 ligger oppklaringsprosenten imidlertid stabilt på 44 %, som er samme nivå som i 2024 (Figur 24). Dette er også litt høyere enn det nasjonale gjennomsnittet på 39 %. Det betyr at litt under halvparten av hatkriminalitetene blir oppklart. Videre har oppklaringsprosenten for alle lovbrudd sunket jevnt de seneste årene, mens oppklaringsprosenten for hatkriminalitet har holdt seg relativt stabilt sammenlignet med den nasjonale utviklingen.

Figur 24. Utvikling i oppklaringsprosent på saker innen hatkriminalitet 2019-2025

Det er uvisst akkurat hva som skyldes nedgangen i oppklaringsprosent etter 2022. Likevel er det reelt å tro at økningen i vinningslovbrudd innen hatkriminalitet har medført at oppklaringsprosenten har gått ned. Det kan ha en sammenheng med lovendringen som kom i 2021, som tydeliggjorde at det var lov å flagge med eksempelvis prideflagg ved kommunale bygninger.

Etter lovendringen så politiet en økning i vinning- og skadeverksaker innen hatkriminalitet, hvor flagg var involvert. Grunnen til at disse sakene ofte er vanskelige å etterforske og følgelig oppklare, er at det er lite eller ingen spor. Det er gjerne ingen videoovervåking eller vitner. Dette har trolig påvirket oppklaringsprosenten for hatkriminalitet nasjonalt.

Ser man nærmere på utviklingen, ser man at antallet henleggelse på *014 Manglende opplysninger om gjerningsperson* er høyere siden årene før 2022. Økningen er spesielt tydelig i skadeverk og vinningsaker. Det er imidlertid en nedgang fra 2024 til 2025, fra 246 til 185 henleggelse på 014. På den andre siden ser vi en økning i henleggelse på *058 Bevisets stilling*, fra 305 saker i 2024 til 345 i 2025. Denne henleggelseskode har økt med jevne mellomrom over tid.

²⁵ *Politiets årsrapport 2024 (2025)*. Politidirektoratet. Tilgjengelig via: <https://www.politiet.no/globalassets/dokumenter-strategier-og-horinger/pod/rapporter/politiets-arsrapport-2024.pdf>

Antallet tiltalebeslutninger har på sin side økt siden 2021. Mens det i 2020 ble utstedt 131 tiltalebeslutninger, har dette antallet økt og ligget på rundt 170 de to siste årene.

Oppklaringsprosent for ulike lovbruddskategorier

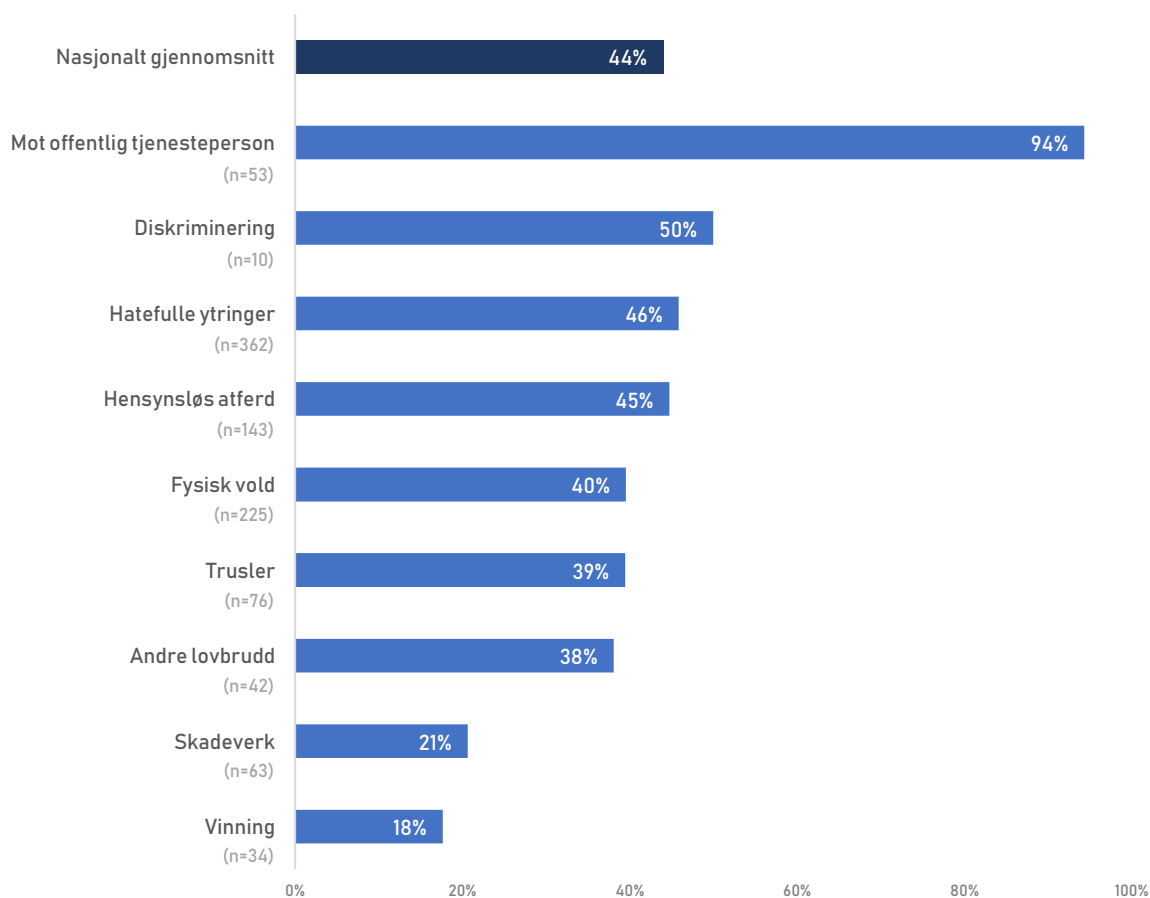
Overordnet varierer oppklaringsprosenten med ulike lovbruddskategorier, illustrert i figuren nedenfor (**Figur 25**). Nesten alle saker mot offentlige tjenstepersoner har blitt oppklart, som også påvirkes av at det er relativt få saker i denne lovbruddskategorien.

Deretter ble omtrent halvparten av alle saker innen diskriminering (50 %), hatefulle ytringer (46 %) og hensynsløs atferd (45 %) oppklart. Disse er tett etterfulgt av fysisk vold (40 %) og trusler (39 %), hvor 4 av 10 saker ble oppklart.

Som tidligere år var det vinning- og skadeverksaker som har lavest oppklaringsprosent i 2025, henholdsvis 18 % og 21 %. Dette er imidlertid en betydelig økning, sammenlignet med fjoråret (hhv. 9 % og 11 % i 2024).

Utviklingen viser også at oppklaringsprosenten falt betydelig etter 2022 i disse sakene, som oppstår samtidig med den parallelle økningen i disse typer saker. Hvis man holder vinning og skadeverk utenfor, er imidlertid den gjennomsnittlige oppklaringsprosenten på 46 %.

Figur 25. Oppklaringsprosent i 2025 etter lovbruddskategorier. Beregnet fra *oppklarte + ikke oppklarte saker*.

Sammenlignet med fjoråret, hadde diskrimineringssaker den høyeste fremgangen i oppklaringsprosent, totalt 15 prosentpoeng. Videre hadde som nevnt både skadeverk- og vinningssaker en økning på 9 prosentpoeng hver.

På den andre siden hadde andre typer lovbrudd den største nedgangen, på 21 prosentpoeng. Dette utgjør også et relativt lavt antall saker. Samtidig hadde fysisk vold en nedgang på 9 prosentpoeng, fra 49 % i 2024 til 40 % i 2025.

Hatefulle ytringer er den største lovbruddskategorien totalt sett, med 436 anmeldelser i 2025. Denne kategorien har over tid hatt en jevn nedgang i oppklaringsprosent de siste to årene, fra 52 % i 2021 til 46 % i 2025. Nedgangen ser imidlertid ut til å ha stilnet i 2025, med en svak økning på 2 prosentpoeng fra fjoråret. Både hatefulle ytringer og hensynsløs atferd ligger over det nasjonale gjennomsnittet for hatkriminalitet (44 %) og gjennomsnittet for alle lovbrudd totalt sett (39 %).

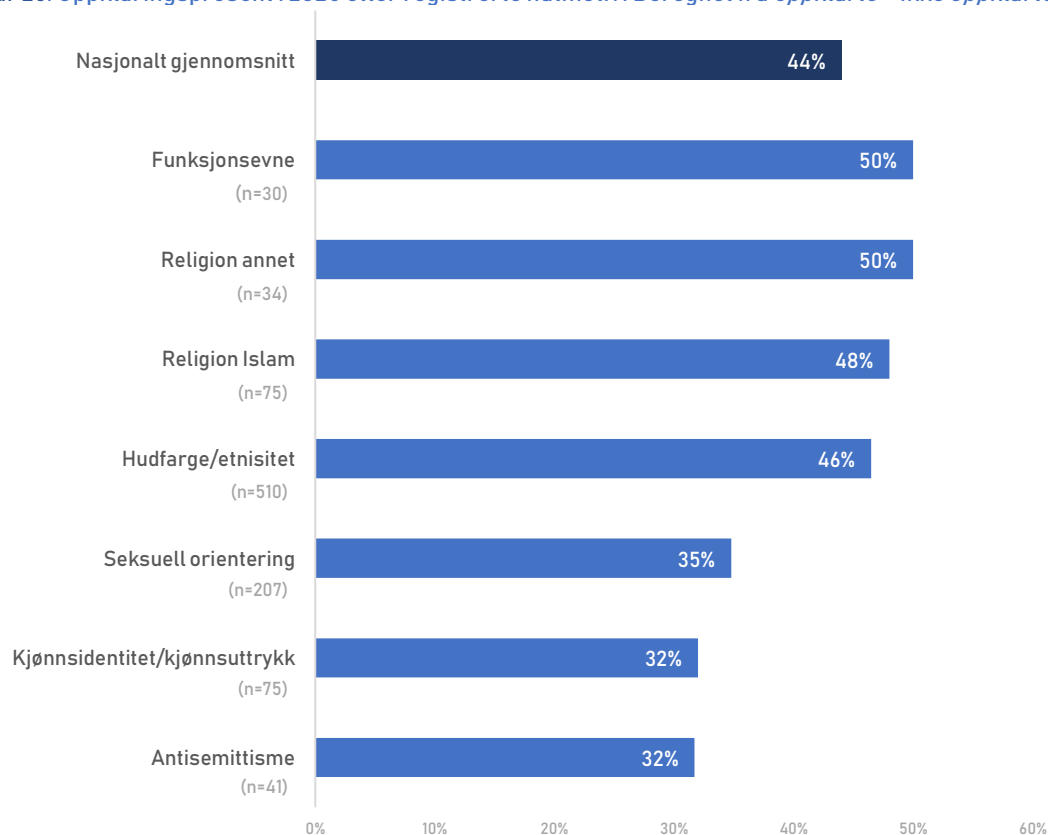
Oppklaringsprosent etter registrerte motiv

Hatmotiv har også ulik innvirkning på oppklaringsprosenten totalt, blant annet fordi det varierer i antall og hvor mange avgjorte saker det er for de ulike kategoriene (**Figur 26**).

Overordnet var det høyest oppklaringsprosent for sakene som er registrert på *nedsatt funksjonsevne* eller *religion annet*, hvor halvparten ble oppklart (50 % for begge). Kategoriene er imidlertid preget av få antall saker og trolig høye mørketall. Videre ble litt under halvparten av sakene på *hudfarge/etnisitet* eller *religion islam* oppklart (hhv. 46 % og 48 %).

Sakene med lavest oppklaringsprosent var de som var avhuket på *seksuell orientering* (35 %), *kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk* (32 %) eller *antisemittisme* (32 %). Omtrent en av tre av disse sakene ble oppklart i 2025.

Figur 26. Oppklaringsprosent i 2025 etter registrerte hatmotiv. Beregnet fra *opplarte + ikke opplarte saker*.

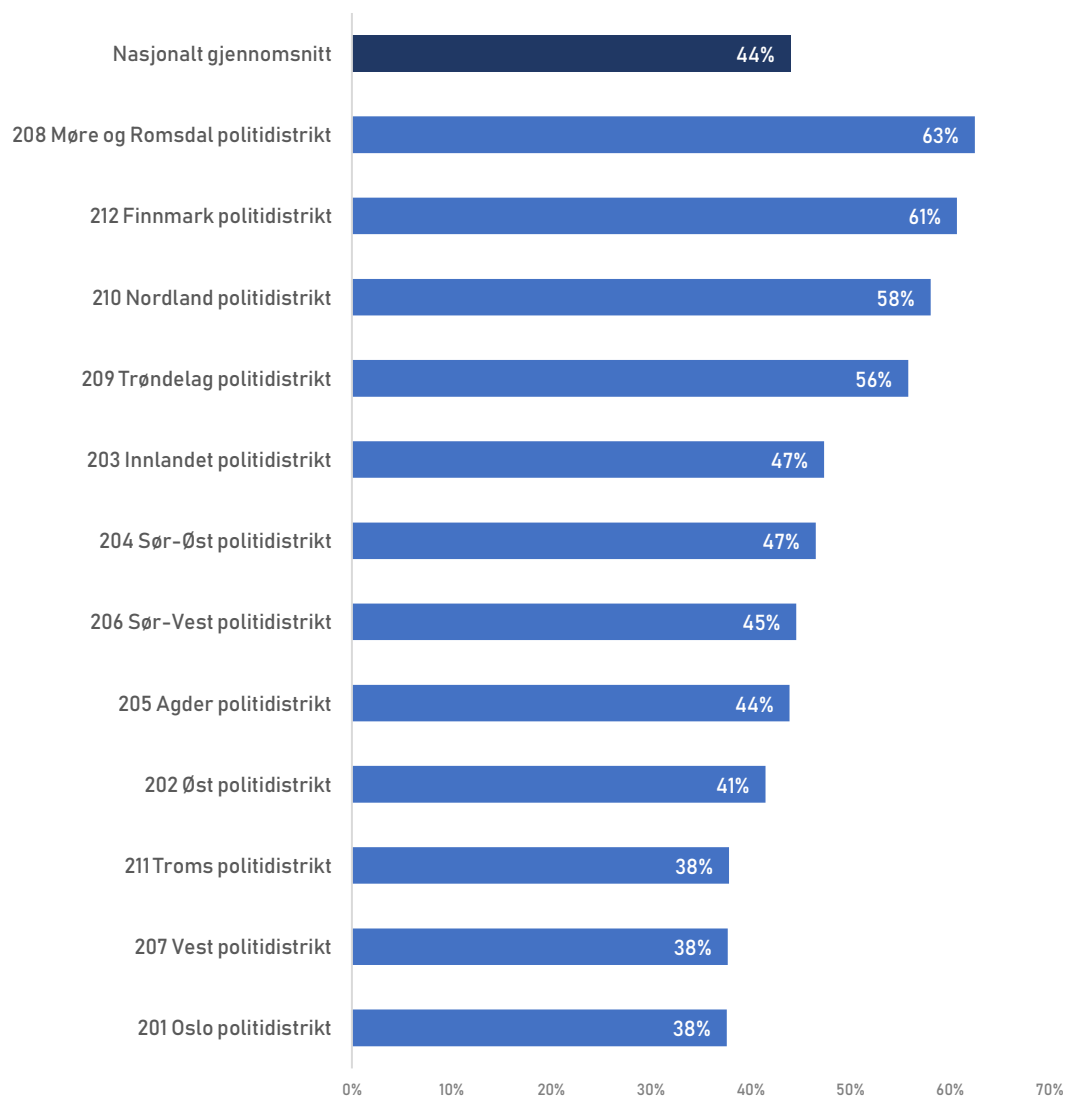
Sammenlignet med 2024, var oppklaringsprosenten relativt stabil for flere kategorier. Det var størst økning i oppklaringsprosent for saker kodet på *religion annet*, totalt 14 prosentpoeng.

Den eneste sakskategorien som hadde en nedgang i oppklaringsprosent var *hudfarge/etnisitet*, som hadde en nedgang på -3 prosentpoeng. Alle øvrige kategorier ligger stabile eller med svak fremgang.

Oppklaringsprosent fordelt etter politidistrikt

Oppklaringsprosenten varierer etter politidistrikt, og vi gjør også oppmerksom på at antall saker varierer også betraktelig mellom distriktene (**Figur 5**). Nedenfor vises en oversikt over oppklaringsprosenten for de ulike politidistriktene, relativt til gjennomsnittet (**Figur 27**).

Figur 27. Oppklaringsprosent i 2025 fordelt etter politidistrikt.

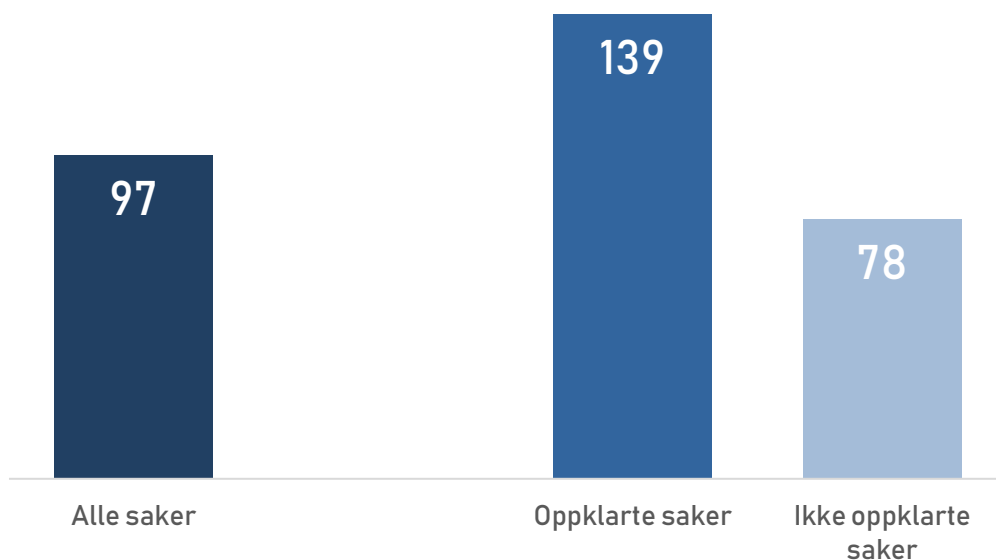
6.3 Saksbehandlingstid

Overordnet saksbehandlingstid for oppklarte og ikke oppklarte saker

Saksbehandlingstiden viser *gjennomsnittlig antall dager*, fra anmeldelsen registreres til påtaleavgjørelse. I 2025 var den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden 97 dager, som da gjelder *alle saker* (Figur 28).

Saksbehandlingstiden var imidlertid noe høyere for *oppklarte saker*, totalt 139 dager. Dette er naturlig, ettersom oppklarte saker krever grundig etterforskning, som kan ta tid. På den andre siden var det gjennomsnittlig lavere saksbehandlingstid for *ikke oppklarte saker*, totalt 78 dager.

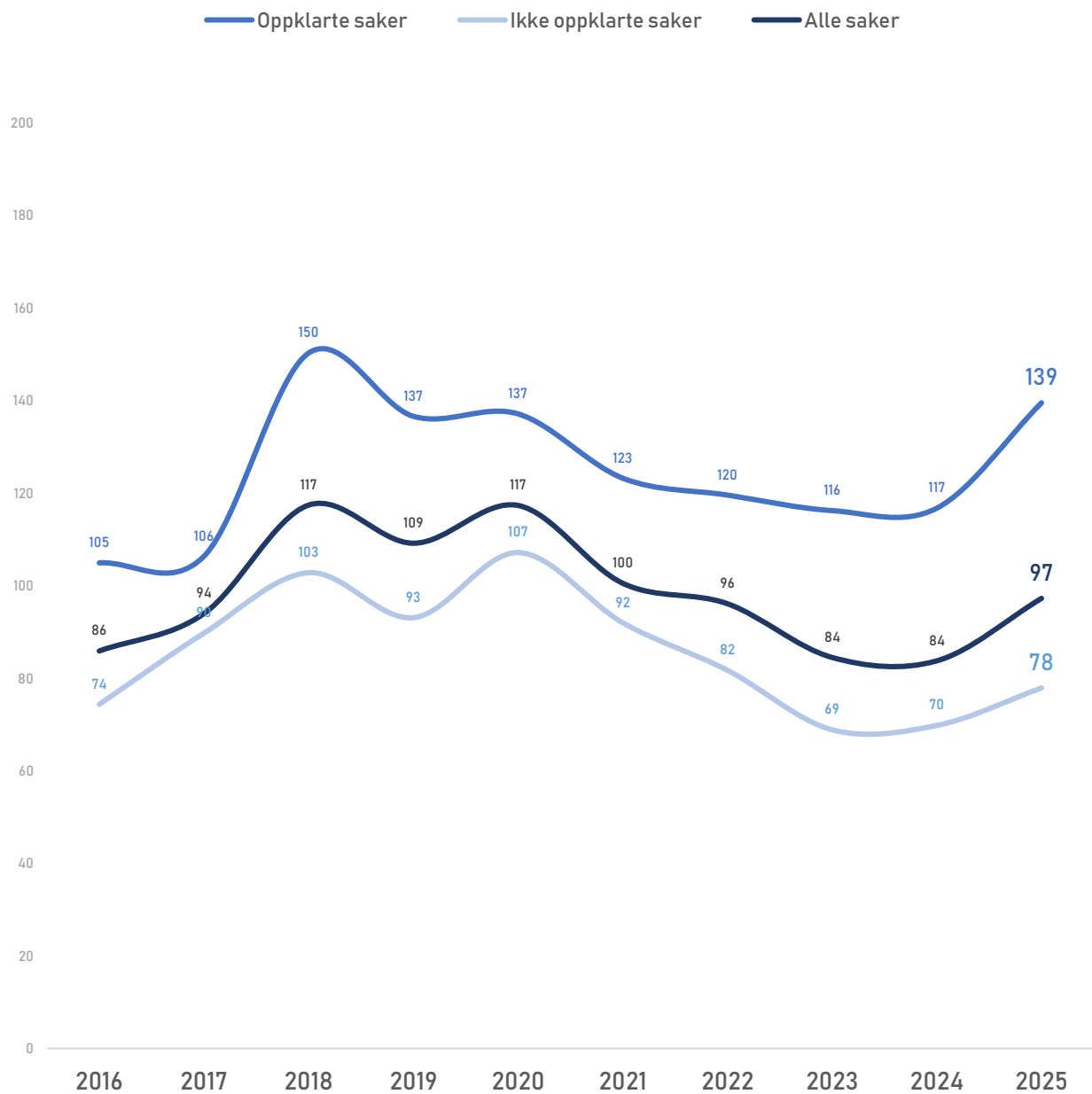
Figur 28. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for hhv. alle saker, oppklarte saker og ikke oppklarte saker i 2025.

Fra 2024 til 2025 økte den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden med 13 dager for alle saker, mens den økte med 22 dager for oppklarte saker (Figur 29). For ikke oppklarte saker økte saksbehandlingen med 8 dager.

De siste årene har vært preget av en svak nedgang i saksbehandlingstid generelt sett, og nedgangen har vært relativt jevn siden 2020. Vi ser imidlertid at denne utviklingen snudde i fjor, og at økningen har fortsatt siden.

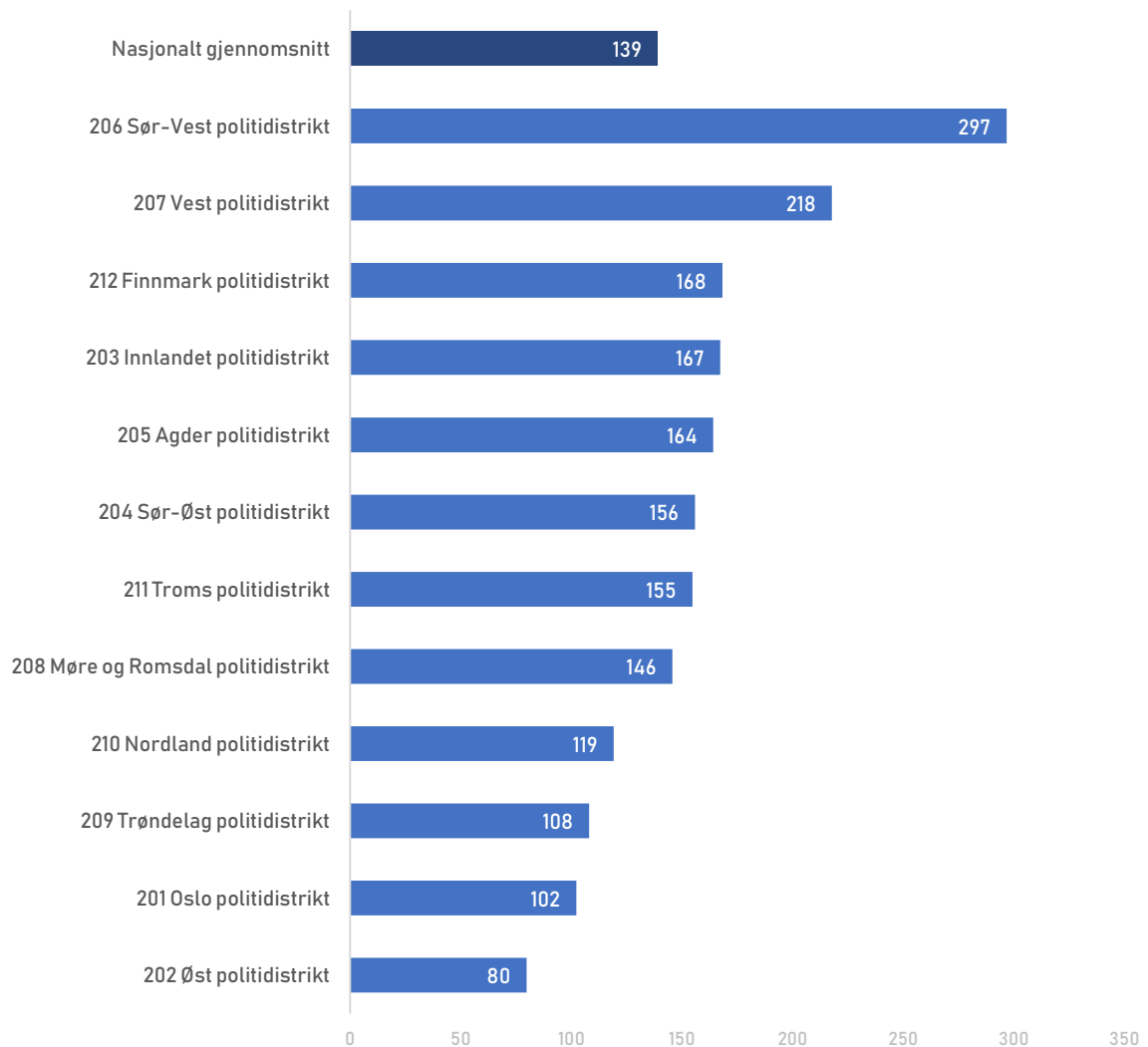
Figur 29. Utvikling i saksbehandlingstid for hhv. *alle saker*, *opplarte saker* og *ikke opplarte saker* 2016-2025

Saksbehandlingstid etter politidistrikt for oppklarte saker

Også for oppklarte saker varierer saksbehandlingstiden mellom politidistriktene. Saksbehandlingstiden hos politiet påvirkes av en rekke faktorer, inkludert saksmengde, alvorlighetsgrad, og tilgjengelige ressurser og kapasitet i politidistriktene. Nedenfor følger en oversikt over saksbehandlingstiden, relativt til det nasjonale gjennomsnittet (**Figur 30**).

Figur 30. Saksbehandlingstid i dager for oppklarte saker innen hatkriminalitet i 2025, fordelt etter politidistrikt.

7. Etterord

Hatkriminalitet – et komplekst og mangfoldig landskap

I løpet av året 2025 har det blitt anmeldt et bredt spekter av handlinger og ytringer. Anmeldelsene har blitt mottatt fra fornærmede, vitner eller opprettet av politiet selv. Målt i antall straffesaker, kan hatkriminalitet fremstå som et mindre kriminalitetsfenomen, sett opp mot andre kategorier som seksual-, narkotika- eller vinningslovbrudd. Samtidig vet vi at det eksisterer store mørketall og at omfanget trolig er større enn det som er registrert.

Når man tenker på hatkriminalitet, dukker det kanskje opp ett bilde av hva det dreier seg om. Men i realiteten består fenomenet av et stort mangfold. I vår gjennomgang av sakene for hele Norge synliggjøres hvor bredt fenomenet er. Hvor mange forskjellige historier, og ulike typer mennesker og grupper som er involvert. Fenomenet strekker seg fra

Hærverk med tagging av nazistiske symboler

Skadeverk som brenning av prideflagg

Blind vold fordi fornærmede er født i et annet land eller har en kjæreste av samme kjønn

Diskriminering av samer, romfolk eller andre nasjonale minoriteter

Dehumaniserende og hatefulle ytringer mot muslimer

Trakassering eller hensynsløs atferd mot en transperson

Trusler mot moskeer eller synagoger på sosiale medier

Grov mobbing og plagsom atferd mot en med nedsatt funksjonsevne

Til rasistiske og politisk motiverte drap.

Dette er bare noen eksempler på nyansene i landskapet som faller inn under begrepet hatkriminalitet. Det rommer et bredt spekter av ulike typer straffbare handlinger. Både når det gjelder typer hendelser, hvilke kontekster det foregår i, hvem som blir rammet og hvem som utfører handlingene. Det er med andre ord et komplekst og nyansert fenomen å forstå, nettopp fordi det krever vurderinger av handling, motiv, kontekst og rettslige vilkår.

For kontekstene er mangfoldige. Enkelte hendelser kan være resultat av radikaliserings og ideologisk overbevisning, mens andre er uttrykk for underbevisste eller eksplisitte fordommer som kommer til overflaten. Det er heller ikke uvanlig at gjerningspersonen selv benekter at de har negative holdninger.

At hatkriminalitet begås mellom personer som kjenner hverandre, er vanligere enn man skulle tro. Det kan være nabokrangel, på arbeidsplassen eller i samme vennekrets. Men ofte er hendelsene et resultat av tilfeldige møter, eller at man er på feil sted til feil tid. Noen ganger skjer lovbruddet spontant, andre ganger er det et resultat av kalkuleerte handlinger. Med andre ord, hatkriminalitet har et bredt nedslagsfelt.

Det som imidlertid er *særegent* med hatkriminalitet er at det rammer særlig sårbare i samfunnet, som tilhører de såkalte vernede gruppene. Innad i denne samlekategori er det likevel svært store forskjeller. Det er grupper med ulike historier og forankring i Norge.

Perspektivet og deres fortellinger kan være svært ulike dem imellom. Om man har nedsatt funksjonsevne, tilhører en religiøs minoritet, har en annen kjønnsidentitet eller har forskjellige etniske bakgrunner, kan gi svært ulike fortellinger om tilhørighet og utenforskap.

Men tross forskjellighet seg imellom, har de til felles den kollektive opplevelsen av å være ekstra utsatt for ubehagelige og uønskede hendelser enn majoritetsbefolkningen, bare i kraft av å være seg selv. Følelsen av utrygghet og selvbegrensning, som menigmann i gaten kan ha vansker for å forstå og sette seg inn i.

Vi i politiet anerkjenner dette og tar det på høyeste alvor. La det ikke være noen tvil om at hatkriminalitet er høyt prioritert hos politiet. Vi oppfordrer også alle til å tipse, anmelde eller ta kontakt med sitt lokale politidistrikt eller oss ved *Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet* om man kjenner til eller selv har blitt utsatt for hatmotivert kriminalitet. Vi i politiet gjør vårt ytterste for at saker blir identifisert, korrekt registrert og at etterforskningen bærer høy kvalitet, slik at både rettssikkerhet til alle innbyggere og tilliten til politiet ivaretas.

Tillit til politiet og ytringsfrihetens liberale dilemma

Samtidig er det viktig å anerkjenne at ikke alt man opplever er per definisjon straffbare handlinger. *Mye er ikke straffbart*. Dette gjelder særlig hatefulle ytringer, som i seg selv er et komplisert strafferettslig område. Det er flere kvalifikasjoner som må oppfylles og konteksten må tolkes i hvert enkelt tilfelle.

Dette er forankret i et grunnleggende demokratisk prinsipp om at ytringsfriheten og det offentlige rom skal inneholde en såkalt *rommelig margin* for smakløse og ubehagelige ytringer. Dette innebærer også å *tolerere intolerante holdninger*, som av Karl Popper omtales som ytringsfrihetens 'liberale dilemma' og 'toleransens paradoks'. Som John Rawls videre påpeker, er et rettfærdig samfunn nødt til å tolerere de intolerante, fordi ellers vil samfunnet i seg selv bli intolerant. Fordi det liberale demokratiet er basert på verdipluralisme og kritikk, har alle borgere rett å uttrykke sin mening. Da må også standpunkter vi selv oppfatter som uholdbare – til og med umoralske – få ytre seg. For at dette skal være mulig, kan ikke lovverket ha for strenge rammer for ytringsfriheten.

Men både Popper og Rawls har til felles at de mener at et samfunn har retten til å beskytte seg selv mot intolerante grupper og individer, hvis det er grunn til å tro *at de utgjør en reell trussel mot samfunnets sikkerhet og institusjoner som fremmer borgernes frihet*. I dette skjæringspunktet skal politiet og rettssystemet vurdere og behandle dette komplekse dilemmaet, som til syvende og sist handler om å ivareta de liberale prinsippene som definerer et demokratisk samfunn.

Samtidig er det viktig å presisere at selv om en ytring ikke er straffbar, så kan den likevel være rasistisk, antisemittisk, islamofobisk, og tilsvarende. En eventuell henleggelse på "intet straffbart" frikjenner ikke ytringen for å være eksempelvis rasisme. Selv om disse fenomenene *i seg selv* ikke er straffbare, har det betydelige negative konsekvenser for individer, grupper og samfunnet som helhet. Hatefulle ytringer rammer ikke bare den enkelte fornærmede, men kan få store psykososiale konsekvenser for medlemmer av gruppene som rammes.

De positive konsekvensene av å slippe til intolerante ytringer veier derfor ikke alltid opp for de negative konsekvensene det også medfører. Stigmatiseringsprosesser gjennom slike ytringer kan berede grunnen for forfølgelse, og hatefulle ord kan legge til rette for straffbare handlinger. Derfor har flere demokratier lover som begrenser ytringsfriheten, for å sikre at demokratiet er inkluderende, der hatefulle ytringer er ekskluderende.

Når hatkrimsaker blir henlagt

Som en forlengelse ser vi at det kan være ulik oppfatning av hva *befolkningen anser* som hatkriminalitet – og hva som *faktisk er definert straffbart*. I den offentlige diskursen har man gjerne en *utvidet forståelse* av hva som anses som hatefullt, sammenlignet med hva som fremkommer i straffeloven. Det vil si at hva som i dagligtale omtales som hatkriminalitet, ikke trenger å være hatkriminalitet *juridisk sett*. Et godt eksempel er at ytringer man tror er straffbare, viser seg å være innenfor ytringsfrihetens grenser.

I tillegg er det *høye krav til bevisførsel*. En sak skal bevises utover enhver rimelig tvil, for at det skal foretas en domfellelse. Mange saker har ukjente gjerningspersoner, få spor eller for svake bevis til å kunne ta ut tiltale.

Dette er en utfordring både for politiet og fornærmede selv. Selv om det er gode grunner til at en sak henlegges, kan dette resultere i frustrasjon, misnøye og i sin ytterste konsekvens svekket tillit til politiet. For selv om hendelsen eller ytringen ikke er straffbar, kan det likevel ha store negative konsekvenser for dem som er rammet.

Derfor ønsker vi å ivareta fornærmede på en best mulig måte uansett. Vi er opptatt av at alle fornærmede skal få gode og utfyllende begrunnelser ved henleggelse. Både for å gi innsikt i egen sak, men også i de komplekse juridiske vurderingene som ligger til grunn. Dette er også en måte å gi fornærmede tilstrekkelig *prosesserettferdighet*, der respekt, verdighet, å bli lyttet til og nøytral behandling står sentralt, i ivaretagelsen av fornærmedes rettssikkerhet og prosessuelle rettigheter.

Videre oppfordrer vi alle politidistrikt til å ta i bruk *Støttesenter for kriminalitetsutsatte (SKU)* i hatkriminalitetsaker. Dette er et gratis og frivillig tilbud i alle politidistrikt for fornærmede over 16 år, og som er utsatt for integritetskrenkende kriminalitet. SKU bistår både i forkant av anmeldelse og underveis i straffesak i oppfølgingen av fornærmede. De kan også gi informasjon og veiledning til helse- og sosiale tjenester, samt psykososial støtte og oppfølging gjennom hele straffesaksprosessen.

Der hvor en sak blir henlagt, kan det likevel være behov for oppfølging og eventuelt forsoning i det sivile sporet. *Konfliktrådet* er en trygg møteplass for mennesker som står på hver sin side av et lovbrudd, en uønsket hendelse eller en konflikt. Det er en statlig og gratis meklingsjeneste, og egner seg ofte godt til hatkriminalitetsaker hvor fornærmede og gjerningspersoner trenger å forstå det som har skjedd og hvordan de kan gå videre. Dette er et godt tiltak som vi anbefaler.

Å redusere mørketall i hatkriminalstatistikken

Mørketall er en utfordring for ivaretagelsen av rettssikkerheten til innbyggere, samt å sikre en kunnskapsproduksjon som samsvarer den reelle forekomsten av hatkriminalitet i samfunnet.

Vi ved *Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet* gjør vårt ytterste for å heve kompetansen nasjonalt, rådføre og veilede slik at man sammen styrker bekjempelsen av hatkriminalitet. Formålet er at den positive utviklingen vi har sett de siste årene skal vedvare og styrkes. Målet er at flere saker skal bli avdekket, registrert og etterforsket som hatkriminalitet. Både i det fysiske rom og på nett. Det er derfor et uttalt mål om at antall anmeldelser skal øke hvert år, for at gapet mellom mørketallet og det faktiske omfanget skal bli mindre.

Det er imidlertid ikke bare interne barrierer i politiet som har betydning for å kunne nå denne målsetningen. Det er flere eksterne samfunnsmessige barrierer som må adresseres og jobbes aktivt med, for å redusere mørketallene.

Et første viktig steg er *bevisstgjørende arbeid*. Vi er opptatt av å formidle kunnskap om hatkriminalitet i befolkningen, slik at flere blir bevisst at det de har opplevd ikke bare er en straffbar handling, men også hatkriminalitet.

Men vel så viktig, er å bygge *tillit til politiet* blant minoritetsgrupper. Flere av de vernede gruppene har historisk sett opplevd grove rettighetsbrudd utført av samfunnets egne institusjoner. Å bygge opp igjen tillit om at vi tar deres perspektiv på alvor, er avgjørende.

Flere vil også ha *praktiske barrierer* som hindrer dem i å anmelde. Det vil si at det må være så lett og forutsigbart som mulig. Dette er lettere sagt enn gjort, spesielt for grupper som har nedsatt funksjonsevne eller har språklige barrierer.

Samtidig er det mange fornærmede som opplever *psykologiske barrierer*. Det er viktig at både politi og andre samfunnsfunksjoner trykker innbyggere i at det er verdt å tipse eller anmelde, til tross risiko for henleggelse eller eventuell psykologisk belastning som følger med. For hvis mange tror at det de utsettes for vil bli henlagt uansett, eller at de ikke orker å stå som vitne eller fornærmet i straffesaksprosessen, så vil det alltid være store mørketall i hatkriminalstatistikken.

Verdiutvikling i samfunnet påvirker lovgivning og politiets arbeid

I et historisk perspektiv er bekjempelse av hatmotivert kriminalitet nybrottsarbeid. Dette henger sammen med verdi- og rettighetsutviklingen i samfunnet. Vi skal ikke lenger tilbake enn til 1972, da seksuell omgang mellom menn var straffbart.

Politiet kan ikke ses separat fra samfunnet det er en del av. Utvikling av verdier og rettigheter i samfunnet i stort har også ført til en verdimeessig endring i politiets arbeid, som et resultat av endringer i nasjonal lovgivning og forskrifter. På mange måter er hatkriminalitet et nytt fenomen også i etaten, og *Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet* ble opprettet så nylig som i 2021. Dette har gitt en ny type kunnskap og prioritering i politiet, som ikke var der for 20 år siden. For selv om fenomenet har eksistert lenge, så er fenomenkunnskapen og etterforskningsarbeidet av hatkriminalitetsaker nytt, historisk sett.

Dette ser vi også ved at anmeldelser har økt jevnt, siden hatkriminalgruppa ble opprettet i 2014 ved Manglerud politistasjon. Fra en tid hvor politiet hadde relativt liten kunnskap om hatrelatert kriminalitet og vernede grupper, ser vi at fenomenkunnskapen og rutinene for behandling av disse sakene har blitt styrket.

Derfor er det viktig at politiet følger med på verdiutviklingen i samfunnet, både for å forstå hvordan fenomenet utvikler seg og om de samme mønstrene viser seg i vår egen saksporfølje. Blant annet viser befolkningsundersøkelser at holdninger til samer, nasjonale minoriteter og innvandrere²⁶ og lhbt-personer²⁷ har over tid blitt mer positive i Norge. Samtidig viser enkelte

²⁶ [Holdninger til samer, nasjonale minoriteter og personer med innvandrerbakgrunn \(2025\)](#) Bufdir.no.

²⁷ [Holdninger til lhbt+-personer \(2022\)](#). Bufdir.no

studier at befolkningen har blitt noe mer intolerante ovenfor jøder²⁸, og SSB rapporterte i 2025 at befolkningen har mindre positive holdninger til innvandrere målt på flere parametere²⁹. Tilsvarende resultater finner man i Ipsos' *Norsk Monitor 2026*, som peker på at verdiutviklingen i Norge beveger seg bort fra opplysningstidens humanistiske, liberale verdier.³⁰

For å kunne spekulere hvilken retning holdnings- og verdiutviklingen går, kan det være spesielt interessant å studere ungdommen. Her peker enkelte studier på en økt skepsis blant unge gutter når det gjelder kjønn og likestilling,³¹ hvor tanker om overlegne, maskuline verdier blir mer normalisert.³² Politiet har også vært sterkt bekymret for hvordan ungdom kan radikaliseres på nett³³, i tillegg til forekomsten av ekstreme nettsamfunn som særlig er rettet mot ungdom.³⁴

Det sentrale spørsmålet er om også de samme verdistrukturene og antiliberale strømningene kan tenkes å påvirke holdninger til ulike vernede minoritetsgrupper. Holdninger til likestilling og idealisering av tradisjonelle, normative kjønnsideal kan tenkes å påvirke holdninger til kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og seksuell orientering. Selv om flertallet i befolkningen er positive til lhbt+, er det liten tvil om at unge fortsatt kan ha store vansker med å komme ut av "skapet".³⁵

Selv om det er vanskelig å spå fremtiden, vil trolig disse trendene påvirke politiets bekjempelse av hatkriminalitet fremover. Samtidig viser forskning at positive holdninger blant ungdom henger sterkt sammen med deres kunnskapsnivå.³⁶ Derfor er satsning på kunnskapsformidling og styrke unges demokratiforståelse viktigere enn noen gang. Dette bringer oss videre til forebyggingsperspektivet.

Forebygging av hatkriminalitet er et helhetlig samfunnsansvar

Terrorangrepene 22. juli 2011 og 25. juni 2022, og drapene på Benjamin 26. januar 2001, Johanne 10. august 2019 og Tamima 24. august 2025, er brutale og alvorlige påminnelser om det verste som kan skje når fordommer utvikles til hatefulle holdninger. Og hvorfor vi derfor skal ta fordommer og antidemokratiske strømninger på det største alvor.

Hver dag får politiet inn saker som omhandlet urett, hets eller faktiske lovbrudd som rammer personer som har en annen etnisitet, hudfarge, religion/livssyn, seksuell orientering, kjønnsidentitet/kjønnsuttrykk eller funksjonsevne enn majoritetsbefolkningen. Vi tar ansvaret for å avdekke, forebygge og etterforske disse sakene på alvor.

Forebygging av hatkriminalitet er imidlertid et svært krevende arbeid, som ikke kan gjøres av politiet alene. Det fordrer en systematisk innsats av - og et helhetlig samarbeid mellom – ulike samfunnsaktører innen helse og omsorg, skole og oppvekst, integrering, barnevern, nav og frivilligheten, som de kanskje aller viktigste.

Forebygging er også et *langsiktig* arbeid, hvor man ikke nødvendigvis kan se gevinstene av innsatsen verken på kort eller lang sikt. Det er særlig dette som gjør det krevende å prioritere, fordi det også kan være svært vanskelig å måle. Den *egentlige* effekten kan trolig ses gjennom andre parametere, som i reduksjon i forekomsten av sentrale utenforskapsindikatorer blant innbyggere innen helse, skole og arbeidsliv, økning i positive holdninger til minoritetsgrupper i befolkningen, deres deltakelse i samfunnsdebatten og reduksjon i andelen som rapporterer om uønskede hendelser over tid.

Effektiv forebygging av hatkriminalitet er derfor avhengig av en synergi mellom ulike instanser innen stat og kommune, lokalsamfunnet og den enkelte innbygger. Politiet skal i dette samarbeidet være synlig og til stede i hvert ledd.

Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet

Oslo, april 2026.

²⁸ *HL-senterets holdningsundersøkelse 2024* (2024) HL-senteret.

²⁹ *En av fire mener det bør bli vanskeligere for flyktninger å få opphold i Norge* (2025). SSB.no

³⁰ Ekran, E. F. (2026) *Nedlysningstiden*. Tilgjengelig via: <https://www.ipsos.com/nb-no/nedlysningstiden>

³¹ *Den internasjonale studien om demokrati og medborgerskap ICCS* (2022).

³² *Tanker om overlegne, maskuline verdier sprer seg blant unge gutter* (2025). Artikkel fra [Forskning.no](https://www.forskning.no)

³³ *Hva kjennetegner mindreårige høyreekstremister i Norge?* (2026) PST.no. Tilgjengelig via: <https://www.pst.no/wp-content/uploads/2026/02/10.02.26.-Hva-kjennetegner-mindrearige-hoyreekstremister-i-Norge.pdf>

³⁴ *Ekstreme nettsamfunn* (2025). Politiet.no

³⁵ Eva Lassemo, Kari Sand og Gunhild Tøndel: *Kartlegging spørsmål fra lhbtq-ungdom*, ung.no. Rapport fra Sintef, 2020.

³⁶ Wendelborg, C., Caspersen, J. & Røe, M. (2025). 11. *Ungdommers holdninger til mangfold og sammenhengen med skolens undervisning*. I O. Storstad, J. Caspersen & C. Wendelborg (red.), *Unge medborgere i en ny tid. Den internasjonale demokrati- og medborgerskapsstudien i skolen (ICCS 2022)* (s. 223–253). Scandinavian University Press. <https://doi.org/10.18261/9788215073934-25-11>

POLITIET

Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet

OSLO POLITIDISTRIKT

Kontakt

oslo.hatkriminalitet@politiet.no